

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI

**İÇ MİMARLIK LİSANS EĞİTİMİNDE BİLGİ OKURYAZARLIĞININ
ÇOK YÖNLÜ ANALİZİ VE BİR DERS ÖNERİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İç Mimar Alper TORUN

**HAZİRAN 2017
TRABZON**

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI

İÇ MİMARLIK LİSANS EĞİTİMİNDE BİLGİ OKURYAZARLIĞININ ÇOK YÖNLÜ
ANALİZİ VE BİR DERS ÖNERİSİ

İç Mimar Alper TORUN

Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünce
"YÜKSEK İÇ MİMAR"
Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 30 / 05 / 2017

Tezin Savunma Tarihi : 21 / 06 / 2017

Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Şengül YALÇINKAYA

Trabzon 2017

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**İç Mimarlık Anabilim Dalında
Alper TORUN Tarafından Hazırlanan**

**İÇ MİMARLIK LİSANS EĞİTİMİNDE BİLGİ OKURYAZARLIĞININ ÇOK YÖNLÜ
ANALİZİ VE BİR DERS ÖNERİSİ**

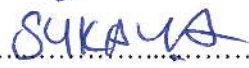
başlıklı bu çalışma, Enstitü Yönetim Kurulunun 31 / 05 / 2017 gün ve 1704 sayılı
kararıyla oluşturulan jüri tarafından yapılan sınavda
YÜKSEK LİSANS TEZİ
olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Başkan : Doç. Dr. Erkan AYDINTAN

Üye : Yrd. Doç. Dr. Şengül YALÇINKAYA

Üye : Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Emre ENGİN

.....

.....

.....

**Prof. Dr. Sadettin KORKMAZ
Enstitü Müdürü**

ÖNSÖZ

“İç Mimarlık Lisans Eğitiminde Bilgi Okuryazarlığının Çok Yönlü Analizi ve Bir Ders Önerisi” başlıklı tez çalışması, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İç Mimarlık Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı’nda hazırlanmıştır.

Çalışmada tez danışmanlığımı üstlenip bana her konuda yol gösteren değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Şengül YALÇINKAYA başta olmak üzere, görüşleriyle çalışmaya katkı sağlama nezaketinde bulunan değerli hocalarıma, çalışmam için hazırlamış olduğum anket formlarını cevaplarken gösterdikleri anlayış ve samimiyetten dolayı değerli KTÜ İç Mimarlık öğretim elemanlarına ve öğrencilerine, bu süreçte tüm zorlukları benimle göğüsleyen ve çalışmanın her evresinde bana destek olan sevgili eşim Arş Gör. Firdevs KULAK TORUN’ a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Alper TORUN
Trabzon 2017

TEZ ETİK BEYANNAMESİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “İç Mimarlık Lisans Eğitiminde Bilgi Okuryazarlığının Çok Yönlü Analizi ve Bir Ders Önerisi” başlıklı bu çalışmayı baştan sona kadar danışmanım Yrd. Doç. Dr. Şengül YALÇINKAYA’ın sorumluluğunda tamamladığımı, verileri/örnekleri kendim topladığımı, deneyleri/analizleri ilgili laboratuvarlarda yaptığımı/yaptırdığımı, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallara uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim. 21/06/2017

Alper TORUN

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ.....	III
TEZ ETİK BEYANNAMESİ	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET	VII
SUMMARY	VIII
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	IX
TABLolar DİZİNİ.....	X
1. GENEL BİLGİLER.....	1
1.1. Giriş.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı	2
1.3. Araştırmanın Kavramsal ve Kuramsal Çerçevesi.....	4
1.3.1. Yaşam Boyu Öğrenme Kavramı.....	4
1.3.2. Bilgi Okuryazarlığı Kavramı	8
1.3.3. Yükseköğretimde Bilgi Okuryazarlığı.....	13
1.3.4. Yükseköğretim İçin Bilgi Okuryazarlığı Standartları	17
1.3.5. İç Mimarlık Lisans Eğitiminde Bilgi Okuryazarlığı Gereksinimi	27
2. YAPILAN ÇALIŞMALAR	34
2.1. Araştırmanın Tasarımı.....	35
2.2. İç Mimarlık Lisans Programlarının Bilgi Okuryazarlığını Destekleme Durumunun Tespiti.....	37
2.3. İç Mimarlık Lisans Öğrencilerinin Bilgi Okuryazarlık Beceri Düzeyinin Tespiti.....	38
2.4. Lisans Eğitimi İçin Bilgi Okuryazarlığı ile İlgili Tasarım Temelli Ders Önerisinin Oluşturulması.....	43
3. BULGULAR	45
3.1. İç Mimarlık Lisans Programları Öğrenme Çıktılarının Bilgi Okuryazarlığı Kapsamında İncelenmesi	45
3.1.1. Program Öğrenme Çıktılarında Yaşam Boyu Öğrenme	45
3.1.2. Program Öğrenme Çıktılarında Bilgi Okuryazarlık Becerileri	46
3.1.3. Bilgi Okuryazarlığını Destekleyen Mevcut Derslerin Tespiti	53
3.2. Öğrenci ve Öğretim Elemanlarının, Öğrencilerin Bilgi Okuryazarlık Becerileri ile İlgili Görüşleri	55

3.2.1.	Öğrencilerin Araştırma Yapmaya Yönelik Tutum ve Alışkanlıkları.....	55
3.2.2.	Öğrencilerin Bilgi Okuryazarlık Beceri Düzeyleri	58
4.	İRDELEME	72
4.1.	İç Mimarlık Lisans Programlarının Bilgi Okuryazarlığını Destekleme Durumunun İrdelenmesi	72
4.1.1	İç Mimarlık Lisans Programlarında Bilgi Okuryazarlığını Destekleyen Mevcut Derslerin İrdelenmesi	73
4.2.	Öğrencilere ve Öğretim Elemanlarına Uygulanan Anket Sonuçlarının Ders Önerisi Kapsamında İrdelenmesi	79
4.2.1.	Öğrencilerin Araştırma Yapmaya Yönelik Tutum ve Alışkanlıklarının İrdelenmesi.....	79
4.2.2.	Öğrencilerin Bilgi Okuryazarlığı Aşamalarıyla İlgili Becerilerinin İrdelenmesi.....	82
4.2.3.	Anket Verileri Doğrultusunda Ders Öğrenme Çıktılarının Şekillenmesi	84
4.2.4.	Öğrencilerin Bilgi Okuryazarlık Beceri Düzeyleri ile Sınıf Seviyeleri Arasındaki İlişki.....	97
4.3.	Ders Önerisiyle İlgili Uzman Görüşleri	98
4.4.	Tasarım Sürecinde Bilgi Okuryazarlığı Dersi Önerisi	101
5.	SONUÇLAR	106
6.	ÖNERİLER.....	110
7.	KAYNAKLAR.....	113
8.	EKLER.....	120

ÖZGEÇMİŞ

Yüksek Lisans Tezi

ÖZET

İÇ MİMARLIK LİSANS EĞİTİMİNDE BİLGİ OKURYAZARLIĞININ
ÇOK YÖNLÜ ANALİZİ VE BİR DERS ÖNERİSİ

Alper TORUN

Karadeniz Teknik Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
İç Mimarlık Anabilim Dalı
Danışman: Yrd. Doç. Dr. Şengül YALÇINKAYA
2017, 119 Sayfa, 18 Sayfa Ek

Bilgi çağındaki gelişmeler, yaşam boyu öğrenme kavramını ön plana çıkarmıştır. Bilginin sürekli değişmesi ve dönüşmesi, bilgiye ulaşım araç ve yöntemlerinin çeşitlenmesi günümüzde meslek eğitimini de etkilemiştir. Yaşam boyu öğrenmenin çekirdeğini oluşturan bilgi okuryazarlık becerileri, her geçen gün mesleki eğitim sürecinde daha fazla dikkate alınan bir konu haline gelmiştir. Bir tasarım problemini çözme sürecinde öğrencinin “ihtiyaç duyulan bilgiyi belirleme, bilgiye sorunsuz erişme, bilgiyi eleştirel değerlendirme, etkin kullanıp aktarma, bu süreçteki etik/yasal sorumlulukların farkında olma” bilinç ve becerilerine gereksinimi vardır. Bu becerilerle ilgili kazanımlar, öğrencinin hem lisans eğitimi sürecinde hem de mezun olduktan sonraki süreçte başarısını doğrudan etkilemektedir. Bu yüzden İç Mimarlık eğitiminde bilgi okuryazarlığı becerilerinin öğrencilere kazandırılması gerekmektedir. Çalışmada İç Mimarlık mesleği için bilgi okuryazarlığı konusunda farkındalık oluşturmak ve eğitim sistemi içerisinde yerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Bunun için öncelikle Türkiye’deki İç Mimarlık lisans programlarının öğrenme çıktıları incelenmiş, programların bilgi okuryazarlığını destekleme durumu tespit edilmiştir. Anket çalışmalarıyla KTÜ İç Mimarlık lisans öğrencilerinin ve bölümde görev alan öğretim elemanlarının görüşleri alınmış, öğrencilerin bilgi okuryazarlık beceri düzeyleri tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar birbiriyle örtüşecek şekilde genel anlamda “etik/yasal konularda farkındalık” ve “bilgiye erişim” başlıkları ile ilgili eksikliklere işaret etmektedir. Çalışmada elde edilen bulgular ayrıca çözüm odaklı irdelenmiş ve uzman görüşleri alınarak İç Mimarlık lisans eğitimi için “Tasarım Sürecinde Bilgi Okuryazarlığı” adında bir ders önerisi oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yaşam Boyu Öğrenme, Bilgi Okuryazarlığı, İç Mimarlık, Lisans Eğitimi, Ders Önerisi

Master Thesis

SUMMARY

A MULTIFACETED ANALYSIS OF INFORMATION LITERACY IN UNDERGRADUATE EDUCATION ON INTERIOR ARCHITECTURE AND A COURSE PROPOSAL

Alper TORUN

Karadeniz Technical University
The Graduate School of Natural and Applied Sciences
Interior Architecture Program
Supervisor: Assoc. Prof. Şengül YALÇINKAYA
2017, 119 Pages, 18 Pages Appendix

Developments in the information age bring the concept of lifelong learning to the forefront. The constant change and transformation in the information and the diversification of means and methods of accessing it have also influenced vocational education today. The skills for information literacy, which is the core of lifelong learning, have been increasingly considered in vocational education. In the process of solving a design problem, the student needs the awareness and skills of "determining the required knowledge, accessing it without any problem, critical evaluation of the knowledge, using and transferring it effectively, awareness of ethical/legal liabilities in this process". Gains related to these skills directly affect the success of the student both in undergraduate education and in the later period after graduation. Therefore, the students need to gain information literacy skills in interior architecture education. The aim of the study is to raise awareness for the information literacy and to determine its role in the education system for interior architecture profession. First of all, the learning outcomes of the undergraduate programs in Interior Architecture in Turkey were examined and their contribution to information literacy was determined. The opinions of the undergraduate students and the faculty members of the at the Department of Interior Architecture in KTU were received and the students' level of information literacy skills were determined by a survey. The obtained results point to shortcomings such as "awareness of ethical/legal issues" and "information access" which are common and overlapping with each other. Findings obtained in the study were also examined by using a solution-based approach and expert opinions were received. A course called "Information Literacy in the Design Process" was proposed for undergraduate education in Interior Architecture.

Key Words: Lifelong Learning, Information Literacy, Interior Architecture, Undergraduate Education, Course Proposal

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa No

Şekil 1.	Yaşam boyu öğrenme, sürekli mesleki gelişim, bağımsız öğrenme ve bilgi okuryazarlığı arasındaki ilişki	9
Şekil 2.	Ders içeriğinin şekillenmesinde etkili olan öğrenci özellikleri	79
Şekil 3.	Araştırma yapmaya yönelik tutumla ilgili madde ortalamalarının genel tutum ortalamasıyla ilişkisi.....	80
Şekil 4.	Araştırma yapmaya yönelik alışkanlıkla ilgili madde ortalamalarının genel araştırma ortalamasıyla ilişkisi.....	81
Şekil 5.	Bilgi okuryazarlık aşamalarının öğrenci ve öğretim elemanı görüşü genel ortalamalarıyla ilişkisi yönünde karşılaştırılması.....	82
Şekil 6.	Ders öğrenme çıktılarını şekillendiren maddeler.....	85
Şekil 7.	Bilgi okuryazarlığı becerileriyle ilgili maddelerin görüşlere ve görüş ortalamalarına göre karşılaştırılması	96
Şekil 8.	Bilgi okuryazarlığı zorlanma düzeyinin sınıf seviyesiyle ilişkisi	97
Şekil 9.	Taslak ders önerisiyle ilgili uzman görüşleri	100
Şekil 10.	Taslak ders önerisi haftalık içeriği ile ilgili uzman görüşleri.....	100

TABLolar DİZİNİ

Sayfa No

Tablo 1.	Araştırma modeli	36
Tablo 2.	Bilgi okuryazarlığı kapsamında öğrenme çıktıları incelenen programlar	37
Tablo 3.	Öğrencilere uygulanan anketin katılımcı profil bilgileri.....	40
Tablo 4.	Öğretim elemanlarına uygulanan anketin katılımcı profil bilgileri	42
Tablo 5.	Uzman grubu listesi	44
Tablo 6.	İç Mimarlık bölümlerinin yaşam boyu öğrenme ile ilgili program öğrenme çıktıları	46
Tablo 7.	İç Mimarlık program öğrenme çıktılarının yükseköğretim için bilgi okuryazarlığı standartlarına bağlı değerlendirilmesi.....	47
Tablo 8.	İç Mimarlık program öğrenme çıktılarının bilme aşamasına bağlı incelenmesi.....	48
Tablo 9.	İç Mimarlık program öğrenme çıktılarının erişim aşamasına bağlı incelenmesi.....	49
Tablo 10.	İç Mimarlık program öğrenme çıktılarının değerlendirme aşamasına bağlı incelenmesi.....	50
Tablo 11.	İç Mimarlık program öğrenme çıktılarının kullanma aşamasına bağlı incelenmesi.....	51
Tablo 12.	İç Mimarlık program öğrenme çıktılarının etik/yasal konular başlığına bağlı incelenmesi.....	52
Tablo 13.	İç Mimarlık lisans programlarında bilgi okuryazarlığı ile ilişkili dersin varlığı.....	53
Tablo 14.	Türkiye’de İç Mimarlık lisans programlarında bilgi okuryazarlığıyla ilişkilendirilmiş derslerin genel bilgileri.....	54
Tablo 15.	Öğrencilerin araştırma yapmaya yönelik tutumları.....	56
Tablo 16.	Öğrencilerin araştırma yapmaya yönelik alışkanlıkları.....	57
Tablo 17.	Bilgi okuryazarlığın aşamalarıyla ilgili öğrencilerin becerileri hakkında öğrenci ve öğretim elemanı görüşleri.....	58
Tablo 18.	Bilgi okuryazarlığının aşamalarıyla ilgili öğrencilerin beceri düzeylerinin sıralanması.....	59
Tablo 19.	Bilgi okuryazarlığın “Bilme” aşamasıyla ilgili öğrencilerin becerileri hakkında öğrenci ve öğretim elemanı görüşleri	61

Tablo 20.	“Bilme” aşamasıyla ilgili maddelerin öğrencilerin beceri düzeyleri doğrultusunda sıralanması	62
Tablo 21.	Bilgi okuryazarlığın “Erişim” aşamasıyla ilgili öğrencilerin becerileri hakkında öğrenci ve öğretim elemanı görüşleri	63
Tablo 22.	“Erişim” aşamasıyla ilgili maddelerin öğrencilerin beceri düzeyleri doğrultusunda sıralanması	64
Tablo 23.	Bilgi okuryazarlığın “Değerlendirme” aşamasıyla ilgili öğrencilerin becerileri hakkında öğrenci ve öğretim elemanı görüşleri	65
Tablo 24.	“Değerlendirme” aşamasıyla ilgili maddelerin öğrencilerin beceri düzeyleri doğrultusunda sıralanması	66
Tablo 25.	Bilgi okuryazarlığın “Kullanma” aşamasıyla ilgili öğrencilerin becerileri hakkında öğrenci ve öğretim elemanı görüşleri	67
Tablo 26.	“Kullanma” aşamasıyla ilgili maddelerin öğrencilerin beceri düzeyleri doğrultusunda sıralanması	68
Tablo 27.	Bilgi okuryazarlığın “Etik/Yasal Konular” aşamasıyla ilgili öğrencilerin becerileri hakkında öğrenci ve öğretim elemanı görüşleri	69
Tablo 28.	“Etik/yasal konular” aşamasıyla ilgili maddelerin öğrencilerin beceri düzeyleri doğrultusunda sıralanması	70
Tablo 29.	Bilgi okuryazarlığı ile ilgili tüm maddelerin, öğrencilerin beceri düzeyleri doğrultusunda sıralanması	71
Tablo 30.	Bilgi okuryazarlığını destekleyen mevcut derslerin adı, türü, yarıyılı ve saati	74
Tablo 31.	Mevcut derslerin tasarım süreciyle ilişkilendirilme durumu	75
Tablo 32.	Mevcut derslerin uygulama çalışmalarıyla desteklenme durumu	76
Tablo 33.	Mevcut derslerin bilgi okuryazarlığı aşamalarını destekleme durumu	77
Tablo 34.	Araştırma yapmaya yönelik tutumla ilgili maddeler ve maddelerin irdelenmesi	80
Tablo 35.	Araştırma yapmaya yönelik alışkanlıkla ilgili maddeler ve maddelerin irdelenmesi	81
Tablo 36.	Bilme aşaması ile ilgili maddelerin ders öğrenme çıktıları için seçilmesi.....	87
Tablo 37.	Bilme aşamasıyla ilişkili ders önerisi için seçilen maddelerle ilgili açıklama..	87
Tablo 38.	Erişim aşaması ile ilgili maddelerin ders öğrenme çıktıları için seçilmesi.....	89
Tablo 39.	Erişim aşamasıyla ilişkili ders önerisi için seçilen maddelerle ilgili açıklama	89
Tablo 40.	Değerlendirme aşaması ile ilgili maddelerin ders öğrenme çıktıları için seçilmesi.....	91
Tablo 41.	Değerlendirme aşamasıyla ilişkili ders önerisi için seçilen maddelerle ilgili açıklama	91
Tablo 42.	Kullanma aşaması ile ilgili maddelerin ders öğrenme çıktıları için seçilmesi .	93

Tablo 43.	Kullanma aşamasıyla ilişkili ders önerisi için seçilen maddelerle ilgili açıklama	93
Tablo 44.	Etik/yasal konular aşaması ile ilgili maddelerin ders öğrenme çıktıları için seçilmesi.....	95
Tablo 45.	Etik/yasal konular aşamasıyla ilişkili ders önerisi için seçilen maddelerle ilgili açıklama.....	95
Tablo 46.	Taslak ders önerisiyle ilgili uzman görüşleri.....	98
Tablo 47.	Çalışma kapsamında oluşturulan ders önerisinin genel bilgileri	101
Tablo 48.	Çalışma kapsamında oluşturulan ders önerisinin öğrenme çıktıları	102
Tablo 49.	Çalışma kapsamında oluşturulan ders önerisinin içeriği.....	103
Tablo 50.	Çalışma kapsamında oluşturulan ders önerisinin haftalık konu anlatımı ve uygulama çalışmaları	104

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Giriş

Günümüzde bireylerin örgün eğitimle yaşamları boyunca geçerli olacak bilgiler edinmeleri ve bir noktadan sonra öğrenmeye ihtiyaç duymamaları olasılık dışıdır. Çünkü artık önemli değişimlerin meydana gelme süresi bir insanın ömründen çok daha kısadır. Geçmişte herhangi bir disiplinle ilgili temel bilgilerin öğretilmesi başarı için yeterli olurken bugün bilgi miktarındaki sürekli artış, bilgiye ulaşım yollarındaki farklılaşma ve çeşitlilik öğrenciye bilginin öğretilmesinin yanında bazı becerilerin kazandırılmasını da zorunlu kılmaktadır. Meslek insanının, tüm meslek yaşamı boyunca aktif bir şekilde öğrenim sürecine devam etmesi için mevcut bilgi ve becerilerini geliştirebilmesi, bu yönde gerekli kararları, rol ve sorumlulukları kendi kendine alabilmesi gereklidir. Bunun için de öncelikle bir takım temel becerilere ve alışkanlıklara sahip olması gerekmektedir. Bu doğrultuda; bireyin bilgi ihtiyacını fark etme, bilginin yerini belirleme, bilgiye erişme, arama stratejisi geliştirme, bilgiyi analiz etme, yorumlama, değerlendirme, kullanma, paylaşma ve bu süreçteki etik/yasal sorumlulukların farkında olma gibi bilinç ve becerilerini kapsayan kavram literatürde “Bilgi Okuryazarlığı Becerileri” olarak nitelendirilmektedir. Çağımızda git gide önemi artan yaşam boyu öğrenmenin temelini oluşturan bilgi okuryazarlığı becerilerini bireylere kazandırmada öncelikli sorumluluk eğitim kurumlarındandır.

İç mimarlık mesleği açısından konu ele alındığında, iç mimarın mesleki hayatta ihtiyaç duyacağı bilgi okuryazarlığı becerileri, lisans ve lisansüstü eğitimi sürecinde çeşitli yollarla kazandırılmalı ve geliştirilmelidir. Çok yönlü bilgi ve sürekli bilgi güncellemesi iç mimarlık alanında oldukça önemlidir. Bir iç mimar; iç mekânların işlevsel ve nitelikli olabilmesine ilişkin sorunları tanımlayarak araştırmakta ve yaratıcılığını katarak çözmektedir. Bu süreçte iç mekâna ilişkin; tasarım analizi, şantiye denetimi, yapı bilgisi, estetik, donatı, malzeme, teknoloji gibi birçok farklı konuda bilgi sahibi olmalıdır. Bir iç mimar, farklı işlevlerdeki iç mekânlar için farklı ölçeklerde çizim ve dokümanları hazırlamak üzere, farklı disiplinlerle bir arada çalışabilecek şekilde bilgi ve deneyimle donanmış olmalıdır. Bu yüzden bilgi okuryazarlığı becerilerini edinmiş, yaşam boyu öğrenen iç mimarların mezun edilmesi, mesleki başarılarını doğrudan etkileyecek düzeyde önemlidir.

İç mimarlık alanında mesleki eğitimin verimliliğini artırmak ve öğrencileri mezun olduktan sonraki yeni koşullara hazırlamak için lisans eğitimi sürecinde bu becerilerin geliştirilmesine önem verilmelidir. Bugün mevcut eğitim sistemi içerisinde öğrenciler çeşitli bilgi kaynaklarından yararlanırken kaynak olarak kullandıkları, kitap, dergi gibi basılı yayınların, internet siteleri, video gibi elektronik kaynakların yeterliliklerini tartışmamakta, bilgiyi doğrulama adına farklı kaynaklarla desteklememekte, çoğu zaman konu ile ilişkisi ikincil bilgilere ulaşmaktadır. Diğer taraftan bilginin derlendiği kaynak, alıntı ve gönderme gibi kavramlara, alışkanlık kazandırılacak düzeyde yer verilmemektedir. Ayrıca, bilgiye nasıl erişileceğinin bilincinde olmama ya da erişilen bilgilerin süzgeçten geçirilememesi problemi göze çarpmaktadır. Tüm bunlar, iç mimarlık eğitim sürecinde geliştirilmesi gereken bilgi okuryazarlığı becerilerinin önemini ortaya koymaktadır.

Çalışmada, İç Mimarlık lisans programlarında bilgi okuryazarlığı eğitiminin gerekliliğine dikkat çekilmiştir. Bu yönde öncelikle İç Mimarlık eğitiminde bilgi okuryazarlığının mevcut durumu; program öğrenme çıktıları, ders içerikleri, öğrenci görüşleri, öğretim elemanı görüşleri üzerinden tespit edilmiştir. Tespitler doğrultusunda İç mimarlık lisans eğitimi için bilgi okuryazarlığını destekleyen tasarım temelli bir ders önerisi oluşturulmuştur.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Araştırmanın amacı iç mimarlık mesleği için bilgi okuryazarlığı konusunda farkındalık oluşturmak ve eğitim sistemi içerisinde yerini ortaya koymaktır. Bu yönde, bilgi okuryazarlığının İç Mimarlık lisans eğitimindeki yeri üzerine çok yönlü araştırma yapılmıştır. Araştırma, temel bilgi okuryazarlığı becerileri kapsamında ele alınmıştır ve ACRL (2000)'in yükseköğretim için bilgi okuryazarlığı yetkinlik standartlarında ifade edilen, aşağıdaki beş başlık çerçevesinde geliştirilmiştir:

- Bilme: İhtiyaç duyulan bilgiyi belirleyebilme, ifade edebilme.
- Erişim: Bilgi ve bilgi kaynaklarına sorunsuz bir şekilde erişebilme.
- Değerlendirme: Bilgiye eleştirel gözle bakabilme, bir amaç için analiz edebilme.
- Kullanma: Edinilen bilgileri etkin kullanabilme, sunabilme.
- Etik/Yasal Konular: Bilgiye erişimden kullanıma kadar ki süreçle ilgili etik ve yasal sorumlulukların bilincinde olma.

Söz konusu başlıklar, yükseköğrenimini gerçekleştiren öğrencilerin geliştirmesi gereken temel becerileri ifade etmektedir ve bu beceriler için kısaca “bilgi okuryazarlığı” tanımı yapılmaktadır. Çalışmada, yükseköğrenimde çeşitli yollarla eğitim sistemi içerisinde yer vermeye başlanan bilgi okuryazarlığının, İç Mimarlık lisans eğitimi içerisindeki karşılığı aranmış ve İç Mimarlık lisans eğitiminde öğrencilerin bilgi okuryazarlığı becerilerinin geliştirilebilmesi için lisans düzeyinde bir ders önerisi üzerine çalışılmıştır. Araştırma kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Türkiye’deki İç Mimarlık Lisans programları bilgi okuryazarlığını ne ölçüde desteklemektedir?
- Türkiye’deki İç Mimarlık Lisans programlarında bilgi okuryazarlığını destekleyen dersler nelerdir? Bu derslerin ortak olan ve ayrışan noktaları nedir?
- İç Mimarlık lisans öğrencilerinin bilgi okuryazarlık beceri düzeyleri, araştırma yapmaya yönelik tutum ve alışkanlıkları nasıldır?
- İç Mimarlık lisans öğrencileri bilgi okuryazarlığı kapsamında hangi alanlarda sorun yaşamaktadır? Bu konuda öğrenci ve öğretim elemanı görüşleri nedir?
- İç Mimarlık lisans eğitimi için bilgi okuryazarlığı ile ilgili bir ders nasıl olmalıdır?
- Bilgi okuryazarlığı ile ilişkili hangi konular İç Mimarlık lisans eğitimi için ders önerisi kapsamına alınmalıdır?

Araştırma, bu sorulara cevap aranacak şekilde sekiz başlıkta sunulmuştur ve içeriği aşağıdaki gibidir:

1. Genel bilgiler bölümünde araştırmanın amacı ve kapsamı, kavramsal ve kuramsal çerçevesi hakkında bilgiler verilmiştir. Yaşam boyu öğrenmenin temelini oluşturan bilgi okuryazarlığı becerileri ile ilgili mevcut araştırmalar paylaşılmış ve İç Mimarlık lisans eğitiminde bilgi okuryazarlığı gereksinimi üzerine durulmuştur.

2. Yapılan çalışmalar bölümünde araştırma süreciyle ilgili bilgiler açıklanmıştır; araştırma sürecinde takip edilen adımlar, izlenen yol ve yöntemler ifade edilmiştir. Örneklem bilgileri ve çalışma kapsamında uygulanan anketlere ilişkin katılımcı profil bilgileri sunulmuştur.

3. Bulgular bölümünde durum tespit çalışmaları yapılmıştır. Türkiye’deki İç Mimarlık lisans programları öğrenme çıktıları ve dersleri incelenmiş, programların bilgi okuryazarlığını destekleme durumu tespit edilmiştir. Anket çalışmalarıyla KTÜ İç Mimarlık

lisans öğrencilerinin ve bölümde görev yapan öğretim elemanlarının görüşleri alınmış, öğrencilerin bilgi okuryazarlık beceri düzeyleri tespit edilmiştir.

4. İrdeleme bölümünde, tespitler ders önerisi kapsamında irdelenmiştir. Bulgular ve uzman görüşleri ışığında İç Mimarlık lisans programları için bilgi okuryazarlığı ile ilgili bir ders önerisi oluşturulmuştur. Bölüm sonunda “Tasarım Sürecinde Bilgi Okuryazarlığı” dersi önerisi sunulmuştur.

5. Sonuçlar bölümünde, İç Mimarlık lisans eğitiminde bilgi okuryazarlığının yeri ortaya konmuştur. Literatürden elde edilen bilgiler, tespit çalışmaları sonucu elde edilen bulgular, irdeleme sonucu oluşturulan ders önerisi bu kapsamda değerlendirilmiştir.

6. Öneriler bölümünde, araştırma sonucunda elde edilen bilgilerden yararlanarak İç Mimarlık lisans eğitiminde bilgi okuryazarlığının geliştirilmesi için yapılabilecek formal ya da informal eğitim çalışmalarına yön verecek öneriler sıralanmıştır.

7. Kaynaklar ve 8. Ekler bölümlerinde çalışma kapsamında yararlanılan basılı ve elektronik yayınlar; Öğrencilerin bilgi okuryazarlık becerilerinin tespiti için KTÜ İç Mimarlık lisans öğrencilerine uygulanan anket, KTÜ İç Mimarlık Bölümü öğretim elemanlarına uygulanan anket, ders önerisi için görüşleri alınan uzman grubuna uygulanan anket sunulmuştur.

1.3. Araştırmanın Kavramsal ve Kuramsal Çerçevesi

Bu başlık altında çalışmanın kurgusunu ve alt yapısını oluşturan kavram, bilgi ve açıklamalara yer verilmiştir. Öncelikle yaşam boyu öğrenme ve bilgi okuryazarlığı kavramları üzerine durulmuş, bilgi okuryazarlığının yükseköğrenimle ilişkisi ve bu konudaki standartlar literatüre dayanarak açıklanmıştır. İç Mimarlık eğitimi ile ilgili bilgilere yer verilerek İç Mimarlık eğitiminde bilgi okuryazarlığı gereksinimine dikkat çekilmiştir.

1.3.1. Yaşam Boyu Öğrenme Kavramı

Eğitim ve öğretim işi, modern zamanda devletlerin öncelikli görevi haline gelmiştir. Özellikle on dokuzuncu yüzyıldan itibaren belirli yaş grupları bu kapsamda zorunlu eğitim ve öğretime tabi tutulmuştur. Bilgi değişiminin oldukça yavaş olduğu bu dönemde,

eğitim kurumları aracılığıyla elde edilen bilgi ve beceriler, bir insana yaşamı boyunca yetmiştir. Fakat özellikle geçen yüzyılın ortalarından itibaren yaşanan gelişim süreci, öğretilen bilgilerin sonraki dönemlerde geçerliğini ve yararlılığını yitirmesine neden olmuştur. Bu sebeple eğitimin yetersizliği konusunda endişeler dile getirilmeye başlamıştır (Akbaş ve Özdemir, 2002). Alfred North Whitehead 1931 yılında bu endişeyi: “Artık insanların gençliklerinde öğrendikleri bilgilerin onların yaşamları boyunca kullanmaları savı geçersiz hâle gelmiştir” sözleri ile dile getirmiştir. Günümüzde çok önemli değişimlerin meydana gelmesi bir insanın ömründen daha kısa sürede gerçekleşmektedir. Bununla birlikte önemli değişimlerin gerçekleşme hızı, her geçen gün artmaktadır (Malcolm, 1996). Yaşama uyum sağlamak ve nitelikli bir birey olmayı sürdürmek açısından öğrenmenin belli bir süreyle sınırlandırılmadan yaşam boyunca devam etmesi gerekmektedir. Bu anlamda verilecek eğitimin bireyleri olabilecek yeni koşullara hazırlamayı hedeflemesi yararlı olacaktır.

Yaşam boyu öğrenme kavramı, ilk olarak 1920’lerde John Dewey, Eduard Lindeman ve Basil Yeaxle tarafından günlük yaşamın sürekli bir boyutu olduğu anlayışından yola çıkılarak kullanılmıştır (Ayhan, 2005). 1950 yılından itibaren çeşitli Avrupa ülkeleri tarafından hazırlanan birçok yasa, yönetmelik, rapor ya da belge yaşam boyu öğrenmenin önemini ortaya koymaktadır. 1960 yılında Montreal’de yapılan Uluslararası Yetişkin Eğitimi Konferansı’nda eğitimin yaşam boyu devam etmesi gerektiği belirtilmiştir. 1965 yılında Uluslararası Yetişkin Eğitimi Komitesi’nin toplantıları sonrasında UNESCO yaşam boyu öğrenme ile ilgili bir dizi doküman yayınlamıştır (Erdamar, 2016). Zamanla, yaşadığımız çağın gerektirdiği yeterlikte bireyler yetiştirilmesi için mevcut eğitimin yaşam boyu öğrenme yolunda yeniden yapılandırılması gerektiği fikri gelişmiştir. Bu konuya dikkat çeken rapor ve girişimlere 1970’lerden bu yana sıkça rastlanmıştır. Sorun tespiti ve çözüm önerileri şeklinde hazırlanan çalışmalarda, yeni süreçte eğitimin niteliğinden bahsedilirken eleştirel düşünme, sorun çözme, öğrenmeyi öğrenme, aktif öğrenme, yaşam boyu öğrenme gibi kavramların tekrarlandığı görülmüştür (Polat, 2005). Bu yönde yaşam boyu öğrenme kavramı, Avrupa Konseyi (1971), UNESCO (1972) ve OECD (1973) tarafından hazırlanan raporlar aracılığıyla ilk kez kapsamlı olarak gündeme gelmiştir.

1990 yılından itibaren yaşam boyu öğrenme konusuna daha çok önem verildiği söylenebilir. AB Komisyonunun 1995 yılında yayınladığı “Öğrenen Topluma Doğru” adlı çalışması yaşam boyu öğrenmeyle ilgilidir ve alınan kararlar doğrultusunda 1996 yılı “Avrupa Yaşam Boyu Öğrenme Yılı” olarak kabul edilmiştir. 2000 yılında Lizbon’da

düzenlenen Avrupa Konseyi toplantısında üye devletlerin hükümet liderleri tarafından imzalanan on yıllık stratejide, temel öğelerden biri olarak yaşam boyu öğrenme gösterilmiştir. Komisyonda yaşam boyu öğrenmeyle iş hayatı ve bilgi toplumu için gerekli bilginin edinildiği vurgulanmış ve yaşam boyu öğrenme; toplumsal bütünleşme, aktif yurttaşlık, meslekî ve kişisel gelişim, bilgi çağına uyum ve iş yaşamı için eğitim konularında "zorunlu bir araç" olarak nitelendirilmiştir. Bu doğrultuda bireylere sürekli öğrenme fırsatı sağlanarak, kişisel gelişimi desteklemek ve bireylerin bilgi-becerilerini geliştirerek istihdam olanaklarını artırmak amaçlanmıştır.

Konu çeşitli raporlar ve çalışmalarla, eğitimde yeniden yapılanma önerileri ile ülkemizde de gündeme gelmiştir. TÜSİAD tarafından 1999'da hazırlanan raporda "Bilgi Patlaması" başlığı altında, yaşam boyu öğrenen bireyler kapsamında eğitimin önemi vurgulanmaktadır. Resmi düzeyde yaşam boyu öğrenmeyle ilgili ilk kapsamlı çalışma Ekim 2006 tarihli, Türkiye'nin Başarısı İçin İtici Güç: Hayat Boyu Öğrenme Politika Belgesi'dir. Rapor, Türkiye'nin Avrupa Birliği ile yürüttüğü MEGEP (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi) dâhilinde hazırlanmıştır. MEGEP beş yıllık bir projedir ve amacı, teknik eğitim sisteminin sosyoekonomik gereksinimler ve yaşam boyu öğrenme ilkeleri doğrultusunda güçlendirilmesidir. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2009 yılında hazırlanan "Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi" Türkiye'nin nasıl bir yaşam boyu eğitim politikası tasarladığının anlatıldığı temel politika metnidir. Rapora göre bireylerin, dinamik ve değişken işgücü piyasasında rekabet edebilmeleri ve ekonomik seviyelerini koruyabilmeleri için "istihdam edilebilme" niteliklerini kazanmaları ve sürekli yenilemeleri gerekmektedir. Bunun yolu da hayat boyu öğrenmedir (Bağcı, 2011). Ayrıca 2001-2005 dönemini kapsayan "Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planında", 2007-2013 dönemini kapsayan "Dokuzuncu Kalkınma Planında" ve 2014-2018 dönemini kapsayan "Onuncu Kalkınma Planında" eğitimin yaşam boyu öğrenme yaklaşımıyla yeniden yapılandırılması gerektiği açık şekilde ifade edilmiş ve bu yaklaşımın eğitimin tüm evrelerini kapsadığı vurgulanmıştır.

Yaşam boyu öğrenmeye verilen önem her geçen gün artmaktadır. Bu doğrultuda birçok tanım yapılmıştır. Doyle'ye (1994) göre yaşam boyu öğrenme yaşamla iç içedir. Örgün eğitimin bir alternatifi değildir ve örgün eğitimde eksik kalan verilerin sonradan tamamlanması veya daha önce keşfedilmemiş yeteneklerin keşfedilmesi için zorunlu bir ihtiyaçtır. Titmus'a (1999) göre yaşam boyu öğrenme sadece ihtiyaç değil hayatın amaçlarından biridir. Yaşam boyu öğrenme insanların var olan yeteneklerini geliştiren ve

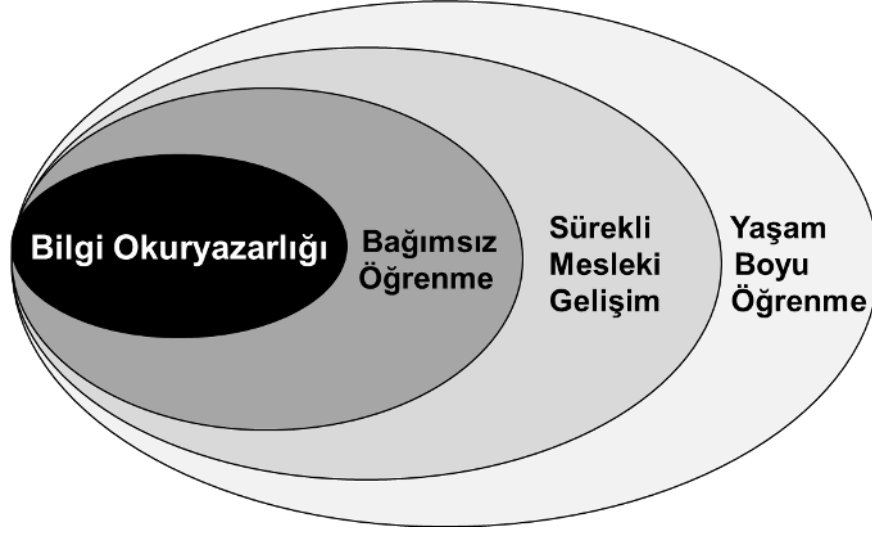
potansiyellerini en üst düzeye çıkarmalarına hizmet eden bir araçtır. Candy'e (2003) göre, yetişkin eğitimi ve sürekli eğitim gibi kavramlarla birlikte kullanılan yaşam boyu öğrenme, formal eğitimin sınırlarının dışına çıkıp informal eğitimi de içine alan bir kavramdır. Kişilerin yaşamları boyunca her türlü bilgi, değer, beceri, niteliği kazanması ve güncellemesi anlamına gelmekte ve tüm bu bilgileri, değerleri, becerileri, anlayışları gerçek yaşamda uygulayabilmeyi sağlayan destekleyici bir süreçtir. Jarvis'e (2004) göre yaşam boyu öğrenme bireysel ve kurumsal öğrenmeyi içeren bir bütündür. Yaşam boyu öğrenme, bireylerin yaşam sürelerince içinde bulunacakları her türlü ortam ve çevre için gereksinim duyacakları tüm bilgi, beceri ve yeterliliklerin geliştirilmesine olanak tanıyan her türlü öğrenme eylemini kapsayan bir süreçtir. Akkoyunlu'ya (2008) göre yaşam boyu öğrenme; kişinin kendi uzmanlık alanında ya da diğer ilgi alanlarında sürekli bilgi araştırması davranışdır. Pratikte bu durum, her vatandaşın, yaşantısının her aşamasında, kendi ihtiyaç ve ilgilerine uygun öğrenme yollarına sahip olması anlamına gelmektedir. Öğrenmenin içeriği, öğrenmeye erişim yolları ve öğrenmenin nerede gerçekleştiği öğrenen kişiye ve bu kişinin öğrenme gereksinimlerine bağlıdır.

Tanımlara bakıldığında yaşam boyu öğrenme, bireylerin tüm ihtiyaçlarıyla ilişkilendirilmiştir ve tüm yaşamları boyunca devam eden öğrenme sürecini kapsayan oldukça geniş bir kavramdır. Konu sadece mesleki sınırlar içerisinde ele alındığında ise karşımıza “Sürekli Mesleki Gelişim” kavramı çıkmaktadır. Uluslararası Mimarlar Birliği (UIA) Uluslararası Meslek Standartları'nda sürekli mesleki gelişimi şöyle tanımlar: “Sürekli mesleki gelişim yaşam boyu öğrenme sürecidir. Mimarların bilgi ve becerilerinin toplumun ihtiyaçlarına uygun olmasını güvence altına alır. Çeşitli mesleki uygulama alanlarında faaliyet gösteren tüm meslek adamlarını kapsar.” Sürekli mesleki gelişim, mesleki derecesini alan bireylerin profesyonel iş hayatları sürecinde gelişimlerini sürdürebilmeleri için çeşitli konularda düzenli olarak öğrenmeye devam etmesi gerektiği fikrine dayalı, tüm dünyada hem mimarlık hem de diğer mesleklerin gündeminde olan bir konudur (Köksal ve Çınar, 2010). Mimarların bilgi ve becerilerinin toplumun ihtiyaçlarına uygun olmasını garantiye alan, bunların yitirilmemesini, zenginleştirilmesini veya artırılmasını sağlayan ve yaşam boyu süren öğrenme süreci sürekli mesleki gelişim kavramıyla ifade edilmektedir (Sancar Özyavuz, 2012). Yaşam boyu öğrenmenin alt kümesi olarak nitelendirebileceğimiz bu kavram; hızlı bir evrimin meydana geldiği dünyada, meslek insanının güncel gelişmeleri takip etmeleri ve alanlarında verimli olmaları için yararlanacağı öğrenim sürecini kapsamaktadır.

Yaşam boyu öğrenme aynı zamanda “temel becerilerin güncellenmesi yoluyla kişilerin yeni fırsatlar keşfedebilmesi ve bu şekilde daha ileri düzeyde öğrenme olanakları bulabilmesi” anlamına gelmektedir (Akkoyunlu, 2008). Hem yaşam boyu öğrenen bireylerin hem de mesleki gelişimini sürekli sürdüren bireylerin; kendi kendilerine öğrenebilmeleri, bu bağlamda öğrenme gereksinimini karşılamak üzere gerekli kararları, bağımsız bir şekilde alabilmeleri gereklidir. Bunun için, herhangi bir sorunu çözmede ya da herhangi bir konuda karar almada gereksinim duyulan bilgiye etkin ve yeterli olarak erişimi ve bu bilginin üretken bir biçimde kullanımı önemlidir (AASL/AECT, 1998). Bireyler, edindikleri ve geliştirdikleri temel becerilerle aktif ve sürekli bilgi kullanımını gerçekleştirirler. Bu beceriler yaşam boyu öğrenmenin anahtarıdır (Polat ve Odabaş, 2008). Yaşam boyu öğrenme yolunda, bilginin bulunmasından etkin kullanılmasına kadarki süreçte ihtiyaç duyulan beceriler “bilgi okuryazarlığı” becerileridir.

1.3.2. Bilgi Okuryazarlığı Kavramı

Bilginin çeşitlilik ve yenilenme özelliği sürekli güncellenme gereksinimini ortaya çıkartmıştır. Bilgi kaynaklarının ve ortamlarının değişmesi meslek yaşamı başta olmak üzere günlük yaşam içerisinde birey ile bilgi arasında sağlıklı bir köprünün kurulmasını zorunluluk haline getirmiştir. Öğrenme ihtiyacı, örgün eğitimin sınırlarını aşmış, bireylerin kendi kendine öğrenme gereksinimi daha çok ön plana çıkmıştır. Bu anlamda bireylerin, yaşam boyu öğrenme, sürekli mesleki gelişim ve bağımsız öğrenme yolunda öncelikle bir takım temel beceriler edinmeleri gerekmektedir. Bireylerin kendi kendine öğrenebilmesi, bilgiye etkin olarak erişip, kullanabilmesi, bilgiye eleştirel olarak yaklaşması, bu yolda çeşitli bilgi teknolojileri ve sistemlerini kullanabilmesi, bilgi dünyası hakkında fikir sahibi olması ve bilgi dünyasıyla etkileşimini kolaylaştıran birikim ve özelliklere sahip olması gerekmektedir (Bruce, 1994). Yaşam boyu öğrenmenin çekirdeğini oluşturan bu beceriler, literatürde bilgi okuryazarlığı becerileri olarak tanımlanmaktadır.

Şekil 1. Yaşam boyu öğrenme, sürekli mesleki gelişim, bağımsız öğrenme ve bilgi okuryazarlığı arasındaki ilişki

Kuhlthau'ya (1987) göre bilgi okuryazarlığı, bilgiye duyulan gereksinimin fark edilmesi ve bilgiye dayalı karar vermek amacıyla bilgi arama anlamına gelmektedir. Bilgi okuryazarlığı bilginin yönetimiyle, teknik ve sosyal değişiklikleriyle, yeni bilgi ve beceriler gerektirdiği için yaşam boyu öğrenme ile ilişkilidir. Ülkemizde bilgi okuryazarlığı konusunu ilk çalışanlar arasında yer alan Gürdal (2000), çalışmasında yaşam boyu öğrenme becerisini kazanmak için bilgi okuryazarı olmak gerekliliğine dikkat çekmektedir. Wilson'a göre bilgi okuryazarlığı yaşam boyu öğrenme için bir temeldir. Yaşam boyu öğrenme ise tüm disiplinler, eğitim çevreleri ve eğitim düzeyleri için ortak bir kavramdır.

Bu bağlamda bilgi okuryazarlığının kişisel ve kurumsal bakış açısı ile pek çok tanımı yapılmıştır. Bilgi okuryazarlığı kavramı ilk kez 1974'te Amerikan Bilgi Endüstrisi Derneği (Information Industry Association) başkanı Paul Zurkowski tarafından Kütüphane ve Bilgi Bilimi Ulusal Komisyonu (National Commission on Libraries and Information Science) için hazırlamış olduğu bir raporda kullanılmıştır. Raporda Zurkowski bilgi okuryazarlığını: "İşlerinde bilgi kaynaklarını kullanmayı bilenler bilgi okuryazarı kişilerdir. Bunlar karşılaştıkları sorunları çözmede birincil kaynakların yanında çok çeşitli bilgi araçlarını kullanma tekniklerini ve becerilerini öğrenmişlerdir." biçiminde tanımlamıştır. Sonraki yıllarda, eğitimin değişen koşullar sebebiyle yeniden yapılandırılmasını öngören çalışmalarda bilgi okuryazarlığı kavramına sıkça rastlanmaktadır (Polat ve Odabaş, 2008).

Bilgi okuryazarlığına ilişkin kapsamlı tanımlardan biri, 1989'da Amerikan Kütüphane Derneği (ALA) Başkanlık Komitesi'nin, bilgi okuryazarlığı sonuç raporunda yapılmıştır. Rapora göre; insanlar bilgi çağında etkin olmak için bireysel ya da ülke olarak bilgi okuryazarı olmak zorundadır. Bilgi okuryazarı olmak için kişi, bilgiye gereksinim duyduğunu bilmeli, bilgiyi elde etmeli, değerlendirmeli ve etkin bir biçimde kullanmalıdır. Bilgi okuryazarı kişiler bilginin nasıl düzenlendiğini, nasıl bulunacağını ve nasıl kullanılacağını bildiklerinden, nasıl öğreneceğini de öğrenmiş kişilerdir. Bu kişiler herhangi bir görevi yerine getirmede ya da herhangi bir karar vermede gereksinim duyduğu bilgiyi daima bulabildiklerinden, yaşam boyu öğrenmeye hazır kişilerdir.

Kurbanoğlu'na (2010) göre bilgi okuryazarlığı 1990'lı yıllarda popülerliği hızla artan bir kavram haline gelmiştir. Bu anlamda çok sayıda yayına konu olmuş; pek çok akademisyen, meslek derneği ve eğitim kurumu tarafından ele alınmıştır. Çok sayıda yükseköğretim kurumu tarafından mezun öğrencilerde aranacak nitelikler arasında gösterilmiş, üniversitelerde bu amaçla komiteler kurulmuştur. Tüm bu çalışmaları yürüten kişiler, kurumlar, gruplar ve dernekler literatüre yeni tanımlar kazandırmıştır. Kurbanoğlu (2010) bilgi okuryazarlığı ile ilgili yaptığı kavramsal analiz çalışması ile bilgi okuryazarlığı tanımlarının taşıdıkları ortak özelliklerin yanı sıra bazı farklılıklar da gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. Çalışmada tanımların zaman içindeki gelişimi incelenmiştir ve elde edilen en çarpıcı bulgu "kapsamın giderek genişlediğidir". Kurbanoğlu'nun bu çalışması referans alınarak bilgi okuryazarlığı kapsamının genişlemesi şu şekilde ifade edilebilir:

- İlk tanımlarda daha çok bilgiyi bulma ve kullanma becerilerinden söz edilirken daha sonra yapılan tanımlarda bilgi ihtiyacını tanımlama, bilgiye erişime, değerlendirme, kullanma, iletme gibi bilgi problemi çözmenin tüm aşamalarından söz edildiği görülmektedir.
- Başlangıçta özellikle problem çözme ve karar verme becerilerine değinen bilgi okuryazarlığı tanımlarının zaman içinde başta eleştirel düşünme becerisi olmak üzere diğer üst düzey düşünme becerilerini de kapsama aldığı görülmektedir.
- Üst düzey düşünme becerilerinin yanı sıra değişikliğe uyum sağlama, ekip çalışması yapabilme ve iletişim becerilerine değinen tanımlar da vardır.
- Bazı tanımlarda, bilgiyle ilgili sosyal, kültürel, ekonomik, politik ve etik unsurlar da vurgulanmaktadır.
- Bilgisayarların ve teknolojinin bilgi depolama ve erişimde 1980'li yıllardan başlayarak önemli bir yer kazanmasının sonucunda bilgi okuryazarlığı

tanımlarının ilgili teknik becerileri kapsayacak şekilde genişletildiği görülmektedir.

- Bilgi kaynaklarının büyük bir hızla çeşitlendiği ve özellikle elektronik kaynakların önem kazanmaya başladığı 1990'lı yıllarda yapılan bilgi okuryazarlığı tanımlarında, bilgi kaynağının türü ve bilginin formatı konusuna da vurgu yapıldığı görülmektedir.
- Bilgi okuryazarlığı kavramının zaman içinde işte verimlilik, mesleki gelişim, yaşam kalitesi, vatandaşlık hakları, demokrasi ve toplumla bütünleşme, toplumda kabul görme gibi konularla ilişkilendirildiği görülmektedir.
- Özellikle 2000'li yıllardan sonra yapılan tanımlarda bilgi okuryazarlığının yaşamın tüm alanları ve diğer okuryazarlık becerileriyle ilişkilendirildiği ve yararlarının ön plana çıkarıldığı dikkat çekmektedir.

Son dönemlerde bilgi okuryazarı bir bireyde bulunması gereken nitelikler üzerinden yapılan tanımlara daha çok rastlanmaktadır. Buna örnek olarak “Avustralya ve Yeni Zelanda Bilgi Okuryazarlığı Çerçevesi” gösterilebilir. Bu bağlamda bilgi okuryazar insanlar;

- Bağımsız öğrenme ve yaşam boyu öğrenmenin bir parçası olarak yaşar,
- Bilgiye gereksinim duyduğunun ayırdına varır,
- Gereken bilginin kapsamını belirler,
- Bilgiye verimli bir biçimde erişir,
- Bilgiyi ve kaynaklarını eleştirel olarak değerlendirir,
- Toplanan ya da üretilen bilgiyi sınıflar, saklar, işler ve yeniden düzenler,
- Seçilen bilgileri kendi bilgi tabanına ekler,
- Etkin öğrenme için bilgiyi kullanır, yeni bilgi oluşturur, sorunları çözer ve kararlar verir,
- Bilginin kullanımına ilişkin ekonomik, hukuksal, toplumsal, siyasal ve kültürel konuları anlar,
- Etik ve yasal çerçevede bilgelere erişir ve kullanır,
- Katılımcı yurttaşlık ve toplumsal sorumluluk için bilgiyi kullanır (Bundy, 2004).

Zamanla bilgi okuryazarlığı ile ilişkili farklı okuryazarlık türleri tanımlanmıştır. Bilginin oluşturulması, değişik ortamlarda sunumu ve bilgi teknolojileri üzerine yapılandırılan teknolojik devrim, eğitim sistemlerinde çoklu ve yeni okuryazarlık türlerini ortaya çıkartmıştır. Çoklu zekâ uygulamaları, farklılaşma istekleri, disiplinler arası bakış,

kültürel yapı ve değişen toplum gereksinimleri okuryazarlık çeşitliliğini artırmakla kalmamış, okuryazarlık yeterlikleri konusunda yeni beklentileri doğurmuştur (Önal, 2010). Literatürde kullanılan başlıca okuryazarlık terimleri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

Ağ okuryazarlığı, ahlak okuryazarlığı, Amerikan okuryazarlığı, Anayasa okuryazarlığı, bilgisayar okuryazarlığı, bilimsel okuryazarlık, coğrafya okuryazarlığı, çevre okuryazarlığı, çoklu kültür okuryazarlığı, dans okuryazarlığı, dijital okuryazarlık, dünya okuryazarlığı, e-okuryazarlığı, ekonomi okuryazarlığı, eleştirel okuryazarlık, enformasyon teknolojisi okuryazarlığı, eskiçağ okuryazarlığı, evrensel okuryazarlık, gazete okuryazarlığı, görsel okuryazarlık, grafik okuryazarlığı, İnternet okuryazarlığı, kültür okuryazarlığı, kütüphane okuryazarlığı, matematik okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, meslek okuryazarlığı, politika okuryazarlığı, sağlık okuryazarlığı, sanat okuryazarlığı, sayısal okuryazarlığı, sinema okuryazarlığı, tarım okuryazarlığı, tarih okuryazarlığı, teknoloji okuryazarlığı, televizyon okuryazarlığı, tüketici okuryazarlığı, yasa okuryazarlığı, yatırım okuryazarlığı, yurttaşlık okuryazarlığı ve web okuryazarlığı.

Yaşam boyu öğrenmeyi kapsayan süreç içerisinde öğrenmeyi tetikleyen, hız kazandıran, bilme isteğini sürekli kılan ve daha fazla bilgiye doğru yönlendiren becerilerin kazandırılması yeni okuryazarlık türleri içinde değerlendirilmiştir. Bu kavramların birbirlerinden bağımsız düşünülmesi imkansızdır. Gereksinim duyulan bilginin nereden ve nasıl bulunacağı, nasıl değerlendirileceği ve nasıl kullanılacağı becerilerini ifade eden bilgi okuryazarlığı, tüm bu okuryazarlık türleri için gerekli en temel becerileri kapsamaktadır. Bir birey bilgi okuryazarı olmadan, diğer okuryazarlıklar kapsamında başarılı olamaz.

Sonuç olarak bilgi okuryazarlığının yaşam boyu öğrenen bireylerin sahip olması gereken temel beceriler olduğu, kavramın ilk dile getirilmesinden günümüze kadar kapsamının genişlediği ve geliştirilen yeni okuryazarlık türleri ile ilişkili temel becerileri temsil ettiği görülmektedir. Bu anlamda bilgi okuryazarlığı bilgiye erişme ve bilgiyi kullanma süreci içinde ele alınabilecek birçok beceriye işaret etmektedir. Bilginin üretildiği ve iletildiği ortamların çeşitlenmesi ve karmaşıklaşması sonucunda teknoloji kullanımıyla ilişkili beceriler vurgulanmıştır. Günümüzde aldatici ya da yanıltıcı bilgilerin de kolayca paylaşılması durumu dikkate alınarak eleştirel düşünme ve sentez yeteneği ile yararlı bilginin ayrılması ile ilgili becerilerinin geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bilgi kullanımıyla ilgili etik ve yasal sorumlulukların farkındalığı konusuna dikkat çekilmiştir. Bu bağlamda bilgi okuryazarlığını, “bilgiyle ilişkili işlemlerde, çağın ihtiyaçları doğrultusunda etkin ve yeterli olma” olarak özetlemek mümkündür.

Bireylerin herhangi bir konudaki bilgi ihtiyacıyla ilişkilendirebileceğimiz ve bilgi çağında başarılı olmak için gerekli olan becerileri ifade eden bilgi okuryazarlığı kavramı, mesleki gelişim sürecini de içine alan geniş bir kavramdır. Dolayısıyla günümüzde bilgi okuryazarlığının aynı zamanda tüm disiplinleri ilgilendiren en temel becerileri tanımladığı, bu sebeple mesleki eğitimde gelişimine önem verilmesi gerektiği açıktır.

1.3.3. Yükseköğretimde Bilgi Okuryazarlığı

Bilgi okuryazarlığının, bilgi çağında yaşam boyu öğrenen bireyler için temel beceriler olarak görülmesiyle birlikte, öncelikli sorumlu olarak eğitim-öğretim kuruluşları bu becerilerin kazandırılmasına yönelik programlar geliştirmeye başlamışlardır. Zamanla tüm disiplinler ve eğitimin her düzeyi için gerekli olan bu becerilerin kazandırılmasının önemi üniversiteler tarafından da fark edilmiştir (Polat, 2006). Temel özelliği değişim olan bu yeni süreçte son derece katı bir disiplin altında ezberletilen bilgiler çok kısa bir sürede geçerliklerini yitirmektedir. Bu nedenle üniversiteler öğretim hedeflerini, sorgulama, yaratıcılığı özendirme, sürekli öğrenme becerisi kazandırma düşüncesi çerçevesinde belirlemelidir (Çarkın, 1998). Bu becerilerin kazandırılması yolunda üniversite eğitiminin yeniden yapılandırılması düşüncesi, bilgi okuryazarlığı becerilerini değişimin merkezine koymaktadır (Polat, 2005). Çünkü eleştirel düşünme, sorun çözme ve karar verme gibi yetilerin geliştirilmesi, etkin bilgi kullanıcısı olmayı gerektirir. Etkin bilgi kullanımı ise gereksinim duyulan bilgiye ulaşma, bu bilgiyi kullanma, örgütleme ve iletme becerilerine sahip olmayı, kısacası bilgi okuryazarı olmayı gerektirir (Akkoyunlu ve Kurbanoglu, 2002).

Yükseköğretimde, bilgi okuryazarlığı uygulamaları oryantasyon oturumları, programla bütünleştirilmiş öğretim, dersle ilişkilendirilmiş eğitim, bağımsız dersler, alana dayalı öğretim, web tabanlı çevrim içi öğretim şeklinde olabilmektedir (Polat, 2005):

- Oryantasyon Oturumları: Öğrencilere basılı ve elektronik kaynakların tanıtımının yapılması ve kaynakların kullanımına ilişkin bilgilerin bir veya birkaç oturumda aktarılması biçiminde gerçekleştirilmektedir. Genelde birinci sınıf öğrencilerine yönelik bir eğitimidir ve bilgi okuryazarlığı becerileri konusunda farkındalık oluşturmak amaçlanmaktadır.
- Programla Bütünleştirilmiş Öğretim: Belli bir disiplinin eğitim programının bilgi okuryazarlığı becerileri ile bütünüyle birleştirilmesi biçimindeki bu yöntem, bilgi

okuryazarlığı programlarının uygulanmasında önemli bir yöntem olarak kabul edilmektedir. Özellikle sağlık bilimleri gibi mesleki uygulamanın yoğun olduğu bölümlerde başarılı uygulamalar görülmektedir. Eğitim programının her yılı için tüm öğrenciler tarafından alınan dersler kapsamında, bilgi okuryazarlığı becerilerinin uygulanmasına yönelik ödevler verilir.

- **Dersle İlişkilendirilmiş Eğitim:** Bilgi okuryazarlığına ilişkin konular belli bir ders kapsamı içerisinde (Örn. Araştırma Yöntemleri) ve belli bir konu ile ilişkilendirilerek verilmektedir. Bu dersler doğrudan bilgi okuryazarlığı kapsamında ele alınmasa da bilgi okuryazarlık becerilerini destekleyecek niteliktedir. Temel bilgiler aktarılarak kütüphanelerde uygulama çalışmaları ile desteklenebilir. Ders sorumlusunun kütüphaneciler ile iş birliği içinde olması önerilmektedir.
- **Bağımsız Dersler:** Bu tür programda bilgi okuryazarlığı ayrı bir ders paketi olarak verilmektedir. Bu dersler fakülte tarafından tanımlanan bilgi okuryazarlığı tanımı etrafında düzenlenen dersler olup, seçmeli ya da kredisiz olabilmektedir. Uygulama kapsamında belli bir konu ile ilişkilendirilerek verimin artırılması sağlanabilir. Zorunlu dersler kapsamında değerlendirildiğinde tüm öğrenciler tarafından alınması yönünden daha faydalı olmaktadır.
- **Alana Dayalı Öğretim:** Farklı disiplinlerin kendine özgü bilgi gereksinimi ve bilgi kaynaklarının olduğu düşüncesi ile disiplin-tabanlı oluşturulmuş programlardır. Disipline özel metodoloji, terminoloji, literatür ve iletme bilgileri aktarılmaktadır. Uygulamalar disipline özel bir konu ile ilişkilendirilerek gerçekleştirilir.
- **Web Tabanlı Öğretim:** Bilgi okuryazarlığı dersleri web üzerinden çevrimiçi olarak verilmektedir. Konular hazırlanırken, kütüphaneci ve bilgi işlem uzmanları iş birliği içindedir. Pek çok örnekle öğrencilerin konuları öğrenmesi sağlanırken, değerlendirme de çevrimiçi olarak yapılır. Konu, ders, amaç veya ödev odaklanılmaması bu yöntemin dezavantajıdır.

Bilgi okuryazarlığı eğitiminin nitelikli bir biçimde hazırlanması için öncelikle bireylerin ne bildiklerinin ve neye gereksinim duyduklarının belirlenmesi; onların bilgiye nasıl ve neden eriştiklerinin saptanması önemlidir (Stern, 2003). Bu bağlamda ilgili alana özgü ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak mevcut durumun tespiti yapılmalı, tespitler

doğrultusunda eğitim programları içeriği üzerine çalışılmalıdır. Günümüzde bilgi okuryazarlığı ile ilişkili eğitim programları içeriğinin genel olarak:

- Erişim araçları (katalog, indeks, veritabanı, arama motorları),
- Tarama stratejisinin oluşturulması (Boole, anahtar sözcük),
- Kaynak türleri, içerikleri, özellikleri (basılı/elektronik),
- Bilgi merkezleri (türleri, özellikleri, düzenleri, hizmetleri),
- Bilginin düzenlenmesi (sınıflama, indeksleme, notasyon),
- İnternet araçları (kullanımları, kullanım kuralları),
- Bilgi kaynaklarının değerlendirilmesi (ayıklama, sınıflama, karşılaştırma),
- Bilginin değerlendirilmesi (analiz, sentez, sonuca ulaşma),
- Bilginin kullanımı, iletilmesi (sözlü, yazılı, Web ortamında)
- Kaynak gösterme (kaynakça hazırlama, gönderme, alıntı) gibi konuları kapsamaması beklenmektedir (Özel, 2016).

Ayrıca sosyal ağlar, bloglar, RSS beslemeleri, vikiler, podcast yayınları, sosyal işaretleme, etiketleme, sosyal kataloglama siteleri, ses, video, sunu ve fotoğraf paylaşım siteleri, anlık mesajlaşma gibi yeni nesil Web uygulamaları ve araçları ile ilgili konuların da ele alınması beklenmektedir (Godwin, 2007; Özel, 2013).

Bilgi okuryazarlığı eğitim programlarının istenilen kazanımlara ulaşıp ulaşılmadığının; içeriğin, tercih edilen yöntemin, teknik araç ve gereçlerin elde edilmek istenilen kazanımlara ulaşmada yeterli olup olmadığının sürekli olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda yapılacak olan formal veya informal eğitim çalışmalarında sürekli değerlendirme yapılmalıdır. Eğitim kapsam ve içeriği; öğrenci istek ve beklentileri, ilgili alandaki güncel gelişmeler ve bilgi okuryazarlığına ilişkin gelişmeler doğrultusunda sürekli güncellenmelidir. Ayrıca bilgi okuryazarlığı becerilerinin ve bağımsız öğrenmenin geliştirilmesinde üniversite kütüphanecileri kritik bir rol üstlenmektedir (Aldemir, 2003; Polat 2005). Bilgi okuryazarlığı programlarının geliştirilmesi ve yürütülmesi, kütüphane olanakları ve teknoloji altyapısı ile yakından ilişkilidir. Bu kapsamda üniversite kütüphanelerinin altyapı eksikliklerinin belirlenip, giderilmesi ve kütüphane bilgi kaynaklarının elden geçirilip disiplinlerin gereksinimlerini karşılayacak biçimde geliştirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Rader'a (2002) göre bilgi okuryazarlığı literatürünün %60'ından daha fazlası yükseköğrenim kapsamında ele alınmıştır (Polat, 2005). Gelişmiş ülkelerin üniversitelerinde bilgi okuryazarlığı becerilerinin öğrencilere kazandırılması çalışmaları, kavramın ilk ortaya çıkışından beri yıllardır uygulanmaktadır. Bunun da ötesinde bilgi okuryazarlığı becerileri bazı akreditasyon kuruluşları için temel yeterlikler arasında kabul edilmiş ve üniversitenin öğrencilere sertifika vermeleri zorunlu kılınmıştır (Seamans, 2001). Ülkemizde özellikle 2000'li yıllardan sonra bu alanda birçok yayın yapılmıştır. Bilgi okuryazarlığı eğitimi üzerine ülkemizdeki ilk uygulamalı araştırmalardan olan ve Kurbanoglu ve Akkoyunlu (2001) tarafından yapılan çalışma, altıncı sınıf öğrencilerine bilgi okuryazarlığı becerileri kazandırılması amacıyla bir program uygulanması şeklinde yürütülmüştür. Kurbanoglu ve Akkoyunlu (2002) çalışmaları sırasında bilgi okuryazarlığı konusunda öğretmenlerin de eğitime gereksinim duyduklarını fark ederek, bu konuda çalışmalar yürütmüştür. Ankara ve İzmir Özel Tevfik Fikret Okullarında görev yapan öğretmen ve uzmandan oluşan denek grubuna bilgi okuryazarlığı becerileri kazandırmak üzere hazırlanan öğretim programı ve uygulama sonuçlarına göre eğitim öncesi ve sonrası yapılan testler arasındaki farkın anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 2003 yılında, Sakarya Üniversitesinde bilgi okuryazarlığı standartlarına göre müfredata uygun olarak hazırlanan ve alanı, içeriği, standartları ve konunun ele alınışı açısından ülkemizde bir ilk olan "Bilgi Erişim ve Kütüphanecilik" dersinin açılmasına karar verilmiştir (Aldemir, 2003). Danışmanlığını Prof. Dr. S. Serap Kurbanoglu'nun üstendiği Aldemir'in (2004) "Öğretmen Adaylarının Bilgi Okuryazarlığı Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma: Sakarya Üniversitesi Örneği" adlı yüksek lisans çalışması, bilgi okuryazarlığı adı ile yapılan ilk lisansüstü çalışmadır. Aldemir bu çalışmasında eğitim fakültelerinde bilgi okuryazarlığı eğitiminin verilip verilmediğini saptamıştır. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencileri üzerinde yürütülen çalışmadan elde edilen veriler doğrultusunda öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı düzeylerini belirlemiş ve bilgi okuryazarlığı eğitimi için bir ders programı taslağı hazırlayarak bu konuda öneriler sunmuştur. Danışmanlığını Prof. Dr. İrfan ÇAKIN'ın üstlendiği Polat'ın (2005) "Üniversitelerde kütüphane merkezli bilgi okuryazarlığı programlarının geliştirilmesi: Hacettepe Üniversitesi örneği" adlı doktora tezi çalışması, bu alanda konunun ele alınış şekliyle ülkemizdeki en kapsamlı çalışma olduğu söylenebilir. Polat bu çalışmasında bilgi okuryazarlığı becerilerinin teorik yönünü ortaya koymuş; üniversite öğrencilerinin bu becerilere sahip olup olmadığını araştırmış ve bu bağlamda en çok zorlandıkları konuları

tespit etmiştir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda araştırma alanı olan Hacettepe Üniversitesi'ne yönelik bilgi okuryazarlığı ile ilgili bağımsız bir ders önerisi oluşturmuştur.

Ülkemizde yükseköğretimde bilgi okuryazarlığı konusunda; “Türk Kütüphaneciliği”, “Bilgi Dünyası” ve çeşitli “Eğitim Fakülteleri Dergilerinde” makaleler yayınlanmış; “Uluslararası-Ulusal Toplantılarda” bildiriler sunulmuş, “Bilgi Belge Yönetimi”, “Eğitim-Öğretim” ve “İletişim Bilimleri” alanlarında tez çalışmaları yapılmıştır. Ayrıca Web ortamında hazırlanan çeşitli bilgi okuryazarlığı eğitim programları oluşturulmuştur (URL-16). Bu konuda henüz çalışma aşamasında olan çevrim içi eğitim programları da bulunmaktadır (URL-17 ve 18). Zamanla tüm disiplinler tarafından fark edilen bilgi okuryazarlığı becerileri, gelişen diğer okuryazarlık türleriyle de ilişkilendirilerek mesleki eğitim kapsamında değerlendirilmiş; “Aile Hekimliği, Antropoloji, Bankacılık, Ekonomi, Coğrafya, Din, Gazetecilik, Halk Sağlığı, Hemşirelik, İşletme, Kamu Yönetimi, Matematik, Radyo-Televizyon, Sağlık Kurumları Yönetimi” başta olmak üzere birçok alanda çalışılmıştır. Farklı disiplinler kapsamında yapılan bu çalışmaların en büyük ortak özelliği, çalışmaların bilgi okuryazarlığı ile ilgili geliştirilmiş model ve standartlara göre şekillenmiş olmasıdır.

1.3.4. Yükseköğretim İçin Bilgi Okuryazarlığı Standartları

Bilgi okuryazarı bir bireyi tanımlamak, konu kapsamında kuramsal bir çerçeve oluşturmak ve bilgi okuryazarlığı becerilerinin geliştirilmesi için katkı sağlamak amacıyla çeşitli bilgi okuryazarlığı standartları geliştirilmiştir. Standartlar genellikle performans göstergeleri ve öğrenme çıktıları içermektedir. Çalışmada kullanılan ACRL (Association of College and Research Libraries) tarafından geliştirilmiş Yükseköğretim İçin Bilgi Okuryazarlığı Yetkinlik Standartlarına göre bilgi okuryazarı bir öğrencide olması gereken beceriler aşağıdaki gibidir (ACRL, 2000):

- Standart 1: “Bilgi okuryazarı öğrenci gereksinim duyduğu bilginin niteliği ve kapsamını belirler”

Bu kapsamda öğrenci; bilgi ihtiyacını tanımlar ve açıkça dile getirir; potansiyel bilgi kaynaklarının çeşitleri ve biçimlerini saptar; gereken bilgiyi edinmenin maliyetleri ve faydalarını göz önünde bulundurur; gerektiğinde bilgi ihtiyacının niteliği ve kapsamını yeniden değerlendirir.

- Standart 2: “Bilgi okuryazarı öğrenci gereksinim duyduğu bilgiye etkili ve verimli bir şekilde erişir”

Bu kapsamda öğrenci; gereken bilgiye erişmek için en uygun araştırma yöntemleri ya da bilgi alma sistemlerini seçer; arama stratejilerini verimli şekilde tasarlar ve uygular; bilgiye çevrimiçi olarak ya da çeşitli yöntemler kullanarak şahsen ulaşır; gerekirse arama stratejisini yeniler; bilgi ve kaynakları seçip özünü çıkarır, kaydeder ve yönetir.

- Standart 3: “Bilgi okuryazarı öğrenci bilgiyi ve bilgi kaynaklarını eleştirel gözle değerlendirir; seçilen bilgiyi kendi bilgi dağarcığı ve değer sistemine katar.”

Bu kapsamda öğrenci; toplanan bilgiden çıkarılacak ana fikri özetler; hem bilgiyi hem de kaynakları değerlendirmek için, kullanılacak kriterleri açıkça ifade eder ve uygular; yeni kavramları oluşturmak için ana fikirleri sentezler; eklenen değerler, çelişkiler ya da bilginin diğer özelliklerini belirlemek için, yeni edinilen bilgiyi önceki bilgi birikimi ile karşılaştırır; yeni bilginin bireyin değer sistemi üzerinde etkili olup olmadığını belirler; diğer bireyler, konu uzmanları ve/veya uygulayıcıları ile tartışmalar sonucunda, edindiği bilgiye yönelik anlayış ve yorumu doğrular; ilk sorgulamanın gözden geçirmenin gerekip gerekmediğini saptar.

- Standart 4: “Bilgi okuryazarı öğrenci belli bir amacı gerçekleştirmek için, bireysel ya da bir grubun üyesi olarak, bilgiyi etkin şekilde kullanır.”

Bu kapsamda öğrenci; yeni edinilen bilgiyi önceki bilgi birikimine katarak, belli bir ürün ya da performansın planlanması/yaratılması sürecine uygular; ürün ya da performansı geliştirme sürecini tekrar gözden geçirir; ürün ya da performans hakkında diğer kişilerle etkili bir iletişim kurar; edindiği bilgileri hedef kitleye uygun şekilde aktarır.

- Standart 5: “Bilgi okuryazarı öğrenci bilgi kullanımını çevreleyen ekonomik, hukuki ve sosyal konulara hakimdir; bilgiye etik ve yasal olarak ulaşır ve kullanır.”

Bu kapsamda öğrenci; bilgi ve bilgi teknolojilerini çevreleyen etik, hukuki ve sosyo-ekonomik konulara hakimdir; bilgiye erişim ve bilgi kaynaklarının kullanımı üzerine yasalar, yönetmelikler, kurumsal politikalar ve görgü kurallarını izler; ürün ya da performans hakkındaki paylaşımında bilgi kaynakları kullanımını kabul eder.

Standartlarda (ACRL, 2000) belirtilen beceriler, bilimsel bir araştırmada izlenmesi gereken süreçle paralellik göstermektedir. İlk aşamada, belli bir konuda araştırma için bilginin gereksiniminin belirlenmesine ve bu gereksiniminin hangi kaynaklardan karşılanacağı ile ilgili bilincin kazandırılması amaçlanmıştır. İkinci aşamada, bilgiye çeşitli

kaynaklardan etkin ve yeterli olarak erişebilme; üçüncü aşamada, elde edilen bilgilerin değerlendirilmesi ve sentezlenmesine ilişkin becerilerin kazandırılması; dördüncü aşamada yorumlanan ve sentezlenen bilginin yeni bilgiye dönüştürülmesi ve son aşamada ise araştırma sürecinin tümünün etik ve yasal kurallara uygun şekilde gerçekleştirilmesi kapsamında becerilerin kazandırılması amaçlanmaktadır. ACRL (2000) tarafından geliştirilmiş bu standartları Polat (2005) kısaca sırasıyla “Bilme, Erişim, Değerlendirme, Kullanma ve Etik/Yasal Konular” olarak ele alıp bilgi okuryazarlığının aşamaları şeklinde nitelendirmektedir. Bu bağlamda bilgi okuryazarlığının aşamalarıyla ilgili açıklamalar aşağıdaki gibidir:

- Bilme: Bu aşamada öğrenci; bilmek istediğinin ne olduğunu ne tür bilgiye ihtiyaç duyduğunu, gereksinim duyduğu bilginin miktarı-boyutunu ve bu bilgiyi elde etmek için nasıl bir strateji izlemesi gerektiğini belirler. Getty’ye (2000) göre öğrencilerin araştırma ve ödevlerinde en çok zorlandıkları konuların başında “Araştırma sorusunu açık bir biçimde ifade etme, bu ifadeye ilişkin bilgiyi hangi kaynaklardan ve nasıl bulacağını belirleme” gelmektedir (Polat, 2005). Bilme aşamasında, çözüm üretilmesi beklenen bir sorunun ya da herhangi bir konunun, ilgili disipline ait terimlerle de ilişkili olarak ifade edilmesi ve bilginin bulunmasına yönelik bir arama stratejisinin geliştirilmesi için öncelikle ihtiyaç duyulan becerilerinin kazandırılması hedeflenmektedir. Araştırılacak olan konuya ilişkin bilgi gereksinimi belirlenip bu gereksinimin karşılanmasında değişik seçeneklerin neler olduğu ortaya konmaktadır. Bu nedenle “Bilme” aşamasında kazandırılması hedeflenen beceriler diğer aşamalar için temel oluşturmaktadır.

Yükseköğretim için bilgi okuryazarlığı yetkinlik standartlarına göre (ACRL, 2000) “Bilme” aşamasıyla ilgili becerileri kazanmış bir öğrenci:

- Araştırma konusu ya da diğer bir konuda bilgi ihtiyacını tanımlamak için öğretmenlerine danışır; sınıf içi tartışmalara, akranlarıyla çalışma gruplarına ve elektronik ortamdaki tartışmalara katılır; bilgi ihtiyacını temel alarak, tezinin ana fikrini ve soruları formüle eder; konuya aşinalığını artırmak için genel bilgi kaynaklarını araştırır; yönetilebilir bir odak noktasına ulaşmak için, bilgi ihtiyacını tanımlar ya da değiştirir; bilgi ihtiyacını tanımlayan temel kavramları ve terimleri saptar; yeni bilgiler üretmek için mevcut bilginin özgün düşünce, deney ve/veya analiz ile birleştirilebilir olduğunu kavrar.
- Bilginin resmi ve samimi ortamlarda nasıl üretildiği, organize edildiği ve dağıtıldığını bilir; edinilen bilginin bu bilgiye erişim yolunu etkileyen disiplinlerin

içine katılıp düzenlenebilir olduğunu anlar; çeşitli biçimlerdeki potansiyel kaynakların değeri ve farklılıklarını (çoklu medya, veritabanı, web sitesi, veri seti, ses/görüntü, kitap gibi) saptar; potansiyel kaynakların (popüler kaynaklara karşı bilimsel kaynaklar, güncel kaynaklara karşı tarihsel kaynaklar gibi) amaçları ve hedef kitlelerini belirler; birincil ve ikincil kaynakları birbirinden ayırır, disiplinlere göre bilginin kullanımı ve öneminin nasıl değiştiğini tanımlar; bilginin birincil kaynaklardan ham verilerle edinilmesinin gerekebileceğini anlar.

- Gereken bilginin bulunabilirlik durumunu belirler; bilgi arama sürecinin yerel kaynakların (kütüphaneler arası ödünç sistemine başvurarak, kütüphane dışında bulunan kaynakları kullanarak, konuyla ilgili resim/video/metin/ses elde ederek) ötesine taşınmasına karar verir; gereken bilgiyi toplamak ve kendi bağlamında anlamak için, yeni bir dil ya da beceri (yabancı ya da disiplin tabanlı) edinmenin mümkün olup olmadığını değerlendirir; gereken bilgiye erişmek için gerçekçi plan ve zaman çizelgesi tanımlar.

- Soruyu açıklığa kavuşturmak, gözden geçirip düzeltmek ve işlemek için ilk bilgileri tekrar değerlendirir; bilgiye dayalı karar ve seçimler yapmak için kullanılan kriterleri açıklar.

Bilme başlığı kapsamında ele alınan bu konular özet olarak; soruların ve hipotezlerin oluşturulması, buna ilişkin bilgi gereksiniminin belirlemesi, gereksinim duyulan bilginin disipline uygun ölçütler de göz önünde bulundurularak anlaşılır bir şekilde ifade edebilmesi, bu yönde araştırmaya nasıl başlanacağı konusunda fikir sahibi olunmasını içermektedir.

- Erişim: Bu aşamada öğrenci; gereksinim duyulan bilgiyi elde etmenin en iyi yönteminin ne olduğunu, bilgi aramada kullanabileceği en uygun terimleri, bilgiye ulaşmak için hangi arama sistemlerini ya da kaynaklarını kullanması gerektiğini belirler ve bilgiye etkin bir şekilde ulaşır. “Erişim” araştırma sorusunun cevaplanması yolunda gereksinim duyulan bilginin değişik kaynaklardan yararlanarak araştırılması ve bu bilgilerin en etkin biçimde elde edilmesi sürecidir.

Yükseköğretim için bilgi okuryazarlığı yetkinlik standartlarına göre (ACRL, 2000) “Erişim” aşamasıyla ilgili becerileri kazanmış bir öğrenci:

- Uygun araştırma yöntemlerini (laboratuvar deneyi, simülasyon, saha çalışması gibi) tanımlar; çeşitli araştırma yöntemlerinin yararları ve uygulanabilirliğini inceler; bilgi erişim sistemlerinin kapsamı, içeriği ve organizasyonu araştırır; gereken bilgiye

ulaşmak için kullanılacak araştırma yöntemi ya da bilgi erişim sistemi üzerine verimli ve etkili yaklaşımları seçer.

- İnceleme yöntemine uygun bir araştırma planı geliştirir; gereken bilgi için anahtar sözcükler, eş anlamlılar ve ilgili terimleri tanımlar; bilgi erişim kaynağı ya da bilim dalına özel kontrollü sözcük grubunu seçer; seçilen bilgi erişim sistemi için uygun komutları (Boolean operatörleri, arama motorları için kısaltma ve yakınlık belirteci, kitap indeksleri gibi iç düzenleyiciler) kullanarak bir arama stratejisi oluşturur; farklı komut dilleri, protokoller ve arama parametreleri ile farklı kullanıcı ara yüzleri ve arama motorları kullanarak, arama stratejisini çeşitli bilgi erişim sistemlerinde uygular; bilim dalına uygun araştırma protokolleri kullanarak arama işlemini sürdürür.

- Bilgiye farklı formatlarda erişmek için çeşitli arama sistemleri kullanır; kütüphane içinde bilgi kaynaklarını bulmak ya da fiziksel keşif için belirli noktaları tanımlamak için, çeşitli sınıflama şemaları ve ilgili diğer sistemleri (sayı sistemleri veya dizin arama gibi) kullanır; gereken bilgiye erişmek için, kurumun çevrimiçi ya da şahsen verilen özel hizmetlerini (kütüphaneler arası ödünç alma/ belge sağlama, meslek kuruluşları, kurumsal araştırma büroları, toplum kaynakları, uzmanlar ve uygulayıcılar gibi) kullanır; İstenen esas bilgiyi almak için anketler, mektuplar, mülakatlar ve diğer araştırma formlarını kullanır.

- Alternatif bilgi erişim sistemleri ya da araştırma yöntemlerinin gerekip gerekmediğini belirlemek için; arama sonuçlarını miktar, kalite ve ilintili olma durumuna göre değerlendirir; erişilen bilgideki boşlukları belirler ve arama stratejisini yeniden gözden geçirmenin gerekli olup olmadığına karar verir; gerektiğinde gözden geçirilmiş stratejiyi kullanarak aramayı tekrarlar.

- Gereken bilgiyi seçip almak için çeşitli teknolojiler (kopyala / yapıştır yazılım fonksiyonları, fotokopi, tarayıcı, görsel / işitsel ekipman ya da keşif araçları gibi) arasından en uygun olanı seçer; bilginin düzenlenmesi için bir sistem oluşturur; Alıntı yapılan kaynak türleri arasındaki farkı görür ve çeşitli kaynaklardan yapılan alıntının unsurları ve doğru sözdizimini anlar; ileride gerekirse başvurmak üzere, alıntı ile ilgili gerekli tüm bilgileri kaydeder; seçilmiş ve düzenlenmiş bilgiyi yönetmek için çeşitli teknolojileri kullanır.

Erişim becerilerinin kazandırılmasındaki amaç, bilgi gereksiniminin karşılanmasında bilginin yer aldığı her türlü kaynağa en hızlı, en doğru ve en güvenilir şekilde ulaşma, ihtiyaç duyulan bilgililere etkin bir şekilde erişebilme şeklinde özetlenebilir.

- Değerlendirme: Bu aşamada öğrenci; elde ettiği bilgileri süzgeçten geçirir, eleştirel olarak değerlendirir, farklı bilgilerle karşılaştırır, çıkartacağı ana fikri özetler ve mevcut bilgileriyle sentezler. Bu aşamada özellikle “eleştirel düşünme” vurgulanmaktadır. Elde edilen bilgilerin eleştirel değerlendirmesi hem kaynağın hem de kaynakta yer alan bilginin bu anlamda sorgulanmasını gerektirmektedir. Teknolojik gelişmelerin, bilginin üretildiği ve iletildiği ortamda yaptığı değişiklikler; yayınlanmış bilginin doğruluğu ya da güvenilirliği konusunda önemli sorunları da beraberinde getirmiştir. Kitap, dergi ya da diğer basılı formatta yayınlanmış bilgiler nitelik ve güvenilirlik açısından belli ölçüde denetimlerden geçmiş bilgilerdir iken elektronik ortamda yayınlanan bilgiler için böyle bir denetimden söz etmek mümkün değildir (Polat, 2005). Bu nedenle özellikle elektronik kaynaklardan yararlanılan araştırmalarda bilginin ve bilgi kaynaklarının belli ölçütler ile değerlendirilmesi bir zorunluluktur.

Yükseköğretim için bilgi okuryazarlığı yetkinlik standartlarına göre (ACRL, 2000) “Değerlendirme” aşamasıyla ilgili becerileri kazanmış bir öğrenci:

- Metni okur ve ana fikirleri seçer; metindeki kavramları kendi sözcükleriyle yeniden ifade eder ve verileri doğru olarak seçer; daha sonra alıntı yapılabilecek uygun malzemeyi tanımlar.
- Güvenirlik, geçerlilik, doğruluk, yetki, güncellik ve bakış açısı/önyargıları değerlendirmek amacıyla, çeşitli kaynaklardan toplanan bilgiyi inceler ve karşılaştırır; destekleyici tartışmalar veya yöntemlerin yapısını ve mantığını analiz eder; önyargı, aldatma veya manipülasyonu tanır; bilginin oluşturulduğu kültürel, fiziksel veya başka bağlamları tanır; edinilen bilginin yorumlanmasında koşulların etkisi anlar.
- Kavramlar arasındaki ilişkileri tanır, bu ilişkileri kanıtlarla destekleyerek potansiyel anlamda yararlı temel ifadeler halinde bir araya getirir; ek bilgi gerektirecek yeni hipotezler oluşturmak için ilk sentezi, mümkün olduğunda, daha yüksek düzeyde soyutlamaya kadar genişletir; fikirler ve olayların etkileşimini incelemek için bilgisayar ve diğer teknolojileri (elektronik çizelgeler, veri tabanları, çoklu medya ve ses/görsel ekipman gibi) kullanır.

- Edinilen bilginin araştırma veya diğer bir bilgi ihtiyacını karşılayıp karşılamadığını belirler; edinilen bilginin diğer kaynaklarda kullanılan bilgiyi doğruladığını ya da çeliştiğini belirlemek için, seçilmiş kriterleri bilinçli şekilde kullanır; toplanan bilgiye dayanarak sonuçlar çıkarır; bilim dalına uygun tekniklerle (simülatörler, deneyler gibi) teorileri sınar; veri kaynağı, bilgi toplama araçları veya stratejilerinin sınırları ve sonuçların akla yatkinliğini sorgulayarak, muhtemel doğruluk düzeyini belirler; yeni bilgileri önceki bilgi birikimine entegre eder; konuya kanıt oluşturacak bilgiyi seçer.
- Literatürde rastlanan farklı bakış açılarını araştırır; karşılaşılan bakış açılarını dahil etmek ya da reddetmek kararını verir.
- Sınıf içi ve diğer ortamlardaki tartışmalara katılır; konu hakkında ayrıntılı sohbetleri teşvik etmek amacıyla tasarlanmış sınıf-destekli elektronik haberleşme forumlarına (e-posta, bülten panoları, sohbet odaları gibi) katılır; çeşitli mekanizmalar (röportajlar, e-posta, listserv gibi) aracılığıyla uzman görüşü arar.
- Asıl bilgi ihtiyacının karşılanıp karşılanmadığını ve ek bilgi gerekip gerekmediğini saptar; arama stratejisini gözden geçirir ve gerektiğinde ek kavramları dahil eder; kullanılan bilgi erişim kaynaklarını gözden geçirir ve gerektiğinde diğer kaynakları kapsayacak şekilde genişletir.

Bu aşamada araştırmacı, araştırma sorusunu yanıtlamada kullanacağı bilginin içeriğine yönelik eleştirel bir analiz, sentez, değerlendirme ve anlama işlemini gerçekleştirmektedir. Araştırma sorununu karşılayan ve güvenilir olan kaynaklardan alınan bilgiler temel düşüncelerinin özetlenmesi, benzerlik ve farklılıkların saptanması, yeni bilginin araştırmacının hedefleri doğrultusunda ifade edilmesi, farklı görüş açılarının ortaya konması gibi işlemler değerlendirme aşamasının boyutlarındandır.

- Kullanma: Bu aşamada öğrenci; elde edip değerlendirdiği ve sentezlendiği bilgiyi düzenleyerek basılı ya da elektronik olarak iletilecek bir ürünün ortaya çıkarılması doğrultusunda kullanır. Bu kapsamda kullanma aşaması, ulaşılan bilgiyi herhangi bir amacı gerçekleştirmek için etkin bir şekilde kullanma ve hedef kitleye aktarmak amacıyla uygun formatta sunma becerilerini içermektedir.

Yükseköğretim için bilgi okuryazarlığı yetkinlik standartlarına göre (ACRL, 2000) “Kullanma” aşamasıyla ilgili becerileri kazanmış bir öğrenci:

- İçeriği ürün ya da performansın amacı/formatını (ana hatlar, taslaklar, hikaye panoları gibi) destekleyecek şekilde düzenler; önceki deneyimlerden edinilen bilgi ve becerileri ürün ya da performansın planlanması ve yaratılması sürecine aktararak, açıkça ifade eder; alıntılar ve açıklamalar da dahil olmak üzere, yeni ve önceden edinilen bilgiyi ürün ya da performansın amacı/formatını destekleyecek şekilde entegre eder; dijital metin, görüntüler ve verileri gerektiğinde orijinal konumları ve biçimleriyle aktararak, yeni bir bağlamda değiştirir ve kullanır.
- Bilgi arama, değerlendirme ve iletişim süreci ile ilgili faaliyetlerin kaydını ya da listesini tutar; geçmişteki başarılar, başarısızlıklar ve alternatif stratejiler üzerinde düşünür.
- Ürün ya da performansın amacını destekleyerek hedef kitleye en iyi şekilde ulaşılmasını sağlayacak iletişim ortamı ve formatı seçer; ürün ya da performansı yaratırken, bilgi teknolojisinin çeşitli uygulamalarını kullanır; tasarım ve iletişim ilkelerini birleştirir, anlaşılır ve hedef kitlenin amaçlarını destekleyen bir şekilde iletişim kurar.

Kullanma aşaması bilginin düzenlenmesi, uygulanması ve başkalarına en uygun format ve yöntemle iletilmesi olarak tanımlanırken, bu aşamada kazandırılması gerekli beceriler özetle: araştırma sorusuna yanıt oluşturacak biçimde sonuç ürün için bilginin düzenlenmesi, uygun bir ortam kullanılarak bilginin etkin bir biçimde iletilmesidir.

- Etik/Yasal Konular: Bu aşamada öğrenci; bilginin elde edilmesine ve kullanılmasına yönelik etik/yasal konuların bilincindedir ve bu doğrultuda hareket eder. Burada evrensel bir geçerlilik olan bilgi üreticisi haklarının korunması düşüncesi merkezdedir (Polat, 2005). Bilginin üretim ve erişimine yönelik gelişen teknolojinin oluşturduğu yeni ortamda, bilginin dürüst kullanımının ve etik/yasal çerçevelere uygun şekilde iletilmesinin önemi her geçen gün daha da artan bir konu haline gelmiştir.

Yükseköğretim için bilgi okuryazarlığı yetkinlik standartlarına göre (ACRL, 2000) “Etik/Yasal Konular” aşamasıyla ilgili becerileri kazanmış bir öğrenci:

- Hem yazılı hem de elektronik ortamlarda gizlilik ve güvenlik ile ilgili konuları tanımlar ve tartışır; bilgiye ücretsiz erişime karşı ücret-tabanlı erişim ile ilgili konuların bilincindedir; sansür ve ifade özgürlüğü ile ilgili konularda farkındalığa sahiptir; fikri mülkiyet, telif hakkı ve korunan malzemenin adil kullanımı üzerine geliştirdiği anlayışı belli eder.

- Kabul edilen uygulamaları ("Netiquette" gibi) takip eden elektronik tartışmalara katılır; bilgi kaynaklarına erişim için onaylı parola ve diğer kimlik formlarını kullanır; bilgi kaynaklarına erişim konusunda kurumsal politikalar ile uyumlu davranır; bilgi kaynakları, ekipman, sistem ve tesislerin bütünlüğünü korur; metin, veri, görüntü, ya da sesleri yasal olarak elde eder, saklar ve dağıtır; neyin fikir eseri hırsızlığı kapsamına girdiğini kavradığını gösterir, başkalarına ait çalışmaları kendisine atfedilebilir gibi sunmaz; insan denekleri üzerindeki araştırmalar ile ilgili kurumsal politikaları kavradığını gösterir.
- Uygun bir dokümantasyon tarzı seçer ve kaynakları belirtmek için tutarlı bir şekilde kullanır; gerektiğinde, telif hakkı ile korunan malzeme için verilen izin bildirimlerini duyurur.

Bilgi okuryazarlığı becerileri kazandırılırken bilgiye erişim, kullanma ve iletme süreçlerine ait her türlü yasal/etik konuların farkında olunması ve bu doğrultuda hareket edilmesi, diğer becerileri tamamlayıcı bir unsur olarak nitelendirilmiştir. Günümüzde özellikle yükseköğretim için hazırlanan bilgi okuryazarlığı ile ilişkilendirilmiş eğitimde bu konu vazgeçilemezler arasındadır.

ACRL tarafından 2000 yılında geliştirilen bu standartlar için zamanla “Bilgi Okuryazarlığı Yeterlilik Standartları Değerlendirme Grubu” tarafından bazı önerilerin geliştirildiği görülmüştür. Bu önerilerde bilgi okuryazarlığı standartlarının ve modellerinin tüm disiplinler için anlaşılabilir olmasının gerektiği, okuryazarlık türleri arasındaki etkileşimin ve bütünlüğün sağlanmasının önemi, bilgi okuryazarlığı temel becerilerinin; sorgulama, karar verme, problem çözme, analitik düşünme, eleştirel düşünme, sentez yapma, yaratıcı düşünme, bilgiyi içselleştirme ve transfer etme gibi üst düzey düşünme becerileriyle birlikte ele alınmasının gerektiği ifade edilmiştir (Özel, 2016). Bu bağlamda 25 Haziran 2016 tarihinde ACRL Yönetim Kurulu tarafından “Yükseköğretim İçin Bilgi Okuryazarlığı Çerçevesi” (Framework for Information Literacy for Higher Education) adı altında bazı temel ilkeler benimsenmiştir. Çerçevede (ACRL, 2016), bilgi kaynaklarının yapısı ve bağlamı, araştırılacak konularda otoritelerin tanınması; bilginin değeri; araştırmaların doğası, araştırmanın sürekli yenilenme gereği; araştırmanın süreci, stratejisi; farklı fikirlerin ve tartışmanın önemi gibi konuların vurgulandığı görülmektedir. Ortaya çıkan yeni ilkeler doğrultusunda mevcut standartların birbiriyle ilgili maddeleri, dikkat çekmek istenen ilkeler çerçevesinde gruplandırılmıştır. İlkeler her biri bilgi okuryazarlığı ana kavramlarını, bir dizi

bilgi uygulamalarını ve eğilimlerini içeren altı temel başlıktan oluşmaktadır. Bu altı başlık özet olarak şu şekilde ifade edilebilir;

- Yeni çerçevede (ACRL, 2016) bilgi kaynakları konusunda “Otorite” kavramı vurgulanmıştır. Bu kapsamda bilginin, üretildiği kişi/kurumun uzmanlığını ve güvenilirliğini yansıttığı ve kaynakların gereksinim duyulan bilgiye ve bilginin hangi bağlamda kullanılacağına göre değerlendirilmesi gerektiği, bu yüzden farklı otorite türlerinin tanımlanması ve bilinmesinin önemi üzerine durulmuştur.

- Bilginin hangi formatta olursa olsun, bir mesajı taşımak, iletmek için üretildiği ve çeşitli yöntemlerle paylaşıldığı ifade edilmiş; bilginin “Oluşturulma Süreci” vurgulanarak bilginin araştırılması, gözden geçirilerek düzenlenmesi ve iletilmesi aşamaları sonucunda ortaya çıkan ürünün yeni mesajlar taşıyabilecek şekilde değişebileceğine dikkat çekilmiştir.

- Bilginin; ticari, eğitimsel, etkilemeye, uzlaşmaya ve dünyayı anlamaya yönelik farklı boyutlarda “Değere” sahip olduğu vurgulanmıştır. Bu kapsamda özgün düşüncelere değer verme, entelektüel mülkiyet, telif hakları, adil kullanım, açık erişim, etik ve benzeri konuların dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir.

- Araştırmaların tekrarlanabilen, sorgulandıkça daha karmaşık hale gelen ve yeni soruların sorulmasına veya farklı alanlarda da incelenmesine neden olan bir doğasının bulunduğu ifade edilmiş; her defasında ilave soruların sorulması gerektiği “Sürekli Sorgulamaya Dayalı Araştırma” kavramıyla vurgulanmıştır.

- Araştırmacıların, farklı görüş ve düşüncelerden yola çıkarak yeni görüş ve düşünceleri ortaya koyduğu belirtilmiş “Tartışarak Araştırmanın” önemi vurgulanmıştır. Konuyla ilgili başkalarının görüşlerini değerlendirme, atıf verme, kaynak gösterme, bilimsel çalışmaları tartışma, eleştirel düşünerek değerlendirme ve benzeri konular bu kapsamda tekrar değerlendirilmiştir.

- Araştırma esnasında genellikle doğrusal olmayan bir dizi bilgi kaynağının değerlendirildiği ve alternatif yollar aramak için zihinsel esnekliğe ihtiyaç duyulduğu ifade edilmiş bu anlamda “Araştırma Stratejisinin” geliştirilmesi konusuna vurgu yapılmıştır. Bilgi gereksiniminin nasıl karşılanacağını belirlenmesi, bilgiye nasıl ve nereden ulaşılacağına karar verilmesi, bilgi gereksinimleri doğrultusunda uygun araçların kullanılması, bilgi sistemlerinin nasıl düzenlendiğinin bilinmesi, farklı arama dillerinin kullanılması ve arama süreçleri ile sonuçlarının etkili bir şekilde yönetilmesi süreçlerinin önemi üzerine durulmuştur.

Bu bağlamda eğitimcilerin, okul yönetimlerinin ve kütüphanecilerin ortaklığında bilgi okuryazarlığı eğitimlerinin, derslerinin ve müfredatın yeniden tasarlanması süreçlerinde kullanılabileceği ifade edilmiştir. Sürekli değişen bilgi ekosistemine bağlı olarak çerçeve de sürekli geliştirilmeye açıktır. Çerçeve bilgi okuryazarlığı ile ilgili çekirdek kavramlar, bilginin ortak üretimi ve paylaşımını içerecek şekilde genişletilmiş ve bu yeni kavramlar üst okuryazarlık kavramı ile açıklanmıştır (Baysen vd., 2017). Üst okuryazarlık, ortaya çıkan yeni teknolojilere sürekli uyumu, eleştirel düşünmeyi ve üreticiler, ortaklar ve dağıtıcılarla bağlantıyı kuran derinlemesine düşünmeyi gerektirmektedir. Bu kavramlar her disiplinin özgün ihtiyaçları doğrultusunda mesleki eğitim kapsamında ele alınmalıdır.

Yeni çerçevede (ACRL, 2016) vurgulanan bu ilkeler, tez çalışmasında bilimsel bir araştırmada izlenecek süreçle ilişkilendirilmiş olan “bilme, erişim, değerlendirme, kullanma, etik/yasal konular” aşamaları kapsamı içinde ele alınmış ve iç mimarlık lisans eğitimiyle ilişkilendirilmiştir.

1.3.5. İç Mimarlık Lisans Eğitiminde Bilgi Okuryazarlığı Gereksinimi

Günümüzde küreselleşme, toplumsal değişim, bilişim ve teknoloji alanındaki yeniliklerin ön planda olması, hızlı bir değişim süreci içinde olan insan yaşamı ve değişen gereksinimler tasarım ile ilgili tüm disiplinleri de etkilemektedir. Bilgi çağı, günümüz insanının önüne bir “seçenekler dünyası” sunmaktadır. Bu da gerçekleştirilecek eylemler için insanın önüne birçok farklı yol çıkarmaktadır. Son çeyrek yüzyıl içinde hızla farklılaşan düşünce biçimi ve yeni eğilimler, tasarımda eğitim alanına da yansımaktadır (Garip, 2012). Diğer tasarım alanlarında olduğu gibi iç mimarlık alanında da söz konusu dinamikleri içinde barındıran bir ortamda, anlam ve biçim arasındaki ilişkiyi ele alan, hayal gücünü ve geleceğe dönük düşünce sistemini itici güç olarak kullanan eğitim sistemi anlayışına ihtiyaç duyulmaktadır. Değişimi tetikleyen yeni bilginin üretimi, paylaşımı ve tartışılması önem kazanmaktadır. Bilginin her geçen gün daha hızlı değiştiği ve çeşitlendiği bir dünyada, iç mimarlık öğrencilerinin öncelikle bu değişime ve çeşitliliğe cevap verebilecek düşünme yolları hakkında farkındalığa sahip olması gerekmektedir. Tasarım eğitimi bir öğrenme değil, yaratma, deneyimleme ve araştırma sürecidir (Yürekli, 2007). Bu bağlamda kendi kendine öğrenebilen, yaşam boyu öğrenme bilinciyle sürekli sorgulayan, esnek düşünebilen, bilgiyi yeni olana dönüştürebilen, karmaşıklık içeren farklı problemler ile karşılaştığında

farklı alternatif çözümler üretebilen tasarımcılar yetiştirmek iç mekan tasarımı eğitiminde öncelikli hedef olmalıdır.

İç mekan tasarımı, temelde uygulamaya dayalı, kullanıcı-mekan-işlev ilişkisinin belirli bir genel düşünce-kavram çerçevesinde tasarımcı tarafından kurgulandığı bir tasarım alanıdır (Kaptan, 1999). Mekan tasarımı tarih öncesi dönemlere kadar dayansa da, iç mekan tasarımı eğitiminin uzun bir dönem boyunca varlığını; güzel sanatlar eğitimi, mimarlık eğitimi ve tasarım eğitimi gibi eğitim süreçlerinin bünyesinde sürdürdüğü görülmektedir. Geleneksel sanat ve mimarlık eğitimi yanında oldukça yeni olan iç mimarlık eğitimi, 20. yüzyılın başlarında uzmanlaşmanın da etkisiyle bölünmeye ve özelleşmeye yönelen tasarım mesleklerinin bir uzantısı olarak olgunlaşmaya başlamıştır. Profesyonel düzeyde ilk iç mekan uygulaması, 20. yüzyılın başlarında, uzmanlaşma kavramının geliştiği ve olgunlaşarak iş çevreleri ve eğitimi de etkilediği Amerika Birleşik Devletleri'nde rastlanmaktadır (Kaptan, 2003). İç mekan tasarımı mesleğinin kuramsal ve uygulama alanlarındaki alt yapısının oluştuğu bu ülkede, aynı zamanda iç mekan tasarımı eğitimi de kurumsallaşmıştır. İlk yıllarda iç dekorasyon olarak adlandırılan meslek ve eğitimi, bu yüzyılın ilk yarısından sonra değişen ve gelişen kavramların ışığında “iç tasarım” ve “iç mimarlık” olarak adlandırılmaya başlanmıştır (Kaptan, 2003). Ülkemizde iç mimarlık eğitimi ilk olarak bugünkü adıyla Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi olan Sanayi-i Nefise Mektebinde 1925 yılında başlamıştır. 1957 yılında Marmara üniversitesi, 1985 yılında Hacettepe Üniversitesi ve sonrasında birçok devlet ve vakıf üniversitesinin bünyesinde iç mimarlık bölümleri kurulmuştur. Ülkemizdeki iç mimarlık bölümü sayısı 2017 Mayıs itibarıyla 105'e ulaşmıştır. Bu bölümlerin 59'unda aktif olarak eğitim verilirken, kalan 46'sında henüz eğitime başlanmamıştır.

İç mimarlık eğitimi, dünyada olduğu gibi Türkiye'de de farklı kurumlarda farklı yaklaşımlarla ele alınmaktadır. İç mimarlık programları, bazı kurumlarda mimarlık, bazı kurumlarda güzel sanatlar veya tasarım fakülteleri dahilinde kurulmuştur. İç mimarlık eğitim yaklaşımları da çoğu zaman bulunduğu fakültenin ve üniversitenin geleneklerini yansıtmaktadır. Bölümlerin bağlı olduğu fakülteye göre ders içeriklerinin çeşitlendiği, ayrıca farklı ekollerin benimsenmesi ve kurumsal yapıların değişikliğinden dolayı da müfredatlarda farklılıklar görülmektedir. Örneğin; güzel sanatlar fakültesine bağlı olan bölümlerde özellikle seçmeli derslerin sanat ve zanaat üzerine yoğunlaştığı, mimarlık veya mimarlık ve mühendislik fakültelerinde ise daha çok teknik ve uygulamaya yönelik derslerin yoğunluğu gözlemlenmiştir (Sevinç vd., 2015). Farklı yaklaşımların olması, iç mimari tasarım ortamını

beslemekte, disipline çok yönlü bir nitelik kazandırmaktadır. Bununla birlikte mesleki yetkinliğe sahip mezun iç mimarların iç mimarlık disiplinine bakış açıları ve katkıları da çeşitlilik göstermektedir. Bu durum alanla ilişkili bilgi kaynaklarını da çeşitlendirmekte ve aynı zamanda bilgi karmaşasına sebep olabilecek olumsuz sonuçları da beraberinde getirmektedir.

Günümüzdeki evrensel gelişmelerin paralelinde, ülkemizde iç mimarlık lisans eğitimi veren kurumların sayısı her geçen gün giderek artmaktadır. Eğitim müfredatının temellendiği ekoller, öğretim elemanlarının sahip olduğu akademik kimlikler göstergesinde farklı yaklaşım ve modeller uygulanmaya devam etmektedir. Yaklaşımlar değişse de söz konusu bölümlerin hepsinin ortak amacı iç mimarlık mesleğini icra edecek bireyler mezun etmektir.

Kaçar'a (1996) göre bir iç mimar, mekan organizasyonuna yeni ve ekonomik çözümler getirmek amacı ile yetiştirilmektedir. Kullanıcının zevki, istekleri, fiziksel ve ruhsal özellikleri doğrultusunda işlevsel mekanlar tasarlamaktadır. İç mimar, malzeme ve teknoloji alanındaki gelişmeleri mekana uygulamaktadır. Ayrıca iç mimar, bir meslek adamı olarak insan-ekipman-mekan sorunlarını alışılmış biçim ve ölçülendirmenin ötesinde temel verileri ile yeniden ele alarak günümüz ve gelecek kaygısı ile araştırır ve çözüm önerileri sunar. Ofis, şantiye veya mağaza gibi farklı ortamlarda; mimar, inşaat mühendisi ve peyzaj mimarı gibi farklı disiplinlerle; hastane, okul ev gibi farklı konularda; mekan, donatı gibi farklı ölçeklerde çalışan bir meslek grubudur. Bu çalışmalar içerisinde yer alan meslek insanın çok yönlü bilgi birikimine sahip olması bir zorunluluktur. Buna ek olarak değişimin önceki dönemlere göre çok daha hızlı gerçekleştiği bir dünyada mevcut bilgilerin güncellenmesi iç mimarlık mesleği açısından oldukça önemlidir. Çağdaş toplum yapısındaki değişimler ile teknolojik ilerlemelere paralel olarak farklı mekansal örgütlenmelerin gündeme gelmesi, kamusal yapıların boyutsal olarak genişlemesi, kentin yapısında gerçekleşen hızlı değişimler, iç mekan tasarımını karmaşık bir hale getirmiş ve güncel bilgiye olan ihtiyaç daha çok hissedilmeye başlamıştır. Çevrenin sürekli değişen ve çok katmanlı yapısı, değişen ve çeşitlenen ihtiyaçlar ile birlikte, disiplinler arası iş birliğinin ve iç mimari tasarımda farklı ölçeklerde çalışmanın önemi giderek artmaktadır (Garip vd., 2015). İç mimarlık alanındaki çok yönlü bilgi yoğunluğu ve bu bilginin hızlı bir biçimde güncellenmesi araştırma becerilerinin meslek alanında olduğu gibi eğitim alanında da etkin olmasını gerektirmiştir.

İç mimarlık eğitimi, öğrencileri toplum içinde üstlenecekleri mesleki görevlerine hazırlamakta ve onları yönlendirmektedir. Burada iç mimarlık eğitimi hem yaratıcılık gerektiren tasarıma yönelik hem de teknik bilgi gerektiren planlama, toplumsal, ekonomik ve çevresel boyutları içeren bir yapıdadır. İnsanlar ve doğanın etki ettiği süreçleri de yansıtan geniş kapsamlı bir eğitimi gerektirmektedir (Sargın, 2012). İç mimarlık eğitimi, tasarım eğitiminin merkeze alındığı uygulamalı bir süreci kapsar. Tasarım eğitimi, sadece “plastığe/biçime” yönelik geometrik, teknik çözümlerle değil, aynı zamanda sonuç ürünün oluşma sürecinde yararlanılan “felsefe”, tasarım algısı kapsamında irdelenen “psikoloji”, hayata ne şekilde geçirileceğine karar verilen “malzeme ve detay bilgisi”, ne kadar mal olacağının göz önünde bulundurulduğu “finansal” konuların kontrol mekanizmasıdır. Bu sebeple “çok yönlü bilgi tüketimi ve yeni bilgi üretimi” gibi boyutlarla yakından ilişkilidir (Turgay, 2015). İç Mimarlık eğitim programları, disiplinler arası iş birliğine önem vererek, bütünsel yaklaşım ile, nitelikli insan gücü yetiştirme sorumluluğunu içerir. İç Mimarlık eğitim programları, toplumsal gereksinimleri ve değişimleri gözeterek; yaratıcı, üretken, eleştirel düşünebilen, bireylerin yetiştirilmesini amaçlar (Silav, 2012). Bu aşamada sanat, tasarım ve teknik eğitim alan öğrenciler için donanımlı bir eğitim süreci gereklidir. Sürekli yeniyi arayan, farklı alternatif bilgilerle, yaklaşımlarla yenilenmekten çekinmeyen, yorum ve eleştirilere açık, bilgi okuryazar iç mimarlar mezun edilmelidir.

Günümüzde iç mimarlık eğitimi tasarım merkezli dinamik ve çok sayıda seçmeli derslerden meydana gelen programlardan oluşmaktadır. Bu yönde iç mimarlık öğrencilerin çeşitli konularda tasarım oluşturması ve bu süreçte yaratıcılığını geliştirmesi beklenmektedir. Tasarımda yaratıcılık, çok yönlü ve kapsamlı düşünebilmeyi, empoze edilmiş düşünce çizgisini kırmayı, kimsenin düşünmediği yeni bir düşünce çizgisi oluşturmayı ve mecazi düşünebilmeyi gerektirir. Bu konu, problemlerin çözümüne birçok farklı açıdan yaklaşabilme; yeni bir ilişki kurma veya mevcut bilgiler arasında ilişkiler kurma; bilinmeyen bir yöntem oluşturma; karşılaşılan yeni durumlara karşı uyanık ve ilgili olma; akıcı, rahat, çabuk ve bağımsız düşünebilme ve tüm bunları tasarıma yansıtabilme noktasında önem taşımaktadır (Uzunarslan ve Polatkan, 2011). Bu sayede tasarımcı yeni yaşantılar, deneyimler, fikir ve ürünler ortaya çıkarmaktadır.

Tasarım sürekli olarak değişime uğrayan, biçim değiştiren, gelişen, dönüşen bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde tasarım eğitimi sürecinin temelini, mesleğin uygulamalı bir disiplin olması da göz önünde bulundurulduğunda tasarım stüdyoları/proje dersleri oluşturmaktadır. Stüdyolar kapsamında her türlü fikrin, tasarım

düşüncesinin çok yönlü olarak sorgulanması, geliştirilmesi ya da elenmesi bu sürecin doğal işleyişini oluşturmaktadır. Tasarım sürecinde verilen tasarım probleminin iyi tanımlanması, çerçevesinin belirgin olarak çizilmesi, tasarımın geliştirilmesi, sonuç ürünün de en rasyonel çözüm olmasını sağlamaktadır (Turgay, 2015). İç mimar, tasarım süreçlerini/uygulamalarını gerçekleştirebilmeli ve yönetebilmelidir.

Tasarım süreci genellikle araştırma süreciyle iç içedir. Öğrenci bu süreçte araştırma yaparken; tanımlanan problem dahilinde konuyla ilgili bilgisini geliştirir, problemin çözümü için ihtiyaç duyabileceği yeni bilgilere ulaşır, elde ettiği bilgiyi süzgeçten geçirir, amacı doğrultusunda uygun analizleri uygular, çözüm önerileri geliştirir ve edindiği yeni bilgilerden yararlanarak tasarımını geliştirir. İç mimarlık eğitiminde tasarım temelli derslerde bu süreç genelde oluşturulacak sonuç ürün için belirlenen birtakım aşamalarla bağlantılı bir şekilde, her aşama için gerekirse geri beslemeli olarak tekrarlanıp geliştirilmektedir. Uygulamalı derslerin yoğun olduğu iç mimarlık eğitiminde “araştırma yapmak” sürecin önemli bir parçasıdır. Bu kapsamda öğrencilerin araştırma stratejisi geliştirmesi gerekmektedir. Tasarım sürecinde araştırma konusunda deneyim kazanmaları öğrencilerin mesleki hayatlarında da karşılaşacakları problemleri çözme yolunda alışkanlık edinmeleri açısından anlamlıdır. Bu kapsamda öğrenci, öncelikle tasarım problemini açıkça ifade edebilmeli, ihtiyaç duyacağı bilgiyi tanımlayabilmeli, bu bilgilere nereden ve nasıl ulaşacağı konusunda fikir sahibi olmalı, bu anlamda kendisine yarar sağlayacak çeşitli bilgi kaynaklarını tanımalı, tasarım için bilgiyi elde etmenin yollarını bilmelidir. İhtiyaç duyduğu bilgilere sorunsuzca erişmeli; eriştiği bilgileri ayıklayabilmeli, güvenilirlik, geçerlilik, doğruluk, yetkinlik, güncellik gibi kriterlere göre değerlendirmeli; bu yönde farklı bakış açılarını karşılaştırmalıdır. Bilgileri çalışmasına yarar sağlayacak şekilde analiz etmeli bunun için uygun yöntemleri kullanabilmelidir. Bu beceriler bilgi okuryazarlığının “bilme, erişim ve değerlendirme” aşamalarıyla doğrudan ilişkilidir.

İç mimarlıkta tasarım sürecinde iki boyutlu ve üç boyutlu anlatım tekniklerinden yararlanılır. Eğitimde genellikle bu anlatım teknikleriyle aynı zamanda sonuç ürün ifade edilir. Tasarlanan mekan veya donatı; plan, kesit vb. teknik detaylar; perspektif, maket veya dijital ortamda oluşturulan modeller vasıtasıyla başkalarıyla paylaşılır. Bu aşamada tasarım sürecine katılan pek çok parametre bulunmaktadır. Bunlardan belki de en önemlisi “teknolojidir”. Günümüzde projelerin hem iki boyutlu hem de üç boyutlu anlatımları genel anlamda bilgisayar aracılığı ile sanal ortamda oluşturulmaktadır. Bunun için İç Mimarlık eğitiminde bilgisayar destekli tasarım eğitimi verilmektedir. Öğrencilerin dijital ortamda

tasarım yapabilmeleri, tasarımlarını ifade edebilmeleri, profesyonel iş hayatına hazır olabilmeleri için gereklidir. Teknolojinin hızlı ilerleyişi bu alanda çok daha hızlı bir bilgi ve beceri güncellemesi gerektirmektedir. Yakın gelecekte sanal gerçeklik aracılığı ile tasarlanan iç mekanları dijital boyutta ziyaret edebileceğimizi ön görmemiz mümkündür. Bu sebeple “tasarlanan ürünlerin ifade edilmesi” başlı başına sürekli yeni bilgi takibini gerektirir. Ayrıca bir tasarım sadece sonuç ürünle değil aynı zamanda sonuç ürene giden aşamaları ve tasarım sürecini de anlatan bir rapor eşliğinde sunulmalıdır. Yapılan çalışmanın, tasarım süreciyle ilgili düşüncelerin anlaşılır bir şekilde paylaşılması sonuç ürün açısından değerlidir. İç mimarların tasarımlarını gerçekleştirebilmeleri için birçok disiplinle iş birliği yapması gerektiği, şantiye veya atölye ortamında projeyi uygulayacak kişilere tasarımın anlatılması gerektiği düşünüldüğünde; çalışma raporu, iki ve üç boyutlu anlatım teknikleri hedef kitleye uygun sunum yöntemleriyle anlaşılır bir şekilde paylaşılmalıdır. Bu durumda iletişim becerileri de ön plana çıkmaktadır. Her tasarımcı için olduğu gibi bir iç mimar için de “Sonuç ürünün oluşturulması ve başarılı bir şekilde sunulması” şüphesiz tasarım sürecinin en önemli adımlardan biridir. İç mimarlıkta mesleki bilgilerin kullanımı ve paylaşımı, tasarım süreciyle de ilişkilendirilerek değerlendirildiğinde oldukça farklı boyutlarıyla, bilgi okuryazarlığının “Kullanma” aşamasıyla ilişkilendirebileceğimiz noktaları barındırmaktadır.

Üniversitelerdeki İç Mimarlık eğitimi hem öğrencilerin ve hem toplumun hem de mesleğin çok yönlü beklentilerine karşılık vermesi için temel mesleki yeterliği sağlamak durumundadır. Böylece mezun olan öğrenciler, iç mimarlık mesleğinin gerektirdiği çok yönlü çalışmalar için temel becerileri kazanmış ve farklılaşan çalışma yöntemlerini (iş teknikleri) ve çalışma alanlarını benimsemiş olabilecektir. Bunun için iç mimarlık mesleğine uygun eğitim koşulları pek çok boyutuyla birlikte ele alınmalıdır. İç mimarlık eğitiminin diğer önemli boyutlarından biri etik ve özellikle mesleki etikdir. İç mimarlıkta meslek etiğinin belirlenmesi ve İç Mimarlık eğitim sürecine dâhil edilmesi, iç mimarlık mesleğinin sınırlarını çizmede yardımcı olacağı gibi, disiplinler arası çalışmalarda da kolaylık sağlayacak ve iç mimarlara içinde bulunduğu ortamı doğru değerlendirmede ya da mesleğin uygulanması sırasında karşılaşılan etik sorunları çözmede yol gösterici olacaktır (Sargın, 2012). Günümüzde bilgilere daha kolay bir şekilde ulaşılabilmesi ile tasarım sürecinde esinlenme ve fikir hırsızlığı gibi kavramların ayrımı, tasarım için yapılan araştırmalarla ilgili etik ve yasal konuların farkındalığı ve ilgili konularda üstlenilen sorumluluk ve hassasiyet konusunda gerekli alışkanlığa sahip olmak, her geçen gün önemi artan konular haline

gelmektedir. Bu bakımdan İç Mimarlık eğitiminde etik ve meslek etiği temel bir öneme sahiptir. Ayrıca araştırmayla bu kadar iç içe olan bir meslek ve meslek eğitiminde, elde edilen bilgilerle ilgili referans verilmesi konusunda bilinç oluşturulması gerekmektedir. Ne tür bilgileri kullanma izni oluğu konusunda fikir sahibi olunması, hangi bilgiye nereden ulaşıldığı ile ilgili bilgilerin paylaşılması ve bu paylaşımın geçerli kurallar çerçevesinde yapılması gerekmektedir. Kısaca bilgi okuryazarlığının “etik/yasal konular” aşaması iç mimarlık eğitiminde dikkate alınması gereken önemli bir konudur.

Bilgi çağının hızlı rekabet ortamında bilgi okuryazarlığı becerileri, bir iç mimarın başarısını doğrudan etkilemektedir. Bu noktada bilgiyi tanımlayabilmesinden etik/yasal sorumluluklarının farkında olması sürecine kadar her aşaması ile ilgili temel eğitimin kendisine verilmesi gerekmektedir. İç Mimarlık eğitimi, öğrenciden sürekli araştırma yapması beklenen bir yapıdadır. Fakat bugün mevcut eğitim sistemi içerisinde öğrenciler çeşitli bilgi kaynaklarından yararlanırken kaynak olarak kullandıkları, kitap, dergi gibi basılı yayınların, internetten edindikleri elektronik kaynakların yeterliliklerini tartışmamaktadır. Erişilen bilgileri süzgeçten geçirmemekte, bilgiyi doğrulama adına farklı kaynaklarla desteklememekte, çoğu zaman konu ile ilişkisi zayıf olan ikincil bilgilere ulaşmaktadır. Diğer taraftan bilginin derlendiği kaynağı belirtme, gönderme yapma gibi bilincin zayıf olduğu gözlemlenmektedir. Ayrıca alanla ilgili bilgi kaynaklarını tanımama, bilgiye nasıl erişileceğinin bilincinde olmama, kütüphaneden yeterince yararlanamama sıkıntıları dile getirilmektedir. Tüm bunlar, iç mimarlık lisans eğitimi sürecinde geliştirilmesi gereken bilgi okuryazarlığı becerilerinin önemini ortaya koymaktadır. Bu kapsamda öncelikle iç mimarlık lisans eğitiminde bilgi okuryazarlığı ile ilgili mevcut durumun tespitine yönelik araştırmalar yapılmalı ve elde edilen tespitler doğrultusunda öneriler sunulmalıdır.

2. YAPILAN ÇALIŞMALAR

Günümüzde bilginin sürekli değişmesi, bilgiye ulaşım araç ve yöntemlerinin çeşitlenmesi, bilginin hızla artması ve karmaşıklaşması bireylerin bilgi üretimi ve tüketimi konusunda becerilerini geliştirecek şekilde eğitim almasını zorunlu kılmıştır. Bu durum meslek eğitimini de etkilemiştir. Çalışmanın amacı iç mimarlık mesleği için bilgi okuryazarlık becerileri konusunda farkındalık oluşturmak ve eğitim sistemi içerisinde yerini ortaya koymaktır. Bunun için Yükseköğretimde çeşitli yollarla eğitim sistemi içerisine yer vermeye başlanan bilgi okuryazarlığının, İç Mimarlık lisans eğitimi içerisindeki karşılığı aranmış ve İç Mimarlık lisans eğitiminde öğrencilerin bilgi okuryazarlığı becerilerinin geliştirilebilmesi için lisans düzeyinde bir ders önerisi üzerine çalışılmıştır. Öncelikle:

- Türkiye’deki İç Mimarlık lisans programlarının bilgi okuryazarlığını ne ölçüde desteklediği,
- İç Mimarlık Lisans programlarında bilgi okuryazarlığını destekleyen mevcut derslerin olup olmadığı,
- İç Mimarlık lisans öğrencilerinin bilgi okuryazarlık beceri düzeyleri, araştırma yapmaya yönelik tutum ve alışkanlıklarının nasıl olduğu,
- Öğrencilerin bilgi okuryazarlığı kapsamında hangi konu başlıklarında sorun yaşadıkları,
- Bu yönde öğrenci ve öğretim elemanı görüşlerinin nasıl değiştiği araştırılmış ve bu şekilde mevcut durum tespit edilmiştir.

Elde edilen bulgular çözüm odaklı irdelenmiş ve İç Mimarlık lisans eğitimi için “Tasarım Sürecinde Bilgi Okuryazarlığı” adında bir ders önerisi oluşturulmuştur. Bu kapsamda:

- Tespit çalışmalarıyla elde edilen veriler ders önerisine yönelik irdelenmiş,
- İç Mimarlık lisans eğitiminde bilgi okuryazarlığını destekleyen mevcut derslerin bilgi paketleri analiz edilmiş,
- Bilgi okuryazarlığı ile ilişkili hangi konuların İç Mimarlık lisans eğitimi için ders önerisi kapsamına alınması gerektiği tartışılmış,
- Ders önerisiyle ilgili uzman görüşleri alınmıştır.

2.1. Araştırmanın Tasarımı

Çalışma kapsamında İç Mimarlık lisans eğitiminde; bilgi okuryazarlığının yeri araştırılmıştır ve bilgi okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesi için bir ders önerilmiştir. Bu doğrultuda öncelikle durum tespit çalışmaları ile verilere ulaşılmış ve sonrasında ulaşılan veriler ders önerisi oluşturmak için irdelenmiştir. Çalışmanın araştırma süreci genel anlamda dört adımdan oluşmaktadır:

1. Bilgi Toplanması ve Sorunun Tespit Edilmesi
2. Araştırma Modelinin Oluşturulması
3. Durum Tespit Çalışmalarının Yapılması
4. Ders Önerisinin Oluşturulması

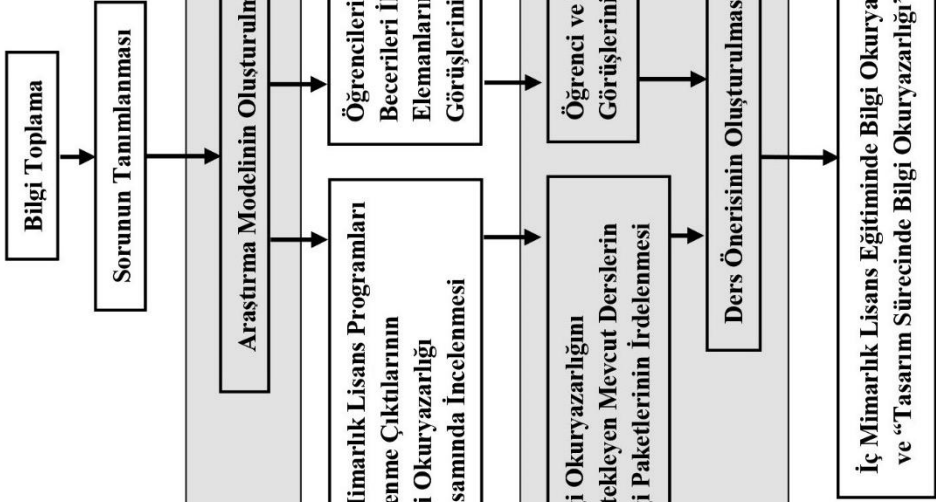
Durum tespit çalışmaları iki ayrı araştırmadan oluşmaktadır. İç Mimarlık lisans programları öğrenme çıktıları ve dersleri bilgi okuryazarlığı kapsamında incelenmiştir. Bu şekilde İç Mimarlık lisans programlarının bilgi okuryazarlığını destekleme durumu tespit edilmiştir. Anket çalışmalarıyla (Ek-1, Ek-2) öğrencilerin bilgi okuryazarlık becerileri ile ilgili, öğrencilerin ve öğretim elemanlarının görüşleri alınmıştır. Bu şekilde İç Mimarlık lisans öğrencilerinin bilgi okuryazarlık beceri düzeyleri tespit edilmiştir.

Ders önerisinin oluşturulması aşamasında üç adımda irdeleme yapılmıştır. İlk adımında İç Mimarlık lisans programlarının incelenmesi sonucu elde edilen bulgular ve tespit edilen bilgi okuryazarlığını destekleyen mevcut derslerin bilgi paketleri irdelenmiştir. İkinci adımda öğrenci ve öğretim elemanı görüşleriyle tespit edilen, öğrencilerin bilgi okuryazarlık beceri düzeyleri irdelenmiştir. Üçüncü adımda ders önerisi için uzman görüşleri alınmıştır (Ek-3, Ek-4). Bu şekilde İç Mimarlık lisans programları için bilgi okuryazarlığı ile ilgili bir ders önerisi oluşturulmuştur.

Sonuç olarak İç Mimarlık lisans eğitiminde bilgi okuryazarlığının yeri çok yönlü olarak tespit edilmiş ve yaşam boyu öğrenen iç mimarlar yetiştirmek yolunda bilgi okuryazarlığı ile ilgili tasarım temelli bir ders önerisi oluşturulmuştur.

Araştırma modeliyle ilgili detaylı açıklamalar Tablo 1’ de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırma modeli

1. AŞAMA	ARAŞTIRMA SÜRECİ	YÖNTEM	AMAÇ
	 <pre> graph TD A[Bilgi Toplama] --> B[Sorunun Tanımlanması] B --> C[Araştırma Modelinin Oluşturulması] C --> D[İç Mimarlık Lisans Programları Öğrenme Çıktılarının Bilgi Okuryazarlığı Kapsamında İncelenmesi] C --> E[Öğrencilerin Bilgi Okuryazarlık Becerileri İle İlgili, Öğretim Elemanlarının ve Öğrencilerin Görüşlerinin Alınması] D --> F[Öğrenci ve Öğretim Elemanı Görüşlerinin İrdelenmesi] E --> F F --> G[Ders Önerisinin Oluşturulması] G --> H[İç Mimarlık Lisans Eğitiminde Bilgi Okuryazarlığının Yeri ve "Tasarım Sürecinde Bilgi Okuryazarlığı" Dersi Önerisi] </pre>	Literatür Taraması	Yaşam boyu öğrenmenin çekirdeğini oluşturan bilgi okuryazarlık becerileri ile ilgili araştırmaların yapılması ve İç Mimarlık lisans eğitiminde bilgi okuryazarlığı gereksiniminin literatüre dayalı açıklanması Sorunun tespit edilmesi
2. AŞ.		Literatür Taraması	Çalışma sürecinde takip edilecek adımların, izlenecek yol ve yöntemlerin belirlenmesi
3. AŞAMA		Durum Tespiti Anket Çalışması (Ek-1, Ek-2)	İç Mimarlık lisans programlarının bilgi okuryazarlığını destekleme durumunun tespiti İç Mimarlık lisans öğrencilerinin bilgi okuryazarlık beceri düzeyinin tespiti
4. AŞAMA		Uzman Grubun Görüşlerinin Alınması Anket Çalışması (Ek-3)	Elde edilen veriler ışığında İç Mimarlık lisans programları için bilgi okuryazarlığı ile ilgili bir ders önerisinin oluşturulması
SONUÇ		Değerlendirme	İç Mimarlık lisans eğitiminde bilgi okuryazarlığının yerinin tespit edilmesi Yaşam boyu öğrenen iç mimarlar yetiştirmek yolunda bilgi okuryazarlığı ile ilgili tasarım temelli bir ders önerisinin sunulması

2.2. İç Mimarlık Lisans Programlarının Bilgi Okuryazarlığını Destekleme Durumunun Tespiti

Bölgümlere ait bilgi paketlerinde program öğrenme çıktıları öğrencinin öğrenimi sonunda hangi niteliklere sahip olacağını tanımlar. Programda yer alan dersler bu amaç ve çıktıları destekleyecek şekilde belirlenir. İç Mimarlık eğitim sistemi içerisindeki bilgi okuryazarlığı bu kapsamda program çıktıları üzerinden değerlendirilmiştir. Program öğrenme çıktıları Yükseköğretim için Bilgi Okuryazarlığı Yetkinlik Standartlarına (ACRL, 2000) bağılı olarak değerlendirilmiştir. Bu adımda ayrıca program öğrenme çıktılarında yaşam boyu öğrenmenin varlığı, bilgi okuryazarlığı ile ilgili bağımsız dersin olup olmadığı araştırılmış ve bilgi okuryazarlığını destekleyen mevcut derslerin tespiti yapılmıştır. Araştırmanın ilk adımı, İç Mimarlık eğitimi veren 59 üniversite arasında; programın kuruluş tarihi, vakıf ve devlet üniversitesi olma durumu, bilgi paketlerinin olup olmaması gibi kriterler göz önünde bulundurularak, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, İstanbul Kültür Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi olmak üzere 5 İç Mimarlık lisans programı üzerinden gerçekleştirilmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. Bilgi okuryazarlığı kapsamında öğrenme çıktıları incelenen programlar

Üniversite	İç Mimarlık Lisans Programı
Karadeniz Teknik Üniversitesi	İç Mimarlık Bölümü
Marmara Üniversitesi	İç Mimarlık Bölümü
İstanbul Kültür Üniversitesi	İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü
Selçuk Üniversitesi	İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü
Hacettepe Üniversitesi	İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü

İnceleme esnasında bilgi okuryazarlık becerilerini destekleyen ve araştırma yöntem ve tekniklerini konu alan derslere rastlanmış ve ikinci adımda çalışma bu yönde geliştirilmiştir. Türkiye’de İç Mimarlık lisans eğitimi veren 59 program üzerinden bilgi okuryazarlığını destekleyen dersler araştırılmış ve farklı programlarda yer alan 10 ders tespit edilmiştir. İç Mimarlık lisans programlarının bilgi okuryazarlığını destekleme durumunun tespiti ile ilgili sonuçlar “Bulgular” bölümünde sunulmuştur.

2.3. İç Mimarlık Lisans Öğrencilerinin Bilgi Okuryazarlık Beceri Düzeyinin Tespiti

Çalışmada KTÜ İç Mimarlık lisans öğrencileri ve öğretim elemanlarına kapalı uçlu iki ayrı anket uygulanmıştır (Ek-1, Ek-2). Burada amaç mevcut durumun tespiti ile öğrencilerin bilgi okuryazarlık beceri düzeyinin saptanmasıdır. Öğrenci ve öğretim elemanı görüşlerini karşılaştırabilmek için iki ankette de öğrencilerin bilgi okuryazarlık beceri düzeylerini derecelendirebilecekleri 50 madde yer almaktadır. Bu maddeler ACRL (2000)’in yükseköğretim bilgi okuryazarlığı standartlarında geçen beş unsur ve bu unsurların içerikleri temel alınarak geliştirilmiştir. Polat’a (2005) göre bilgi okuryazarlığının aşamaları olarak ifade edilen bu unsurlar anket çalışması kapsamında aşağıdaki çerçeveye göre ele alınmıştır:

- Bilme: Bilmek istediğinin ne olduğu ne tür bilgiye gereksinim duyulduğu, bilginin miktarı gibi konularda değerlendirme yapma becerisi;
- Erişim: İhtiyaç duyulan bilginin araştırılması, bilgi kaynaklarına ve bilgiye ulaşılması sürecini ifade eden beceriler;
- Değerlendirme: Elde edilen bilginin doğruluğu ve güvenilirliği konusunda karar vermenin yanında bilgiye eleştirel açıdan bakabilme, bilgiyi sorgulama, ayıklama, bilgiyi kullanılabilir şekle sokma gibi beceriler;
- Kullanma: Bilginin belirlenen amaç için etkin bir şekilde kullanılması, uygun teknoloji, araç ve gereçlerle bilginin sunulması ile ilişkili beceriler;
- Etik/Yasal Konular: Bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve iletme sürecinde tanımlanan etik ve yasal konuları bilmeyi ve bu yönde hareket etme ile ilgili beceriler.

KTÜ İç Mimarlık Bölümü lisans öğrencilerine uygulanan anket çalışmasıyla öğrencilerin araştırma yapmaya yönelik tutum ve alışkanlıkları, bilgi okuryazarlık beceri düzeyleri ile ilgili görüşleri alınmıştır. Ankette öğrencilerin eğitim durumlarını, dil bilgilerini, araştırma yapma konusunda çeşitli imkanları, internet kullanım amaçları ve buna benzer bilgileri içeren 16 maddelik profil bilgileri bölümü bulunmaktadır. Sonraki bölümler araştırma yapmaya yönelik tutumların ölçüldüğü 7 maddelik bölüm, araştırma yapmaya yönelik alışkanlıkların ölçüldüğü 8 maddelik bölüm ve bilgi okuryazarlığı beceri düzeylerinin ölçüldüğü 50 maddelik bölümdür. Bilgi okuryazarlığı becerileriyle ilgili 50 madde yükseköğretim bilgi okuryazarlığı standartlarında geçen; bilme (12 madde), erişim (9 madde), değerlendirme (10 madde), kullanma (11 madde) ve etik/yasal konular (8 madde) unsurlarına göre araştırmanın amacına en iyi şekilde hizmet edeceği düşünülen ifadeler seçilerek oluşturulmuştur (Ek-1).

Basit rastgele örneklem yöntemi ile KTÜ İç Mimarlık Bölümünde lisans eğitimi alan 208 öğrenciye anket uygulanmıştır. Katılım, sınıf düzeylerine homojen dağılmış şekildedir. Ağırlığı kız öğrenciler (%87) oluşturmaktadır. Öğrencilerin çoğunun (%63) günlük internet kullanım sıklığının 4 saatten fazla olduğu, büyük bir kısmının (%89) kişisel bilgisayarının olduğu, neredeyse hepsinin (%98) telefonunda internet özelliğinin olduğu görülmüştür. 2. Sınıftan itibaren kişisel bilgisayara sahip olma oranı %99 oranına çıkmıştır. Öğrencilerin internet kullanım amaçlarına bakıldığında sosyal paylaşım siteleri birinci sırada (%51,4), Müzik dinleme ikinci sırada (14,9), araştırma yapma ise düşük bir yüzdeyle üçüncü sıradadır (%10,6). Çoğunluğu Anadolu Lisesinden mezun olan öğrencilerin genel anlamda yabancı dili orta seviyedir. Kişisel kütüphanesi ve dijital arşivi bulunan öğrenciler çoğunluktadır. Öğrencilere uygulanan anketin katılımcı profil bilgileri ile ilgili detaylı bilgiler her grup için kişi sayısı ve yüzdesiyle birlikte Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilere uygulanan anketin katılımcı profil bilgileri

Ek-1 Anketine Ait Katılımcı Profil Bilgileri			
Profil Bilgisi	Grup	Kişi Sayısı	Yüzde
Uyruk	Tc Vatandaşı	204	%98,1
	Tc Vatandaşı değil	4	%1,9
Yaş	18-19 Yaş Arası	53	%25,5
	20-21 Yaş Arası	81	%38,9
	22 ve Üzeri Yaş	74	%35,6
Cinsiyet	Erkek	28	%13,5
	Kadın	180	%86,5
Gelir durumu	Düşük	15	%7,2
	Orta	188	%90,4
	Yüksek	5	%2,4
Bölüme Giriş Yılı	2013 ve Öncesi	56	%26,9
	2014	51	%24,5
	2015	54	%26
	2016	47	%22,6
Mezun Olduğu Lise	Anadolu Lisesi	123	%59,1
	A. Öğretmen Lisesi	32	%15,4
	Düz Lise	24	%24
	İmam Hatip Lisesi	7	%3,4
	Fen Lisesi	6	%2,9
	Özel Lise	6	%2,9
	Meslek Lisesi	3	%1,4
	Diğer	7	%3,4
İç Mimarlık Lisans Eğitiminden Bir Önceki Eğitim	Lise Mezunu	193	%92,8
	Ön Lisans mezunu	12	%5,8
	Lisans mezunu	2	%1
	Yarım kalan lisans-Ön Lisans Eğitimi	1	%0,5
Yabancı Dil Düzeyi	Düşük	56	%26,9
	Orta	115	%55,3
	İyi	27	%13
	İleri Seviye	10	%4,8

Tablo 3. 'ün devamı

Profil Bilgisi	Grup		Kişi Sayısı	Yüzde
Kişisel bilgisayarın var olup olmadığı Varsa, kaç yıldır olduğu	Yok		22	%10,6
	Var (%89,4)	1-3 Yıldır Var	71	%34,1
		4-5 Yıldır Var	63	%30,3
		7-9 Yıldır Var	27	%13
		10 Yıl ve Daha Fazla	23	%11,1
Telefonda İnternet özelliğinin var olup olmadığı Varsa, kaç yıldır olduğu	Yok		4	%1,9
	Var (%98,1)	1-3 Yıldır Var	42	%20,2
		4-5 Yıldır Var	92	%44,2
		7-9 Yıldır Var	63	%30,3
		10 Yıl ve Daha Fazla	5	%2,4
Kişisel bir kütüphanenin var olup olmadığı Varsa, kaç yıldır olduğu	Yok		59	%28,4
	Var (%71,6)	Yetersiz	56	%26,9
		Orta	87	%41,8
		Kapsamlı	7	%3,4
Dijital bir arşivi var olup olmadığı Varsa, kapsamı	Yok		66	%31,7
	Var (%68,3)	Yetersiz	34	%16,3
		Orta	89	%42,8
		Kapsamlı	12	%5,8
Mail adresinin var olup olmadığı Varsa, kontrol sıklığı	Yok		0	0
	Var (%100)	Nadiren	63	%30,3
		Her Gün	131	%63
		Gün İçinde Defalarca	14	%6,7
Günlük İnternet Kullanım Sıklığı	En fazla 2 saat		9	%4,3
	2-4 saat arası		68	%32,7
	4 saatten fazla		131	%63
Kullanım sıklığı açısından internet kullanım amacı	Sosyal paylaşım siteleri		107	%51,4
	Müzik dinleme		31	%14,9
	Araştırma Yapma		22	%10,6
	Film/Dizi vb. izleme		21	%10,1
	Oyun Oynama		8	%3,9
	Email takibi		7	%3,4
	Alışveriş		5	%2,4
	Diğer		7	%3,4

KTÜ Öğretim elemanlarına uygulanan anket çalışmasıyla lisans öğrencilerinin bilgi okuryazarlık beceri düzeyleri ile ilgili görüşleri alınmıştır (Ek-2). Ankette öğretim elemanlarının profil bilgileri ve KTÜ İç Mimarlık lisans öğrencilerinin bilgi okuryazarlık düzeyleri ile ilgili görüşleri, öğrenci anketinde de yer alan aynı 50 madde üzerinden ele alınmıştır. Katılımcılardan her madde için hem öğrencilerin beceri düzeyi hem de ders önerisi kapsamına alınıp alınmaması ile ilgili görüşleri alınmıştır. Maddelerin ders kapsamına alınması ile ilgili görüş tespit çalışmasında veri olarak kullanılmamış, bu görüşten çalışma sonucunda oluşturulan ders önerisi şekillenirken yararlanılmıştır.

Anket katılımcı grubunu KTÜ İç Mimarlık Bölümünde görev yapan 32 öğretim elemanı oluşturmaktadır. Araştırma görevlisi, öğretim görevlisi, yardımcı doçent doktor ve doçent doktorlardan oluşan katılımcıların akademik deneyimi 10 yıl ve üstü olanlar %47 oranındadır. Öğretim elemanlarına uygulanan anketin katılımcı profil bilgileri ile ilgili detaylı bilgiler her grup için kişi sayısı ve yüzdesiyle birlikte Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Öğretim elemanlarına uygulanan anketin katılımcı profil bilgileri

Ek-2 Anketine Ait Katılımcı Profil Bilgileri			
Profil Bilgisi	Grup	Kişi Sayısı	Yüzde
Yaş	29 ve Altı	9	%28,1
	30-35 Arası	10	%31,3
	36 ve Üstü	13	%40,6
Cinsiyet	Erkek	7	%21,9
	Kadın	25	%78,1
Mezun Olduğu Bölüm	İç Mimarlık	23	%71,9
	Diğer	9	%28,1
Mezuniyet Yılı (Lisans)	2000 Yılı Öncesi	7	%21,9
	2000-2005 Y. Arası	11	%34,4
	2006 Y. ve Sonrası	14	%43,8
Eğitim Durumu (Son mezun olunan...)	Lisans	5	%15,6
	Yüksek Lisans	13	%40,6
	Doktora	14	%43,8
Ünvan	Arş. Gör. ve Arş. Gör. Dr.	19	%59,4
	Öğr. Gör. ve Öğr. Gör. Dr.	4	%12,5
	Yrd. Doç. Dr.	3	%9,4
	Doç. Dr.	6	%18,8
Akademik Deneyim	4 yıl ve daha az	11	%34,4
	5-9 yıl arası	6	%18,8
	10 yıl ve üzeri	15	%46,9

İç Mimarlık Lisans Öğrencilerinin Bilgi Okuryazarlık Beceri Düzeyinin Tespiti ile ilgili sonuçlar “Bulgular” bölümünde sunulmuştur.

2.4. Lisans Eğitimi için Bilgi Okuryazarlığı ile İlgili Tasarım Temelli Ders Önerisinin Oluşturulması

Ders önerisi oluşturulması sürecinde ilk adımda İç Mimarlık lisans programlarının incelenmesi sonucu elde edilen bulgular değerlendirilmiş ve araştırmada tespit edilen bilgi okuryazarlığını destekleyen mevcut derslerin bilgi paketleri irdelenmiştir. Dersler, ders bilgi paketlerinden yararlanarak analiz edilmiştir. Derslerin; ders adı, türü, yarıyılı, saati, amacı, öğrenme çıktıları ve içeriği ortak olan yönleri ayrışan noktaları listelenerek yorumlanmıştır. Bilgi okuryazarlığını ne ölçüde destekledikleri, yaşam boyu öğrenmeyle ilişkileri, literatürden ve anketlerden elde edilen verilerle uyumlu ve uyumsuz yönleri tartışılmıştır.

İkinci adımda, önerilecek ders için hedef kitleyi oluşturan öğrencilerin, bilgi okuryazarlık beceri düzeyleri üzerinden irdeleme yapılmıştır. Bu bölümde tespit çalışmalarında elde edilen bulgulara ek olarak öğretim elemanlarının, öğrencilerin bilgi okuryazarlık becerilerini ifade eden konulardan hangilerinin ders kapsamına alınması gerektiği ile ilgili görüşünden yararlanılmıştır (Ek-2). Anketlerin değerlendirilmesinde “EXEL 2016” ve “SPSS 16” programlarından yararlanılmıştır. Ders önerisi için hedef kitleyi tanımlayan öğrencilerin profil bilgileri, araştırma yapmaya yönelik tutum ve alışkanlıkları, bilgi okuryazarlık becerilerinin aşamalarını oluşturan “bilme, erişim, değerlendirme, kullanma ve etik/yasal konular” kapsamında zorlanma düzeyleri tespit edilmiştir. Bu kapsamda öğrenci görüşleri, öğretim elemanı görüşleri, maddelerin ders kapsamına alınmasıyla ilgili görüş çerçevesinde ders önerisinin içeriği ve öğrenme çıktıları belirlenmiştir.

Üçüncü adımda ders önerisiyle ilgili uzman görüşleri alınmıştır. Hazırlanan taslak ders, referans alınan verilerle birlikte bir anket uygulamasıyla uzman grubunun görüşlerine sunulmuştur (Ek-3, Ek4).

Uzman grubu listesi ile ilgili bilgiler Tablo 5’te belirtilmiştir.

Tablo 5. Uzman grubu listesi

Uzman Unvanı ve İsmi	Uzman Grubuna Seçilme Kriteri
Prof. Dr. İpek FİTÖZ	İç Mimarlık Bölümü Başkanlığı
Doç. Dr. Erkan AYDINTAN	İç Mimarlık Bölümü Başkanlığı
Doç. Dr. Tülay ZORLU	İç Mimarlık Bölümü Eğitim Komisyonu Başkanlığı
Doç. Dr. Saadet AYTIS	İç Mimarlık Bölümünde Araştırma Yöntem ve Teknikleri ile İlgili Ders Yürütücülüğü
Yrd. Doç. Dr. Şengül YALÇINKAYA	İç Mimarlık Bölümünde Araştırma Yöntem ve Teknikleri ile İlgili Ders Yürütücülüğü
Yrd. Doç. Dr. Sibel ER NAS	Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Konusunda Yetkinlik
Öğr. Gör. Dr. Kıymet SANCAR ÖZYAVUZ	Yaşam Boyu Öğrenme İle İlgili Yetkinlik ve Mimarlık Bölümünde Araştırma Yöntem ve Teknikleri ile İlgili Ders Yürütücülüğü
Uzman Beyhan KARPUZ	Kütüphanecilik Konusunda Yetkinlik
İç Mimar Muhittin İNCE	TMMOB İç Mimarlar Odası Şube Başkanlığı

Anket (Ek-3, Ek-4) ve görüşme tekniği ile ders önerisiyle ilgili uzman grubunun görüşleri alınmıştır. Değerlendirmeler sonucunda ders önerisi; dersin adı, düzeyi, yarıyılı, türü, saati, öğretim yöntem ve teknikleri, amacı, öğrenme çıktıları ve içeriği başlıklarında ele alınarak geliştirilmiş ve son şeklini almıştır.

Bulguların ders önerisi kapsamında analiz edilmesi ve iç mimarlık lisans eğitimi için oluşturulan ders önerisi ile ilgili sonuçlar “İrdeleme” kısmında sunulmuştur.

Sonuç olarak çalışma kapsamında İç Mimarlık lisans eğitiminde bilgi okuryazarlığının yeri tespit edilmiş ve “Tasarım Sürecinde Bilgi Okuryazarlığı” dersi önerisi oluşturulmuştur.

3. BULGULAR

Bu bölümde İç Mimarlık lisans programlarında bilgi okuryazarlığının yeri ile ilgili durum tespit çalışmaları yapılmıştır. Türkiye’deki İç Mimarlık lisans programları öğrenme çıktıları incelenerek programların bilgi okuryazarlığını destekleme durumu tespit edilmiştir. Anket uygulamalarıyla iç mimarlık lisans öğrencileri ve öğretim elemanlarının görüşleri alınmış ve öğrencilerin bilgi okuryazarlık beceri düzeyleri tespit edilmiştir.

3.1. İç Mimarlık Lisans Programları Öğrenme Çıktılarının Bilgi Okuryazarlığı Kapsamında İncelenmesi

Araştırmanın örneklem grubunu Karadeniz Teknik Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, İstanbul Kültür Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesinde bulunan İç Mimarlık lisans programları oluşturmaktadır. İnceleme Bilgi Okuryazarlığı Yetkinlik Standartlarında (ACRL, 2000) belirtilen; “Bilme, Erişim, Değerlendirme, Kullanma ve Etik/Yasal Konular” aşamaları çerçevesinde ele alınmıştır. Program öğrenme çıktılarında yaşam boyu öğrenmenin varlığı araştırılmış, bilgi okuryazarlığı aşamalarının ders programı ile desteklenme durumu incelenmiş, bilgi okuryazarlığı ile ilgili bağımsız derslerin veya bilgi okuryazarlığını destekleyen derslerin olup olmadığı saptanmıştır (Torun ve Yalçinkaya, 2016). Araştırma, bilgi okuryazarlığını destekleyen derslere rastlanması sonucu ikinci adımda bu yönde genişletilmiştir.

3.1.1. İç Mimarlık Program Öğrenme Çıktılarında Yaşam Boyu Öğrenme

Bireyin, kısaca sürekli kendini geliştirmesini ifade eden yaşam boyu öğrenmenin temelini bilgi okuryazarlığı becerileri oluşturur. Günümüzde yaşanan gelişmeler meslek eğitiminde yaşam boyu öğrenmenin gündeme gelmesini, öğrencilerin bu konuda farkındalık kazanmasını ve bu doğrultuda çeşitli becerilerini geliştirmesini zorunlu kılmıştır. İç mimarlık mesleği açısından bölümler değerlendirildiğinde Selçuk üniversitesi ve Hacettepe üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümleri, program öğrenme çıktılarında

doğrudan yaşam boyu öğrenmeye vurgu yapan maddelere yer vermektedir. Karadeniz Teknik Üniversitesi İç Mimarlık Bölümünde ise yaşam boyu öğrenmeyi destekleyen bir maddeye yer verilmiştir. Diğer iki üniversitede program öğrenme çıktılarında bu konuya değinilmemiştir (Tablo 6).

Tablo 6. İç Mimarlık bölümlerinin yaşam boyu öğrenme ile ilgili program öğrenme çıktıları

Bölüm	Öğrenme Çıktılarında Yaşam Boyu Öğrenmeyle İlgili Madde
Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ)	9. İç mimarlık alanı ve ilişkili olduğu alt disiplinlerdeki bilimsel ve teknolojik gelişmeleri izleyip iç mimarlık alanı ile etkileşimini değerlendirerek, kendilerini sürekli yenileme becerisi kazanabilecekler.
Marmara Üniversitesi (MÜ)	- <i>İlgili madde yoktur</i>
İstanbul Kültür Üniversitesi (İKÜ)	- <i>İlgili madde yoktur</i>
Selçuk Üniversitesi (SÜ)	15. Yaşam boyu öğrenmeye ilişkin olumlu tutum geliştirebilme yetkinliği kazandırmaktır.
Hacettepe Üniversitesi (HÜ)	4. İç mimarlık ve çevre tasarımları ile ilgili gelişmeleri takip edebilmek, yorumlayabilmek, yaşam boyu öğrenmenin önemi ve ihtiyacını kavrayabilmek

3.1.2. İç Mimarlık Program Öğrenme Çıktılarında Bilgi Okuryazarlık Becerileri

Eğitim programının bilgi okuryazarlık becerileri ile bütünleşmesi çerçevesinde program öğrenme çıktılarının yükseköğretim için bilgi okuryazarlığı yetkinlik standartlarını destekleme durumu incelenmiştir.

Yükseköğretim İçin Bilgi Okuryazarlığı Yetkinlik Standartları (ACRL, 2000) sırasıyla birbirini takip eden “Bilme, Erişim, Değerlendirme, Kullanma ve Etik/Yasal Konular” şeklindeki başlıklarla beş aşamadan oluşmaktadır. Program Öğrenme çıktıları bu başlıklar çerçevesinde incelendiğinde “Erişim” başlığının program çıktılarında en az vurgulanan beceri olduğu görülmektedir. “Etik/Yasal Konular” başlığında ise direk bilgi okuryazarlığına vurgu yapılmasa da mesleki etik vurgusu ile dolaylı da olsa ilişki kurulabilmektedir. Program çıktılarında “Değerlendirme” ve “Kullanma” aşamalarının bölümlerce önemsendiği ve vurgulandığı görülmüştür. İncelenen her bölüm en az bir maddesi ilgili bu aşamalara gönderme yapmıştır (Tablo 7).

Tablo 7. İç Mimarlık program öğrenme çıktılarının yükseköğretim için bilgi okuryazarlığı standartlarına bağlı değerlendirilmesi (URL-1, 2, 3, 4 ve 5)

Bölüm	Madde Sayısı/İlgili Madde	Bilme	Erişim	Değerlendirme	Kullanma	Etik/Yasal Konular
Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTU)	13 / 8	4; 9	0	5; 6; 11	12; 8	2
Marmara Üniversitesi (MÜ)	15 / 2	0	0	4	1	0
İstanbul Kültür Üniversitesi (İKÜ)	14 / 6	3	0	5	7; 8	12; 14
Selçuk Üniversitesi (SÜ)	15 / 7	1; 2; 9	0	12	3; 13	11
Hacettepe Üniversitesi (HÜ)	14 / 9	1; 4; 10	11	6; 8; 10; 11	12; 13	3

Tablo 7’de yer alan rakamlar program öğrenme çıktılarındaki ilgili maddenin numarasını göstermektedir. Söz konusu maddeler, iç mimarlık program öğrenme çıktılarının bilme, erişim, değerlendirme, kullanma ve etik/yasal konular aşamaları ile ilgili incelemelerin yapıldığı Tablo 8, 9, 10, 11 ve 12’de açıklamalarıyla birlikte verilmiştir.

Yükseköğretim için bilgi okuryazarlığında “Bilme” aşaması, bilmek istediğinin ne olduğu, ne tür bilgiye gereksinim duyulduğu, bilginin miktarı gibi konularda değerlendirme yapma becerisinin kazandırılmasını kapsamaktadır. Bu konunun Selçuk ve Hacettepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü program çıktılarında geniş (3 madde) olarak yer aldığı görülmüştür. Marmara Üniversitesi program çıktısında bu konu yer almamıştır. İstanbul Kültür Üniversitesinin programında yer alan maddenin direk olarak bilme becerisini tanımladığı görülmüştür. Tablo 8’de ilgili maddelere ve bölüm zorunlu meslek derslerinin bu maddeleri destekleme sayısına yer verilmiştir.

Tablo 8. İç Mimarlık program öğrenme çıktılarının bilme aşamasına bağlı incelenmesi

Bölüm	Bilme Aşamasıyla İlgili Program Öğrenme Çıktılarında Yer Alan Maddeler	Ders Sayısı
KTÜ	4. Araştırma yapma, tasarım yapma ve sanatsal eleştiride bulunma eylemlerini gerçekleştirmek için izleyecekleri yol ve uygulayacakları teknikleri ifade edebilecekler.	21
	9. İç mimarlık alanı ve ilişkili olduğu alt disiplinlerdeki bilimsel ve teknolojik gelişmeleri izleyip iç mimarlık alanı ile etkileşimini değerlendirerek, kendilerini sürekli yenileme becerisi kazanabilecekler.	
MÜ	- <i>İlgili madde yoktur</i>	0
İKÜ	3. Tasarım ve planlama alanlarında kavram geliştirme becerisine sahiptir. Farklı mekan kurgularına bağlı, tasarım ve planlama konularında potansiyel sorunları belirleyebilme ve bunlar için gerekli araştırmaları tanımlayabilme yeteneğine sahiptir.	22
SÜ	1. Alanı ile ilgili araştırma yapma, tasarlama ve sanatsal eleştiride bulunma eylemlerini gerçekleştirmek için izleyecekleri yol ve uygulayacakları teknikleri ifade etmeyi öğrenmek.	35
	2. Alanındaki güncel bilgileri içeren ders kitapları, uygulama araç gereçleri ve diğer kaynaklarla desteklenen ileri düzeydeki kuramsal ve uygulamalı bilgilere sahip olmak,	
	9. Sanat ve tasarım çözümlemelerinde sürekli bilgilenme, toplumsal ve teknolojik gelişmeleri izleme ve alanındaki yeni araştırma konularına çağdaş yaklaşım önerme becerisine sahip olmak.	
HÜ	1. İç mimarlık ve çevre tasarımı alanında, tasarım teori ve tarihi, araştırma yöntemleri ve uygulama bilgisine sahip olmak.	30
	4. İç mimarlık ve çevre tasarımı alanı ile ilgili gelişmeleri takip etmek, yorumlayabilmek, yaşam boyu öğrenmenin önemini ve ihtiyacını kavrayabilmek.	
	10. Tasarım disiplinine ilişkin temel teorik ve pratik bilgi ve kavrayışa sahip olabilmek ve bu birikimi yenilikçi, özgün yapıtlara dönüştürebilmek.	

Yükseköğretim için bilgi okuryazarlığında “Erişim” aşaması, ihtiyaç duyulan bilginin araştırılması, bilgi kaynaklarına ve bilgiye ulaşılması sürecini kapsamaktadır. Günümüzde bilginin çeşitliliği ve sürekli yeni gelişmelerin yaşanması bilginin güncelliğinin sağlanmasını zorunlu kılmaktadır. Bunun yanında bilgiye erişim kaynaklarının ve araçlarının çeşitlenmesi erişim becerisini önemli kılmaktadır. İhtiyaç duyulan bilginin belirlenmesinden hemen sonraki adım, bu bilginin elde edilmesidir. Bu anlamda İç Mimarlık lisans öğrencilerinin ihtiyaç duydukları bilgileri elde etme yolunda alanla ilgili çeşitli kaynakları tanınması ve ihtiyaç duyulan basılı-elektronik kaynaklara sorunsuz bir şekilde erişebilmeyi öğrenmesi önemlidir. İç Mimarlık program çıktılarına bakıldığında bu konunun sadece HÜ İç Mimarlık ve Çevre Bölümü program öğrenme çıktısıyla desteklediği görülmüştür (Tablo 9).

Tablo 9. İç Mimarlık program öğrenme çıktılarının erişim aşamasına bağlı incelenmesi

Bölüm	Erişim Aşaması ile İlgili Program Öğrenme Çıktılarında Yer Alan Maddeler	Ders sayısı
KTÜ	- <i>İlgili madde yoktur</i>	0
MÜ	- <i>İlgili madde yoktur</i>	0
İKÜ	- <i>İlgili madde yoktur</i>	0
SÜ	- <i>İlgili madde yoktur</i>	0
HÜ	11. Bilimsel araştırma yapabilmek, bilgiye ulaşabilmek ve özgün bilgi üretebilmek ve sorgulayabilmek	27

Yükseköğretim için bilgi okuryazarlığında “Değerlendirme” aşaması, ulaşılan bilginin değerlendirilmesi becerisidir. Elde edilen bilginin doğruluğu ve güvenilirliği konusunda karar vermenin yanında, bilgiye eleştirel açıdan bakabilme, bilgiyi sorgulama, ayıklama, bilgiyi kullanılabilir şekle sokma gibi becerileri kapsamaktadır. Bu konu 5 üniversitenin program çıktılarında kendine yer bulmuştur. Hacettepe Üniversitesi “4 madde”, Karadeniz Teknik Üniversitesi “3 madde” ile program öğrenme çıktısında konuya yer vermiştir. İç Mimarlık bölümlerinde bu başlığın önemsendiği görülmektedir (Tablo 10).

Tablo 10. İç Mimarlık program öğrenme çıktılarının değerlendirme aşamasına bağlı incelenmesi

Bölüm	Değerlendirme Aşaması ile İlgili Program Öğrenme Çıktılarında Yer Alan Maddeler	Ders sayısı
KTÜ	5. Mesleki alanda kuramsal, yöntemsel ve uygulamalı bilgileri iç mimari tasarım önerileri ve uygulamaları geliştirmek için bir arada kullanabilme becerisi kazanabilecekler.	24
	6. Gerçekçi fiziksel, sosyal ve ekonomik kısıtlar altında, estetik değerler ve kullanıcı ihtiyaçları çerçevesinde toplanan veriyi analiz edebilme, farklı bilgi ve düşünceleri sentezleyebilme, elde edilen sonuçları yorumlayabilme becerisi kazanabilecekler.	
	11. iç mimarlık alanında edindiği bilgi ve becerileri eleştirel bir yaklaşımla değerlendirebilme ve çözümleyebilme, kendi çalışmalarını sorgulayabilme yetkinliği kazanabilecekler.	
MÜ	4. Mesleğe yönelik teknik ve estetik konularda analiz ve sentez yapmayı öğrenir.	32
İKÜ	5. Alanıyla ilgili bilgi ve becerileri eleştirel ve diyalektik (eleştirel, karşı tez ve sentez üretebilen) bir yaklaşımla değerlendirebilmektedir.	24
SÜ	12. İç mimarlık alanında edindiği bilgi ve becerileri eleştirel bir yaklaşımla değerlendirebilme ve çözümleyebilme, kendi çalışmalarını sorgulayabilme , alanında danışmanlık ve denetleme yetkinliği kazandırmak.	17
HÜ	6. Güncel tasarım problemleri, eğilimleri ve çağdaş malzemeler ile ilgili konuların değerlendirmesini yapabilmek	31
	8. Eleştirel ve analitik düşünme alışkanlığı kazanabilmek	
	10. Tasarım disiplinine ilişkin temel teorik ve Pratik bilgi ve kavrayışa sahip olabilmek ve bu birikimi yenilikçi, özgün yapıtlara dönüştürebilmek	
	11. Bilimsel araştırma yapabilmek, bilgiye ulaşabilmek ve özgün bilgi üretebilmek ve sorgulayabilmek	

Yükseköğretim için bilgi okuryazarlığında “Kullanma” aşaması; belirlenen, elde edilen ve değerlendirilen bilginin kullanımını ve iletilme aşamasını kapsamaktadır. Bilginin belirlenen amaç için etkin bir şekilde kullanılması, uygun teknoloji, araç ve gereçlerle bilginin sunulması şeklinde açıklanabilir. İç Mimarlık alanında bu açıklamaya ek olarak yeni bilginin tasarıma yansıtılması ve üretilen ürünün sunumu bu aşamanın önemli bir ayağını oluşturmaktadır. Bölümlerin bu konuya vurgu yaptığı ve dersler ile desteklendiği görülmüştür (Tablo 11).

Tablo 11. İç Mimarlık program öğrenme çıktılarının kullanma aşamasına bağlı incelenmesi

Bölüm	Kullanma Aşaması ile İlgili Program Öğrenme Çıktılarında Yer Alan Maddeler	Ders sayısı
KTU	8. iç mimarlık alanındaki projelerin tasarımından uygulamaya kadar olan tüm aşamalarında kullanacağı projelendirme, tasarım, çizim, yazılım, finans ve uygulama konularına dair bilgisayar vb. modern araç, teknik ve teknolojileri seçebilme ve etkin kullanabilme becerisi kazanabilecekler.	17
	12. iç mimarlık alanında hazırlamış olduğu sunum ve raporları, uzman / uzman olmayan kişilere görsel, yazılı ve sözlü iletişim yöntemlerini kullanarak etkin ve doğru şekilde aktarabilme yetkinliği kazanabilecekler.	
MÜ	1. Tasarım uygulamalarına yönelik teknik anlatım, sunum ve araç kullanma yöntemlerini öğrenir.	30
İKÜ	7. Alanıyla ilgili konularda ilgili kişi ve kurumlarla iş birliği yapabilecek düzeyde kendisini yazılı, sözlü ve görsel olarak ifade edebilme yeteneğine sahiptir.	26
	8. Alanının gerektirdiği en az bir bilgisayar destekli çizim programını yetkin olarak kullanabilme becerisine sahiptir.	
SÜ	3. İç mimarlık alanındaki projelerin tasarımından uygulamaya kadar olan tüm aşamalarında kullanacağı projelendirme, tasarım, çizim, yazılım, finans ve uygulama konularına dair bilgisayar vb. modern araç, teknik ve teknolojileri seçebilme ve etkin kullanabilme özelliğini kazandırmak.	29
	13. İç mimarlık alanında hazırlamış olduğu sunum ve raporları, uzman / uzman olmayan kişilere görsel, yazılı ve sözlü iletişim yöntemlerini kullanarak etkin ve doğru şekilde aktarabilme yetkinliği kazandırmak,	
HÜ	12. 2 ve 3 boyutlu görsel sözel ve yazınsal olarak tasarım düşüncesini geliştirebilmek ve hedef kitleye aktarabilmek	24
	13. Fikir üretebilmek, ürettiği fikirleri sunabilmek ve hedef kitleye kendini ifade edebilmek	

Yükseköğretim için bilgi okuryazarlığında “Etik/Yasal Konular” başlığı bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve iletme sürecinde tanımlanan etik ve yasal konuları bilmeyi ve bu yönde hareket etme aşamasını kapsamaktadır. MÜ İç Mimarlık Bölümünde etik konusu program çıktılarında yer almazken İKÜ ve HÜ İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümlerinde konuyu destekleyen ders sayısının yüksek olduğu görülmektedir. Programlarda konu meslek etiği ile ilişkilendirilerek ele alınmıştır. Meslek etiği içerisinde bilginin kullanımı ile ilgili hassasiyete ayrıca ayrıntılı vurgu yapılmamıştır (Tablo12).

Tablo 12. İç Mimarlık program öğrenme çıktılarının etik/yasal konular başlığına bağlı incelenmesi

Bölüm	Etik/ Yasal Konular Başlığı ile İlgili Program Öğrenme Çıktılarında Yer Alan Maddeler	Ders sayısı
KTÜ	2. İç mimarlık alanındaki yasal düzenlemeleri ve meslek etiği ve sorumluluklarını kavrayabilecekler.	8
MÜ	- <i>İlgili madde yoktur</i>	0
İKÜ	12. Sanat ve tasarım konularında etik ve estetik farkındalığa sahiptir. 14. Meslek alanındaki ilkeler, yasa, yönetmelik ve standartlar konusunda bilgiye sahiptir.	21
SÜ	11. Mevcut yasa ve yönetmeliklere uygun davranabilme ve etik sorumluluk alabilme yetkinliği kazandırmak.	13
HÜ	3. İç mimarlık ve çevre tasarımı alanı ile ilgili mevcut ilke yasalar, yönetmelikler, standartlar, meslek etiği hakkında yeterli bilgiye sahip olmak.	20

3.1.3. Bilgi Okuryazarlığını Destekleyen Mevcut Derslerin Tespiti

İç Mimarlık lisans programları içerisinde bilgi okuryazarlığı ile doğrudan ilişki kurulmuş kredili/kredisiz, zorunlu/seçmeli derslerin olup olmadığı araştırılmıştır. Ayrı bir ders paketi olarak, bilgi okuryazarlığı kapsamında “Bağımsız” bir derse rastlanmamıştır.

Daha sonra lisans programlarında bilgi okuryazarlığını destekleyen, derslerin olup olmadığına bakılmıştır. Marmara, Selçuk ve Hacettepe Üniversitelerinde sırasıyla “Araştırma Yöntemleri, Araştırma Teknikleri ve Tasarımda Araştırma Yöntemleri” derslerine rastlanmıştır. Diğer iki üniversitenin programlarında ilgili bir derse rastlanmamıştır (Tablo 13).

Tablo 13. İç Mimarlık lisans programlarında bilgi okuryazarlığı ile ilişkili dersin varlığı

Bölüm	İç Mimarlık Bölümlerinde Bilgi Okuryazarlığı İle İlişkili Ders
Karadeniz Teknik Üniversitesi	- <i>İlişkili ders yoktur</i>
Marmara Üniversitesi	Araştırma Yöntemleri
İstanbul Kültür Üniversitesi	- <i>İlişkili ders yoktur</i>
Selçuk Üniversitesi	Araştırma Teknikleri I, Araştırma Teknikleri II
Hacettepe Üniversitesi	Tasarım Araştırma Yöntemleri

Araştırmayı bu aşamada, bilgi okuryazarlıkla ilişkilendirilmiş dersler üzerinden genişletmeye karar verilmiştir. İç Mimarlık Bölümleri lisans programlarında bilgi okuryazarlığını destekleyen derslerin tespit edilmesi için Türkiye’de İç Mimarlık lisans eğitimi veren 59 program üzerinden araştırma yapılmıştır. Bağımsız ders olarak, yaşam boyu öğrenme yolunda, doğrudan bilgi okuryazarlık becerilerini geliştirmeyi hedefleyen hiçbir derse rastlanmamıştır. Fakat farklı programlarda yer alan, araştırma yöntem/tekniklerini konu alan ve dolayısıyla bilgi okuryazarlığı becerileriyle ilişkili olan 10 derse ulaşılmıştır (Tablo 14).

Tablo 14. Türkiye’de İç Mimarlık lisans programlarında bilgi okuryazarlığıyla ilişkilendirilmiş derslerin genel bilgileri (URL-6,7,8,9,10,11,12,13,14 ve 15)

Üniversite	Dersin Adı	Dersin Türü	Yarıyıl	Ders Saati T+U	Ulusal Kredisi	AKTS Kredisi
Afyon Koc. Ün.	Tasarımda Araştırma Yöntemleri	Seçmeli	1	2	2	3
Atılım Ün.	Araştırma ve Rapor Yazımı	Seçmeli	6	1+2	2	3
Beykent Ün.	Medya Sanatlarında Araştırma Yöntemlerine Giriş	Zorunlu	4	2	2	6
Bilgi Ün.	Tasarımda Araştırma Teknikleri	Zorunlu	5	4		4
Hacettepe Ün.	Tasarım Araştırma Yöntemleri	Zorunlu	8	3	3	5
Karatay Ün.	Araştırma Teknikleri	Zorunlu	6	2+2	3	4
Marmara Ün.	Araştırma Yöntemleri	Seçmeli	3	2		2
Medipol Ün.	Tasarım Araştırmaları ve Kuramı	Seçmeli	3	2+2	3	3
Nişantaşı ün.	Araştırma Yöntemleri	Zorunlu	1	2	2	3
Selçuk Ün.	Araştırma Teknikleri I-II	Seçmeli	7-8	1		2

Bu bölümde tespit edilen mevcut derslerin tanıtımı yapılmış, bir sonraki “İrdeleme” bölümünde bu derslerin bilgi paketlerinden yararlanarak analizler yapılmıştır. Analizler çalışma sonunda oluşturulan ders önerisi için veri sağlayacak şekilde; dersin adı, düzeyi, yarıyılı, türü, saati, öğretim yöntem ve teknikleri, dersin amacı, öğrenme çıktıları ve içerikleri üzerinden ele alınmış, literatürden ve anket çalışmalarından elde edilen veriler göz önünde bulundurularak irdelenmiştir.

3.2. Öğrenci ve Öğretim Elemanlarının, Öğrencilerin Bilgi Okuryazarlık Becerileri İle İlgili Görüşleri

Yaşam boyu öğrenme için anahtar görevi gören bilgi okuryazarlık becerilerine sahip olmak, günümüz bilgi çağında başarılı olmanın önemli bir şartıdır. İç Mimarlık öğrencilerinin başarısı da gerek lisans eğitim sürecinde gerekse mezun olduktan sonraki iş hayatında bu becerilerle yakından ilişkilidir. Lisans eğitimi sürecinde söz konusu becerilerin geliştirilmesi için öncelikle mevcut durumun tespit edilmesi gerekmektedir. Çalışmada bu kapsamda KTÜ İç Mimarlık lisans öğrencileri ve öğretim elemanlarının görüşleri alınmıştır. Bu aşamada İç Mimarlık lisans öğrencilerinin araştırma yapmaya yönelik tutum ve alışkanlıkları, İç Mimarlık lisans öğrencilerinin bilgi okuryazarlığı beceri düzeylerinin nasıl değiştiği, öğrencilerin bilgi okuryazarlık becerileri ile ilgili öğrenci ve öğretim elemanı görüşleri arasında nasıl bir ilişkisi olduğu tespit edilmiştir.

3.2.1. Öğrencilerin Araştırma Yapmaya Yönelik Tutum ve Alışkanlıkları

Yaşam boyu öğrenme yolunda bilgi okuryazarlık becerileri ile birlikte araştırma yapmaya yönelik tutum ve alışkanlıkların da ele alınması gerekmektedir. Çünkü araştırmalarda bilginin edinilmesinden kullanılmasına kadar uzanan süreçte bireylerin bilgi ve becerilerinin yanında tutum ve alışkanlıkları da etkilidir. Bu kapsamda KTÜ İç Mimarlık lisans öğrencilerine uygulanan anket çalışmasıyla öğrencilerin araştırmayla ilgili tutum ve alışkanlıkları tespit edilmiştir.

Öğrenciler araştırma yapmaya yönelik tutumlarla ilgili maddelere “katılmıyorum, çoğunlukla katılmıyorum, kararsızım, çoğunlukla katılıyorum, katılıyorum” şeklinde beş seçenek üzerinden cevap vermiştir. Anket sonuçları, maddelere verilen cevaplara göre sıralanmış, ilk sırada “katılma” yüzdesi en düşük olan madde ve son sırada “katılma” yüzdesi en yüksek olan madde yer alacak şekilde sunulmuştur. Her seçeneğin işaretlenme yüzdeleri belirtilip, daha kolay okunabilmesi için yüzdelerin sayısal değeriyle ilişkilendirilmiş gri tonları kullanılmıştır (Tablo 15 ve 16).

Tablo 15. Öğrencilerin araştırma yapmaya yönelik tutumları

ARAŞTIRMA YAPMAYA YÖNELİK TUTUMLAR	Katılmıyorum	Çoğunlukla Katılmıyorum	Kararsızım	Çoğunlukla Katılıyorum	Katılıyorum
1. Sunum esnasında bilgilere nereden ulaştığımı belirtme ihtiyacı hissediyor	4,8	14,4	26,4	35,1	19,2
2. İç mimarlıkla ilgili metinleri değerlendirmekten keyif alıyor	2,9	10,6	32,2	34,6	19,7
3. Araştırma yaparken keyif alıyor	1,4	5,3	22,6	38	32,7
4. Neyi-nasıl araştıracağına kendi kendine karar vermekten hoşlanıyor	0,5	1,9	12,5	39,9	45,2
5. Başkalarıyla fikir alışverişi yapmaktan hoşlanıyor	1	2,4	9,1	37	50,5
6. İç mimarlıkla ilgili yenilikleri merak ediyor	1	1	3,4	41,8	52,9
7. Yeni bilgiler edinmek heyecanlandırıyor	1	0,5	4,3	27,9	66,3
Tutum İle İlgili Genel Yüzde Ortalamaları	1,8	5,1	15,7	36,3	40,9

Anket sonuçlarına göre araştırma yapmaya yönelik tutumlarla ilgili maddelere katılma yüzdeleri genel anlamda değerlendirildiğinde oldukça yüksektir. Maddeler kendi aralarında sıralandığında; öğrencilerin “Sunum esnasında bilgilere nereden ulaştığını belirtme ihtiyacını hissetme” en düşük değer olması ile dikkat çekmektedir. Öğrencilerin bu konuda bir bilinç eksikliği olduğu düşünülmektedir. Bu maddeyi “İç mimarlıkla ilgili metinleri değerlendirmekten keyif alma” ve “Araştırma yaparken keyif alma” maddeleri takip etmektedir (Tablo 15).

Sıralamanın sonuna bakıldığında ise öğrencilerin en yüksek yüzdeyle katıldıkları maddenin “Yeni bilgiler edinmek heyecanlandırıyor” olduğu görülmektedir. Bu, yaşam boyu öğrenme kapsamında oldukça umut verici bir sonuçtur. “İç mimarlıkla ilgili yenilikleri merak etme” yüksek değerdeki diğer maddedir. Bu tutumun sürekli mesleki gelişim açısından önemli bir noktayı ifade ettiği söylenebilir.

Öğrenciler araştırma yapmaya yönelik alışkanlıklarla ilgili maddelere “hiçbir zaman, nadiren, bazen, genellikle, oldukça sık” şeklinde beş seçenek üzerinden cevap vermiştir. Tablo 16’da öğrencilerin araştırma yapmaya yönelik alışkanlıklarıyla ilgili anket sonuçları verilmiştir.

Tablo 16. Öğrencilerin araştırma yapmaya yönelik alışkanlıkları

ARAŞTIRMA YAPMAYA YÖNELİK ALIŞKANLIKLAR	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Genellikle	Oldukça Sık
1. İç mimarlıkla ilgili dergi/kitapları takip etme sıklığı	4,3	32,2	40,4	18,3	4,8
2. Araştırmalarda kütüphaneden yararlanma sıklığı	6,3	36,1	30,8	17,3	9,6
3. Ulaşılan bilgilerin edinme ve kullanma şartlarına dikkat etme sıklığı	7,2	18,3	26,9	30,8	16,8
4. İç mimarlık alanıyla ilgili güncel gelişmeleri takip etme sıklığı	0,5	11,5	34,1	39,9	13,9
5. Edinilen yeni bilgileri başkalarıyla paylaşma sıklığı	1,9	6,7	26,4	42,8	22,1
6. Edinilen bilgileri değerlendirirken farklı kaynaklardan yararlanma sıklığı	0	10,1	24	41,8	24
7. Sunumlarda dijital imkanlardan yararlanma sıklığı	1	5,8	11,5	34,6	47,1
8. Araştırmalarda internette yararlanma sıklığı	0	1	3,4	18,8	76,9
Alışkanlık İle İlgili Genel Yüzde Ortalamaları	2,7	15,2	24,7	30,5	26,9

Anket sonuçlarına göre araştırma yapmaya yönelik alışkanlıklarla ilgili verilen cevaplarda sıklık yüzdeleri genel anlamda değerlendirildiğinde yüksektir. Fakat tutumla ilgili sonuçlarla kıyaslandığında maddeler arasındaki değer farkının daha net okunduğu görülmektedir. Maddeler kendi aralarında sıralandığında; öğrencilerin “İç mimarlıkla ilgili dergi/kitapları takip etme sıklığı” en düşük değerdedir (Tablo 16). İç Mimarlıkla ilgili güncel gelişmeleri takip etme sıklıklarının daha yüksek değerde olması bu anlamda öğrencilerin basılı kaynakları pek tercih etmedikleri yorumunu ortaya koymaktadır. İkinci sırada diğer düşük değerdeki maddenin “Araştırmalarda kütüphaneden yararlanma sıklığı” olduğu görülmektedir. Bu, bilgi okuryazarlığı kapsamında endişe verici bir sonuçtur. Öğrencilerin her geçen gün basılı kaynaklardan daha fazla uzaklaştığı sıkça dile getirilen bir problemdir (Polat, 2005). Yine bu doğrultuda, sıralamasının sonunda “Araştırmalarda internette yararlanma sıklığı” net bir şekilde en yüksek değerde olduğu görülmektedir.

3.2.2. Öğrencilerin Bilgi Okuryazarlık Beceri Düzeyleri

Araştırmanın bu kısmında KTÜ İç Mimarlık lisans öğrencileri ve öğretim elemanlarına uygulanan anket sonuçlarına göre öğrencilerin bilgi okuryazarlık beceri düzeyleri tespit edilmiştir. Anketlerde yer alan bilgi okuryazarlık becerileri ile ilgili maddeler, Bilgi Okuryazarlığı Yetkinlik Standartlarında (ACRL, 2000) belirtilen; “bilme, erişim, değerlendirme, kullanma ve etik/yasal konular” aşamaları çerçevesinde gruplanmıştır. Bu şekilde öğrencilerin hangi aşamada ne derecede problem yaşadığı ortaya konulmuştur. Öğrencilerden maddelerde belirtilen konularla ilgili “Çok zorlanıyorum, zorlanıyorum, kararsızım, zorlanmıyorum, hiç zorlanmıyorum” şeklinde; öğretim elemanlarından ise öğrencileri göz önünde bulundurarak “Çok başarısız, başarısız, kararsızım, başarılı, çok başarılı” şeklinde beş seçenek dahilinde görüşler alınmıştır. Öğrenci ve öğretim elemanı görüşleri aynı 50 madde üzerinden sorgulanmış ve değerlendirme yapılırken bu iki görüş karşılaştırılarak sunulmuştur.

Anket sonuçlarına göre bilgi okuryazarlığı aşamaları kapsamında öğrenciler genel anlamda “Zorlanmıyorum” seçeneğine yoğunlaşmıştır. Öğretim elemanları; bilme, erişim ve değerlendirme aşamaları için “başarısız” seçeneğini, kullanma aşaması için “kararsızım” seçeneğini, etik/yasal konular aşaması içinse “çok başarısız” seçeneğini daha çok işaretlemişlerdir (Tablo 17).

Tablo 17. Bilgi okuryazarlığın aşamalarıyla ilgili öğrencilerin becerileri hakkında öğrenci ve öğretim elemanı görüşleri

BİLGİ OKURYAZARLIK STANDARTLARI	Öğrenci Görüşü					Öğretim Elemanı Görüşü				
	Çok Zorlanıyorum	Zorlanıyorum	Kararsızım	Zorlanmıyorum	Hiç Zorlanmıyorum	Çok Başarısız	Başarısız	Kararsızım	Başarılı	Çok Başarılı
BİLME	3,3	14	27,6	42,9	12,2	15,7	48,6	27,2	8,6	0
ERİŞİM	3,4	11,7	21,2	40,7	22,8	24,7	40,6	29,9	4,9	0
DEĞERLENDİRME	1,5	9,6	26,7	45,5	16,5	22,2	43	26,9	7,5	0,3
KULLANMA	1,7	8,4	21,9	45,3	22,7	11,1	32,7	37,2	17,1	2
ETİK/YASAL KONULAR	1,3	6,6	23,8	43	25,3	40,3	38,3	18,8	2,7	0
BİLGİ OKURYAZARLIĞI	2,3	10,3	24,3	43,5	19,3	21,5	40,8	28,4	8,6	0,5

Öğrencilerin bilgi okuryazarlık beceri düzeyleri değerlendirilirken işaretlemelere ek olarak görüşlerin ortalamalarından yararlanarak sıralamalar oluşturulmuştur. Öğrencilere uygulanan anket sonuçlarına göre “Çok Zorlanıyorum” seçeneği için “1”, “Zorlanıyorum” seçeneği için “2”, “Kararsızım” seçeneği için “3”, “Zorlanmıyorum” seçeneği için “4”, “Hiç Zorlanmıyorum” seçeneği için “5” değerleri üzerinden genel ortalamalar oluşturulmuştur. Öğretim elemanlarına uygulanan anket sonuçlarına göre “Çok Başarısız” seçeneği için “1”, “Başarısız” seçeneği için “2”, “Kararsızım” seçeneği için “3”, “Başarılı” seçeneği için “4”, “Çok Başarılı” seçeneği için “5” değerleri üzerinden genel ortalamalar oluşturulmuştur (Tablo 18).

Tablo 18. Bilgi okuryazarlığının aşamalarıyla ilgili öğrencilerin beceri düzeylerinin sıralanması

Öğrencilerin Beceri Düzeyleri Doğrultusunda Bilgi Okuryazarlığı Aşamalarının Sıralanması						
ÖĞRENCİ GÖRÜŞÜ				ÖĞRETİM ELEMANI GÖRÜŞÜ		
AŞAMA	ORT	SIRA		SIRA	ORT	AŞAMA
BİLME	3,47	1	En düşük beceri düzeyi ↑ ↓ En yüksek beceri düzeyi	1	1,85	ETİK/YASAL KONULAR
DEĞERLENDİRME	3,66	2		2	2,15	ERİŞİM
ERİŞİM	3,67	3		3	2,21	DEĞERLENDİRME
KULLANMA	3,74	4		4	2,28	BİLME
ETİK/YASAL KONULAR	3,84	5		5	2,75	KULLANMA

Görüşler, ortalamalar dikkate alınarak kendi içlerinde sıralandığında öğrenci ve öğretim elemanı görüşleri arasındaki farklılık daha çok ortaya çıkmaktadır. Öğrenci görüşlerine göre, öğrencilerin bilgi okuryazarlığı becerileri ile ilgili düzeyi en düşük aşama “Bilme”, sonra sırasıyla “Değerlendirme, Erişim, Kullanma ve Etik/Yasal Konulardır”. Öğretim elemanlarına göre ise, öğrencilerin beceri düzeyi en düşük aşama Etik/Yasal Konular”, sonra sırasıyla “Erişim, Değerlendirme, Bilme ve Kullanma” şeklindedir (Tablo 18).

Aşamalarla ilgili beceri düzeylerini ifade eden sıralamada oluşan görüş farklılığı dikkat çekicidir. Öğretim elemanı görüşüne göre bilgi okuryazarlığının “Etik/Yasal Konular” başlığı çok net bir şekilde öğrencilerin en başarısız olduğu aşamadır. Öğrenci görüşüne göre ise “Etik/Yasal Konular” en az zorlandıkları konudur. Etik/yasal konularla

ilgili öğrenci beceri düzeyleri kapsamında görüşler tamamen zıttır. Bu noktada öğrencilerin etik/yasal konular çerçevesinde farkındalık eksikliği olduğu yorumu yapılabilir.

Öğrenciler bilgi okuryazarlığının ilk aşaması olan bilme başlığında en çok zorlandığını ifade etmiştir. Öğretim elemanları görüşlerine göre öğrencilerin bilme başlığı kapsamındaki beceri düzeyleri, bilgiyi kullanma becerisi dışındaki diğer aşamalara göre daha yüksektir (Tablo 18).

Araştırmanın bundan sonraki kısmında öğrencilerin bilgi okuryazarlık beceri düzeyleri, uygulanan anketlerde yer alan 50 madde üzerinden değerlendirilmiştir. Maddeler, bilgi okuryazarlığının aşamaları kapsamında gruplanarak öğrenci ve öğretim elemanı görüşleri yer alacak şekilde tablolar halinde sunulmuştur (Tablo 19, 21, 23, 25 ve 27). Öncelikle bilme aşaması kapsamındaki maddeler, sonra sırasıyla; erişim, değerlendirme, kullanma ve etik/yasal konular ile ilgili maddeler iki görüş bağlamında işaretlenen seçenekler, işaretlenme yüzdeleriyle birlikte sunulmuştur. Anket sonuçları daha kolay okunabilmesi için bu bölümde de yüzdelerin sayısal değeriyle ilişkilendirilmiş gri tonları kullanılmıştır.

Bilgi okuryazarlığının aşamalarını ifade eden maddelere verilen cevaplar; ayrıca ortalamaları dikkate alınarak, öğrenci ve öğretim elemanı görüşlerine göre öğrencilerin beceri düzeyi doğrultusunda sıralanarak değerlendirilmiştir. Her iki görüşe göre öğrencilerin en düşük ve en yüksek beceri düzeyini ifade eden maddeler açıklanmış ve görüş farklılıkları ya da görüş birliği açısından yorumlanmıştır. Görüşlere göre maddelerin sıralanmasının daha kolay anlaşılabilmesi için ilgili aşama kapsamında değerlendirme yapılırken beceri düzeyi ile ilgili ortalamaları ve sıralamaları gösteren tablolara da yer verilmiştir (Tablo 20, 22, 24, 26 ve 28).

Bilgi okuryazarlığının “Bilme” aşaması ile ilgili konuların ifade eden maddelere verilen cevaplar incelendiğinde genel anlamda öğrencilerin “Zorlanmıyorum” seçeneğini işaretlediği, öğretim elemanlarının ise “Başarısız” seçeneğini daha çok işaretlediği görülmektedir. Öğretim elemanları bu aşamada “Çok Başarılı” seçeneğini hiç işaretlememiştir (Tablo 19).

Tablo 19. Bilgi okuryazarlığın “Bilme” aşamasıyla ilgili öğrencilerin becerileri hakkında öğrenci ve öğretim elemanı görüşleri

BİLME		Öğrenci Görüşü					Öğretim Elemanı Görüşü					
		Çok Zorlanıyorum	Zorlanıyorum	Kararsızım	Zorlanmıyorum	Hiç Zorlanmıyorum	Çok Başarısız	Başarısız	Kararsızım	Başarılı	Çok Başarılı	
BİLGİ OKURYAZARLIK BECERİLERİ İLE İLGİLİ MADDELER		1. Ne tür bilgiye gereksinim duyulduğunu belirleme	0	11,1	25,5	52,4	11,1	3,1	53,1	40,6	3,1	0
		2. İhtiyaç duyduğu bilgiyi gerektiğinde bir başkasına ifade edebilme	1,4	13	16,3	50	19,2	3,1	28,1	43,8	25	0
		3. İhtiyaç duyulan bilgiyi mimari terimlerle açıklayabilme	3,4	15,9	39,4	34,6	6,7	15,6	56,3	21,9	6,3	0
		4. Gerektiğinde araştırma konusunu genişletip daraltabilme	0,5	7,7	33,2	42,8	15,9	18,8	56,3	21,9	3,1	0
		5. İç mimarlık alanıyla ilgili bilgi kaynaklarını bilme	1	16,3	28,4	48,1	6,3	12,5	50	31,3	6,3	0
		6. Hangi tür bilgi kaynağına ihtiyaç duyduğuna karar verme	1	12,5	31,3	46,6	8,7	3,1	68,8	25	3,1	0
		7. Birincil ve ikincil kaynakları ayırt edebilme	2,9	14,4	32,2	41,8	8,7	37,5	50	12,5	0	0
		8. Üniversite kütüphanesinden ne tür bilgileri elde edebileceğini bilme	6,3	19,7	24	36,1	13,9	25,8	41,9	25,8	6,5	0
		9. Kütüphane dışında bulunan resim/video/metin/ses kaynaklarını elde edebilecek bilince olma	3,4	9,6	20,2	49	17,8	6,3	28,1	25	40,6	0
		10. Gereken bilgiye erişmek için ne kadar zaman ayrılması gerektiğini hesaplayabilme	12,5	18,3	30,8	29,3	9,1	18,8	50	25	6,3	0
		11. Sahip olduğu bilginin zamanla güncellenmesi gerektiği bilincinde olma	3,4	14,5	26,6	44	11,6	21,9	46,9	31,3	0	0
		12. Bilgiyi aramaya nasıl başlayacağını belirleyebilme	4,8	14,9	23,1	39,9	17,3	21,9	53,1	21,9	3,1	0
“Bilme” İle İlgili Genel Yüzde Ortalamaları		3,3	14	27,6	42,9	12,2	15,7	48,6	27,2	8,6	0	
Bilgi Okuryazarlığı İle İlgili Genel Yüzde Ortalamaları		2,3	10,3	24,3	43,5	19,3	21,5	40,8	28,4	8,6	0,5	

Tablo 19’da yer alan maddeler görüş ortalamaları ele alınarak sıralama oluşturulup incelendiğinde; öğrenci görüşüne göre, bilgi okuryazarlığının “Bilme” aşaması ile ilgili konulardan öğrencilerin en çok zorlandığı, dolayısıyla beceri düzeyinin en düşük olduğu madde, 10. maddedir: “Gereken bilgiye erişmek için ne kadar zaman ayrılması gerektiğini hesaplayabilme”. Bu maddeyi sırasıyla 3. madde; “İhtiyaç duyulan bilgiyi mimari terimlerle açıklayabilme” ve 8. madde; “Üniversite kütüphanesinden ne tür bilgileri elde edebileceğini bilme” takip etmektedir. Öğrenci görüşüne göre, bu aşamada öğrencilerin en az zorlandığı, yani beceri düzeyinin en yüksek olduğu madde ise 2. maddedir: “İhtiyaç duyduğu bilgiyi gerektiğinde bir başkasına ifade edebilme” (Tablo 20).

Öğretim elemanı görüşüne göre bilme aşaması ile ilgili maddelerden öğrencilerin en başarısız olduğu dolayısıyla beceri düzeyinin en düşük olduğu madde 7. maddedir: “Birincil ve ikincil kaynakları ayırt edebilme”. Bu maddeyi sırasıyla 12. madde; “Bilgiyi aramaya nasıl başlayacağını belirleyebilme” ve 11. madde; “Sahip olduğu bilginin zamanla güncellenmesi gerektiği bilincinde olma” takip etmektedir. Öğretim elemanı görüşüne göre bu aşamada öğrencilerin en başarılı olduğu, yani beceri düzeyinin en yüksek olduğu madde ise 9. maddedir: “Kütüphane dışında bulunan resim/video/metin/ses kaynaklarını elde edebilecek bilinçte olma”.

Elde edilen bulgular bilme başlığının, bilgi okuryazarlığının ilk aşaması olması sebebiyle ayrı bir öneme sahiptir. Sonuçlar incelendiğinde iki görüş arasında farklılıkların olduğu buna rağmen bilme aşaması ile ilgili zıt bir görüş ayrımının olmadığı görülmektedir (Tablo 20).

Tablo 20. “Bilme” aşamasıyla ilgili maddelerin öğrencilerin beceri düzeyleri doğrultusunda sıralanması

Öğrencilerin Beceri Düzeyleri Doğrultusunda Bilme Aşamasıyla İlgili Maddelerin Sıralanması						
ÖĞRENCİ GÖRÜŞÜ			En <u>düşük</u> beceri düzeyi	ÖĞRETİM ELEMANI GÖRÜŞÜ		
MADDE	ORT	SIRA		SIRA	ORT	MADDE
10. Madde	3,04	1		1	1,75	7. Madde
3. Madde	3,25	2		2	2,06	12. Madde
8. Madde	3,32	3		3	2,09	11. Madde
7. Madde	3,39	4		4-5	2,13	4. Madde
5. Madde	3,42	5		4-5	2,13	8. Madde
11. Madde	3,46	6		6	2,19	3. Madde
12. Madde	3,5	7-8		7	2,24	10. Madde
6. Madde	3,5	7-8		8	2,28	6. Madde
1. Madde	3,63	9		9	2,31	5. Madde
9. Madde	3,65	10		10	2,44	1. Madde
4. Madde	3,68	11		11	2,91	2. Madde
2. Madde	3,73	12		12	3	9. Madde

Tablo 21. Bilgi okuryazarlığın “Erişim” aşamasıyla ilgili öğrencilerin becerileri hakkında öğrenci ve öğretmen elemanı görüşleri

BİLGİ OKURYAZARLIK BECERİLERİ İLE İLGİLİ MADDELER	Öğrenci Görüşü				Öğretim Elemanı Görüşü					
	Çok Zorlanıyorum	Zorlanıyorum	Kararsızım	Zorlanmıyorum	Hiç Zorlanmıyorum	Çok Başarısız	Başarısız	Kararsızım	Başarılı	Çok Başarılı
	2,4	10,6	28,8	43,8	14,4	31,3	56,3	12,5	0	0
	2,4	8,2	28,4	43,8	14,4	12,5	50	31,3	6,3	0
	7,7	21,2	23,6	29,3	18,3	31,3	43,8	18,8	6,3	0
	1	13	20,7	42,8	22,6	12,5	40,6	46,9	0	0
	0,5	2,9	11,1	46,6	38,9	12,5	18,8	46,9	21,9	0
	0	3,9	15,5	53,1	27,5	28,1	34,4	37,5	0	0
	13	23,6	18,3	26	19,2	46,9	43,8	9,4	0	0
	1,4	16,3	29,8	37	15,4	34,4	40,6	25	0	0
	1,9	5,8	14,4	43,8	34,1	12,5	37,5	40,6	9,4	0
“Erişim” İle İlgili Genel Yüzde Ortalamaları					24,7	40,6	29,9	4,9	0	
Bilgi Okuryazarlığı İle İlgili Genel Yüzde Ortalamaları					21,5	40,8	28,4	8,6	0,5	

Bilgi okuryazarlığının “Erişim” aşaması ile ilgili konuları ifade eden maddelere verilen cevaplar incelendiğinde genel anlamda öğrencilerin “Zorlanmıyorum” seçeneğini işaretlediği, öğretim elemanlarının ise “Başarısız” seçeneğini daha çok işaretlediği görülmektedir. Öğretim elemanları bu aşamada “Çok Başarılı” seçeneğini hiç işaretlememiştir (Tablo 21).

Tablo 21’de yer alan maddeler görüş ortalamaları ele alınarak sıralama oluşturulup incelendiğinde; bilgi okuryazarlığının “Erişim” aşamasında maddelerle ilgili öğrenci ve öğretim elemanı görüşleri kapsamında birbirine oldukça yakın sonuçlar görülmektedir. Hem öğrenci hem de öğretim elemanı görüşüne göre; erişim aşamasında öğrencilerin beceri düzeyinin en düşük olduğu madde 19. maddedir: “Yabancı kaynaklardan yararlanabilme” (Tablo 22).

Bu aşamada beceri düzeyi düşük olan diğer maddeler, 15. madde; “Araştırmalarda kütüphaneden yararlanabilme”, 20. madde; “Bilgi ararken başarısız olduğunda yeni arama yaklaşımları geliştirebilme” ve 13. madde; “Araştırma konusu ile ilgili uygun araştırma yöntemini seçebilme” şeklindedir (Tablo 22).

Bulgulara göre erişim aşamasında öğrencilerin en yüksek beceri düzeylerini ifade eden madde ise 17. maddedir: “Dijital bilgi kaynaklarından etkin bir şekilde yararlanabilme”. Bu maddenin aşamadaki en yüksek beceri düzeyinin olması iki görüşün de ortak sonucudur (Tablo 22).

Erişim aşamasında öğrenci ve öğretim elemanı görüşleri arasında bir uyum olduğu görülmektedir. Bu noktada bulgular, görüş birliği oluşturduğundan net bir şekilde öğrencilerin beceri düzeylerini ortaya koymaktadır.

Tablo 22. “Erişim” aşamasıyla ilgili maddelerin öğrencilerin beceri düzeyleri doğrultusunda sıralanması

Öğrencilerin Beceri Düzeyleri Doğrultusunda Erişim Aşamasıyla İlgili Maddelerin Sıralanması						
ÖĞRENCİ GÖRÜŞÜ			En düşük beceri düzeyi ↑ ↓ En yüksek beceri düzeyi	ÖĞRETİM ELEMANI GÖRÜŞÜ		
MADDE	ORT	SIRA		SIRA	ORT	MADDE
19. Madde	3,15	1		1	1,63	19. Madde
15. Madde	3,29	2		2	1,81	13. Madde
20. Madde	3,49	3		3	1,91	20. Madde
13. Madde	3,57	4		4	2	15. Madde
14. Madde	3,64	5		5	2,09	18. Madde
16. Madde	3,73	6		6	2,31	14. Madde
21. Madde	4,02	7		7	2,34	16. Madde
18. Madde	4,04	8		8	2,47	21. Madde
17. Madde	4,21	9		9	2,78	17. Madde

Tablo 23. Bilgi okuryazarlığın “Değerlendirme” aşamasıyla ilgili öğrencilerin becerileri hakkında öğrenci ve öğretmen elemanı görüşleri

DEĞERLENDİRME										
BİLGİ OKURYAZARLIK BECERİLERİ İLE İLGİLİ MADDELER	Öğrenci Görüşü					Öğretim Elemanı Görüşü				
	Çok Zorlanıyorum					Zorlanıyorum	Kararsızım	Zorlanmıyorum	Hiç Zorlanmıyorum	
	22. Edindiği yeni bilgileri nasıl değerlendirmesi gerektiğini belirleyebilme	1	7,7	35,6	43,8	12	15,6	37,5	9,4	0
	23. Edinilen bilginin araştırma veya bilgi ihtiyacını karşılayıp karşılamadığını belirleyebilme	1	5,3	26,4	51	16,3	12,5	50,1	34,4	3,1
	24. Bilgileri eleştirel gözle değerlendirme	0,5	7,2	16,8	55,3	20,2	28,1	59,4	12,5	0
	25. Bilgiyi ve bilgi kaynaklarını güvenilirlik, geçerlilik, tarafsızlık, güncellik gibi ölçütlere dayanarak değerlendirme	0,5	11,5	30,3	45,7	12	50	34,4	15,6	0
	26. Edinilen bilgiyle ilgili farklı bakış açılarını araştırıp karşılaştırma	0	11,1	28,4	44,7	15,9	46,9	40,6	12,5	0
	27. Elde ettiği bilgi kaynağından temel düşüncelerini özetleyebilme	2,4	6,7	24,5	47,1	19,2	12,9	51,6	32,3	3,1
	28. Edindiği yeni bilgileri öncekilerle sentezleye bilme	1,4	6,3	19,2	57,7	15,4	12,5	53,1	34,4	0
	29. Edindiği bilgiyi kendi sözcükleriyle yeniden ifade edebilme	1,9	8,7	25	44,2	20,2	31,3	43,8	18,8	6,3
	30. Konuyla alakalı, sınıf içi ve diğer ortamlarda soru sorabilme	2,9	17,3	30,8	32,7	16,3	6,3	28,1	34,4	28,1
	31. Sınıf içi ve diğer ortamlardaki tartışmalara katılabilme	3,8	14,4	30,3	33,2	18,3	6,3	31,3	37,5	25
	“Değerlendirme” ile İlgili Genel Yüzde Ortalamaları					1,5	9,6	26,7	45,5	16,5
Bilgi Okuryazarlığı ile İlgili Genel Yüzde Ortalamaları					2,3	10,3	24,3	43,5	19,3	
					22,2	43	26,9	7,5	0,3	
					21,5	40,8	28,4	8,6	0,5	

Tablo 25. Bilgi okuryazarlığın “Kullanma” aşamasıyla ilgili öğrencilerin becerileri hakkında öğrenci ve öğretmen elemanı görüşleri

BİLGİ OKURYAZARLIK BECERİLERİ İLE İLGİLİ MADDELER	Öğrenci Görüşü					Öğretim Elemanı Görüşü					
	Çok Zorlanıyorum	Zorlanıyorum	Kararsızım	Zorlanmıyorum	Hiç Zorlanmıyorum	Çok Başarısız	Başarısız	Kararsızım	Başarılı	Çok Başarılı	
KULLANMA	32. Çalışması için uygun sunum formatına karar verebilme	2,4	9,6	25	47,6	15,4	12,5	40,6	37,5	9,4	0
	33. Hedef kitleyi düşünerek sunum formatı oluşturabilme	1,4	10,6	31,3	39,4	17,3	21,9	34,4	34,4	9,4	0
	34. Çalışmasını istenilen formata uygun düzenleyebilme	1,4	6,7	18,3	55,8	17,8	6,3	25	40,6	28,1	0
	35. Çalışmasının sonuçlarını yazılı olarak sunabilme	1,4	4,8	21,2	49,5	23,1	6,3	62,5	28,1	3,1	0
	36. Çalışma sonuçlarını sözlü olarak sunabilme	2,4	18,8	24	40,9	13,9	3,1	18,8	50	25	3,1
	37. Çalışma sonuçlarını görsel anlatımlarla destekleyebilme	0,5	3,8	16,3	54,8	24,5	25	46,9	28,1	0	0
	38. Sunumlarında teknolojik olanakları etkin olarak kullanabilme	1	4,8	14,4	44,7	35,1	3,1	21,9	34,4	34,4	6,3
	39. Çalışmalarını ifade etmede farklı yazılımlar kullanabilme	2,4	14,4	36,5	29,3	17,3	9,4	40,6	37,5	9,4	3,1
	40. Çalışmaları konusunda eleştiriye açık olma	0,5	4,8	17,3	49	28,4	3,1	28,1	34,4	31,3	3,1
	41. Kendi çalışmalarını hakkında özeleştiri yapabilme	1	3,4	18,8	45,2	31,7	21,9	31,3	37,5	9,4	0
	42. Grup çalışmasında etkin bir şekilde rol alabilme	4,3	10,6	17,8	42,3	25	9,4	9,4	46,9	28,1	6,3
	“Kullanma” ile İlgili Genel Yüzde Ortalamaları	1,7	8,3	21,9	45,3	22,7	11,1	32,7	37,2	17,1	2
Bilgi Okuryazarlığı ile İlgili Genel Yüzde Ortalamaları	2,3	10,3	24,3	43,5	19,3	21,5	40,8	28,4	8,6	0,5	

Bilgi okuryazarlığının “Kullanma” aşaması ile ilgili konuları ifade eden maddelere verilen cevaplar incelendiğinde genel anlamda öğrencilerin “Zorlanmıyorum” seçeneğini işaretlediği, öğretim elemanlarının ise “Kararsızım” seçeneğini daha çok işaretlediği görülmektedir. Bu aşamada öğretim elemanları, diğer aşamalardan farklı olarak öğrenci becerileri için “Başarılı” ve “Çok Başarılı” seçeneklerini de işaretlemiştir (Tablo 25).

Tablo 25’te yer alan maddeler görüş ortalamaları ele alınarak sıralama oluşturulup incelendiğinde; bilgi okuryazarlığının “Kullanma” aşaması ile ilgili öğrenci ve öğretim elemanlarının görüşü diğer aşamalarla kıyaslandığında genel anlamda daha olumlu yöndedir (Tablo 26). Kullanma aşaması ile ilgili maddeler kapsamında da öğrenci ve öğretim elemanı görüşleri benzerlik göstermektedir. Öğrenci görüşüne göre bu aşamanın en düşük öğrenci beceri düzeyini ifade eden madde 33. maddedir: “Hedef kitleyi düşünerek sunum formatı oluşturabilme”. Bu konu aynı zamanda öğretim elemanı görüşüne göre de öğrencinin düşük beceri gösterdiği bir konudur. Öğrenci görüşüne göre bu aşamada, öğrencilerin bir sonraki en düşük beceri düzeyini ifade eden madde 39. maddede belirtilmiştir: “Çalışmalarını ifade etmede farklı yazılımlar kullanabilme”. Öğretim elemanı görüşüne göre ise öğrencilerin bilgiyi kullanma aşamasında beceri düzeyi en düşük madde 35. maddedir: “Çalışma sonuçlarını yazılı olarak sunabilme” (Tablo 26).

Ayrıca kullanma aşamasında öğrencilerin beceri düzeyinin en yüksek olduğu ifade edilen madde her iki görüşe göre 38. maddedir: “Sunumlarında teknolojik olanakları etkin olarak kullanabilme” (Tablo 26).

Tablo 26. “Kullanma” aşamasıyla ilgili maddelerin öğrencilerin beceri düzeyleri doğrultusunda sıralanması

Öğrencilerin Beceri Düzeyleri Doğrultusunda Kullanma Aşamasıyla İlgili Maddelerin Sıralanması						
ÖĞRENCİ GÖRÜŞÜ			En düşük beceri düzeyi ↑ ↓ En yüksek beceri düzeyi	ÖĞRETİM ELEMANI GÖRÜŞÜ		
MADDE	ORT	SIRA		SIRA	ORT	MADDE
33. Madde	3,1	1		1	2,28	35. Madde
39. Madde	3,45	2-3		2	2,31	33. Madde
36. Madde	3,45	2-3		3	2,34	41. Madde
32. Madde	3,64	4		4	2,44	32. Madde
42. Madde	3,73	5		5	2,56	39. Madde
34. Madde	3,82	6		6	2,91	34. Madde
35. Madde	3,88	7		7-8	3,03	40. Madde
37. Madde	3,99	8		7-8	3,03	37. Madde
40. Madde	4	9		9	3,06	36. Madde
41. Madde	4,03	10		10	3,13	42. Madde
38. Madde	4,08	11		11	3,19	38. Madde

Tablo 27. Bilgi okuryazarlığın “Etik/Yasal Konular” aşamasıyla ilgili öğrencilerin becerileri hakkında öğrenci ve öğretmen elemanı görüşleri

Öğretim Elemanı Görüşü					Öğrenci Görüşü										
					Çok Zorlanıyorum	Zorlanıyorum	Kararsızım	Zorlanmıyorum	Hiç Zorlanmıyorum						
BİLGİ OKURYAZARLIK BECERİLERİ İLE İLGİLİ MADDELER	43. Bilgi kullanımında etik/yasal konular hakkında farkındalığa sahip olma	1	6,7	36,1	38,5	17,8	37,5	43,8	15,6	3,1	0				
	44. Esinlenmek ile fikir hırsızlığı arasındaki farkı ayırt edebilme	1,4	2,4	13	38,9	44,2	28,1	31,3	34,4	6,3	0				
	45. Eriştiği bilgi ile ilgili gizlilik ve güvenlik konularını bilme ve uyma	1	7,7	30,8	44,7	15,9	34,4	37,5	28,1	0	0				
	46. Araştırmada kullanılan kaynakları belirtme	1	5,8	18,8	46,6	27,9	53,1	37,5	6,3	3,1	0				
	47. Metin içinde gönderme yapma veya dipnot belirtme	1,4	12	31,3	40,4	14,9	68,8	28,1	3,1	0	0				
	48. Telif hakkı olan materyallerin kullanımında gerekli hassasiyeti gösterme	2,9	12,5	28,4	38,5	17,8	56,3	37,5	6,3	0	0				
	49. Düşünce ve ifade özgürlüğüne ilişkin bilgi sahibi olma	0,5	3,8	16,3	50	29,3	21,9	43,8	28,1	6,3	0				
	50. Bilgi edinme hakkı ve eşitliğine ilişkin bilgi sahibi olma	1,4	2,4	15,4	46,2	34,6	21,9	46,9	28,1	3,1	0				
	“Etik/Yasal Konular” ile İlgili Genel Yüzde Ortalamaları					1,3	6,6	23,8	43	25,3	40,3	38,3	18,8	2,7	0
	Bilgi Okuryazarlığı ile İlgili Genel Yüzde Ortalamaları					2,3	10,3	24,3	43,5	19,3	21,5	40,8	28,4	8,6	0,5

Bilgi okuryazarlığının “Etik/Yasal Konular” aşaması ile ilgili konuları ifade eden maddelere verilen cevaplar incelendiğinde diğer aşamalarda olduğu gibi genel anlamda öğrencilerin “Zorlanmıyorum” seçeneğini işaretlediği görülmektedir. Bu aşamada öğrenciler “Hiç Zorlanmıyorum” seçeneğini diğer aşamalara kıyasla daha çok tercih etmiştir. Öğretim elemanlarının ise “Çok Başarısız” seçeneğini daha çok işaretlediği görülmektedir. Bu aşamada öğretim elemanları, öğrenci becerileri için “Çok Başarılı” seçeneğini hiç işaretlememiş ve “Başarılı” seçeneğini diğer aşamalara kıyasla en düşük yüzdeyle işaretlemiştir (Tablo 27).

Bilgi okuryazarlığın “Etik/Yasal Konular” aşaması, öğrencilerin beceri düzeyleri ile ilgili öğrenci ve öğretim elemanı görüşleri genel anlamda değerlendirildiğinde görüş ayrılığın en çok olduğu başlıktır. Etik/yasal konular diğer aşamalara kıyasla öğrenci görüşlerine göre en yüksek ortalamalı başlık olmasına karşın, öğretim elemanı görüşüne göre toplamda en düşük ortalamalı başlıktır. Fakat bu aşamayla ilgili maddelere verilen cevaplar her iki görüş için kendi içlerinde ortalamaları dikkate alınarak bir sıralama oluşturulup incelendiğinde, görüşler arasında benzerliklerle karşılaşmaktadır. Öğrenci görüşlerine göre etik/yasal konular başlığı kapsamındaki maddelerden 47. madde “Metin içinde gönderme yapma veya dipnot belirtme” ve 48. madde “Telif hakkı olan materyallerin kullanımında gerekli hassasiyeti gösterme” öğrencilerin bu aşamada beceri düzeyinin en düşük olduğu iki maddedir. Bu iki madde aynı zamanda öğretim elemanlarına göre de öğrencilerin bu aşamada beceri düzeyinin en düşük olduğu maddelerdir (Tablo 28).

Etik/yasal konular aşamasında öğrencilerin beceri düzeyinin en yüksek olduğu ifade edilen maddeler ise, öğrenci görüşüne göre 44. madde “Esinlenmek ile fikir hırsızlığı arasındaki farkı ayırt edebilme” ve öğretim elemanı görüşüne göre 48. maddedir: “Düşünce ve ifade özgürlüğüne ilişkin bilgi sahibi olma” (Tablo 28).

Tablo 28. “Etik/yasal konular” aşamasıyla ilgili maddelerin öğrencilerin beceri düzeyleri doğrultusunda sıralanması

Öğrencilerin Beceri Düzeyleri Doğrultusunda Etik/Yasal Konularla İlgili Maddelerin Sıralanması						
ÖĞRENCİ GÖRÜŞÜ			En <u>düşük</u> beceri düzeyi En <u>yüksek</u> beceri düzeyi	ÖĞRETİM ELEMANI GÖRÜŞÜ		
MADDE	ORT	SIRA		SIRA	ORT	MADDE
47. Madde	3,55	1		1	1,34	47. Madde
48. Madde	3,56	2		2	1,5	48. Madde
43. Madde	3,65	3		3	1,59	46. Madde
45. Madde	3,68	4		4	1,88	43. Madde
46. Madde	3,95	5		5	1,94	45. Madde
49. Madde	4,04	6		6	2,13	50. Madde
50. Madde	4,1	7		7-8	2,19	44. Madde
44. Madde	4,22	8		7-8	2,19	49. Madde

Maddelerin tümü bilgi okuryazarlığı kapsamında ele alındığında, öğrenci görüşüne göre en düşük bilgi okuryazarlığı becerilerini ifade eden üç madde 10., 33. ve 19. maddedir. Bunlar sırasıyla: “Gereken bilgiye erişmek için ne kadar zaman ayrılması gerektiğini hesaplayabilme”, “Hedef kitleyi düşünerek sunum formatı oluşturabilme” ve “Yabancı kaynaklardan yararlanabilme” becerileridir (Tablo 29). Öğretim elemanı görüşüne göre söz konusu 50 madde içerisinde en düşük bilgi okuryazarlığı becerilerini ifade eden üç maddenin üçü de “etik/yasal konular” başlığı içerisinde yer almaktadır. 47., 48. ve 46. maddeler sırasıyla: “Metin içinde gönderme yapma veya dipnot belirtme”, “Telif hakkı olan materyallerin kullanımında gerekli hassasiyeti gösterme” ve “Araştırmada kullandığı kaynakları belirtme” bilinç ve becerileridir (Tablo 29).

Öğrenci görüşüne göre bilgi okuryazarlığı kapsamında en yüksek öğrenci becerilerini ifade eden üç madde 38., 17. ve 44. maddelerdir. Bunlar sırasıyla: “Sunumlarında teknolojik olanakları etkin olarak kullanabilme”, “Dijital bilgi kaynaklarından etkin bir şekilde yararlanabilme” ve “Esinlenmek ile fikir hırsızlığı arasındaki farkı ayırt edebilme” becerileridir. Öğretim elemanı görüşüne göre en yüksek bilgi okuryazarlığı becerilerini ifade eden üç maddenin üçü de “kullanma” başlığı içerisinde yer almaktadır. 36., 42. ve 38. maddeler sırasıyla: “Çalışma sonuçlarını sözlü olarak sunabilme”, “Grup çalışmasında etkin bir şekilde rol alabilme” ve “Sunumlarında teknolojik olanakları etkin olarak kullanabilme” becerileridir. Bu anlamda sunumda teknolojik olanakların etkin kullanımını işaret eden beceri, iki görüşün ortak fikriyle öğrencilerin yüksek düzeyli becerisidir (Tablo 29).

Tablo 29. Bilgi okuryazarlığı ile ilgili tüm maddelerin öğrencilerin beceri düzeyleri doğrultusunda sıralanması

Öğrencilerin Bilgi Okuryazarlığı Becerilerinin En Düşük ve En Yüksek olduğu Maddeler						
ÖĞRENCİ GÖRÜŞÜ			En <u>düşük</u> beceri düzeyi ↑ ↓ En yüksek beceri düzeyi	ÖĞRETİM ELEMANI GÖRÜŞÜ		
MADDE	ORT	SIRA		SIRA	ORT	MADDE
10. Madde	3,04	1		1	1,34	47. Madde
33. Madde	3,1	2		2	1,5	48. Madde
19. Madde	3,15	3		3	1,59	46. Madde
...	...	...		...	...	...
38. Madde	4,08	48		48	3,06	36. Madde
17. Madde	4,21	49		49	3,13	42. Madde
44. Madde	4,22	50		50	3,19	38. Madde

4. İRDELEME

Bu bölümde çalışma kapsamında elde edilen bulgular, iç mimarlık lisans eğitimi için bilgi okuryazarlığı ile ilgili tasarım odaklı bir ders önerisi oluşturmak amacıyla irdelenmiştir. İrdeme, bilgi okuryazarlığını destekleyen mevcut dersler ve hedef kitleyi oluşturan öğrencilerin bilgi okuryazarlık beceri düzeyleri üzerinden yapılmıştır. Ders önerisi ile ilgili uzman görüşleri alınmıştır ve veriler ışığında oluşturulan ders önerisi bölüm sonunda sunulmuştur.

4.1. İç Mimarlık Lisans Programlarının Bilgi Okuryazarlığını Destekleme Durumunun İrdelenmesi

İç Mimarlık lisans programlarının bilgi okuryazarlığını destekleme durumunun tespiti için örneklem gurubunu oluşturan KTÜ, MÜ, İKÜ, SÜ ve HÜ üniversitelerinde yer alan İç Mimarlık lisans programları incelenmiştir. Program öğrenme çıktılarının bilgi okuryazarlığı kapsamında incelenmesi sonucunda;

- Yaşam boyu öğrenme kavramının Karadeniz Teknik Üniversitesi, Selçuk ve Hacettepe Üniversiteleri program öğrenme çıktılarında yer aldığı görülmektedir. Bu açıdan programların konuya önem verdiği anlaşılmaktadır. Fakat inceleme sonucunda yaşam boyu öğrenmenin temelini oluşturan bilgi okuryazarlığı becerileri ile ilgili eksikler göze çarpmaktadır. Bu anlamda İç Mimarlık lisans programlarında hedeflenen yaşam boyu öğrenme niteliğini öğrencilere kazandırmak için bilgi okuryazarlığı becerilerini tanımlayan öğrenme çıktılarının programa dahil edilmesi, ders veya derslerle bu becerileri destekleyecek eğitim olanaklarının sağlaması gerektiği düşünülmektedir.
- Yükseköğretim için bilgi okuryazarlığı yetkinlik standartlarından “Değerlendirme ve Kullanma” aşamasının program öğrenme çıktılarında vurgulanmış olması önemli bir nokta olarak görülmesine karşın değerlendirmeden önceki aşama olan “Erişimin” sadece bir bölüm tarafından vurgulanması konunun programlarca çok sistemli olarak ele alınmadığını göstermektedir. Bilgiye erişim adımıdaki aksaklık, sonraki adımlara şüphesiz olumsuz olarak yansıtacaktır.
- Programlarda yer alan “Etik/Yasal Konularla” ilgili öğrenme çıktıları sadece mesleki etik kapsamında ele alınmış, bilgiye erişim ve bilgi kullanımını çerçevesinde konuyla

ilgili çıktılara yer verilmemiştir. Bilgi okuryazarlığını oluşturan adımların birbiri ile olan ilişkileri ve süreç için her birinin önemi düşünüldüğünde program öğrenme çıktılarının ve derslerin bu beceriyi destekleyecek yönde geliştirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

- Türkiye’de İç Mimarlık lisans eğitimi veren 59 program üzerinden araştırma yapılmış, yaşam boyu öğrenme yolunda bilgi okuryazarlığı ile doğrudan ilişkili bağımsız bir derse rastlanmamıştır. Bilgi okuryazarlığı ile ilgili bağımsız bir dersin oluşturulması bu anlamda geliştirilmesi hedeflenen beceriler için önemli bir adım olacaktır.
- Araştırmada bilgi okuryazarlığı kapsamında ayrı bir ders paketi olarak bağımsız bir derse rastlanmamış olsa da bilgi okuryazarlığını destekleyen farklı programlarda yer alan ve araştırma yöntem/tekniklerini konu alan 10 derse ulaşılmıştır. İrdeleme bölümünde çalışma kapsamında oluşturulacak olan ve alanla ilişki kurularak bilgi okuryazarlığı becerilerini geliştirmeyi hedefleyen bağımsız ders önerisine veri oluşturmak amacıyla bu mevcut derslerin bilgi paketleri incelenmiştir.

4.1.1. İç Mimarlık Lisans Programlarında Bilgi Okuryazarlığını Destekleyen Mevcut Derslerin İrdelenmesi

Türkiye’deki İç Mimarlık Lisans eğitimi veren 59 program incelendiğinde bilgi okuryazarlığı ile ilişkili araştırma yöntem ve tekniklerini konu alan seçmeli-zorunlu, derslere ulaşılmıştır. Araştırmanın bu kısmında; Afyon Kocatepe, Atılım, Beykent, Bilgi, Karatay, Marmara, Medipol, Nişantaşı ve Selçuk üniversitelerinde bulunan “İç Mimarlık” ve “İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı” bölümlerinde lisans eğitimi kapsamında yer alan 10 adet dersin bilgi paketleri incelenmiştir. Selçuk Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümünde “Araştırma Teknikleri I” ve “Araştırma Teknikleri II” isimlerinde birbirini takip eden iki ders, incelemede bir bütün olarak ele alınmıştır. Derslerin; ders adı, türü, yarıyılı, saati, amacı, öğrenme çıktıları ve içeriği karşılaştırılarak incelenmiş ve oluşturulacak yeni ders önerisi kapsamında veri elde edecek şekilde yorumlanmıştır. İrdeleme; derslerin tasarımla ilişkilendirilme durumu, uygulama çalışmalarıyla desteklenme durumu, bilgi okuryazarlık becerilerini destekleme düzeyleri ve yaşam boyu öğrenme ile ilişkisi açısından ele alınmıştır.

Derslerin adı, türü, yarıyılı ve haftalık saati karşılaştırılarak incelendiğinde farklılaşan yönler göze çarpmaktadır (Tablo 30).

Tablo 30. Bilgi okuryazarlığını destekleyen mevcut derslerin adı, türü, yarıyılı ve saati

Üniversite	Dersin Adı	Dersin Türü	Yarıyıl	Ders Saati T+U
Afyon Koc. Ün.	Tasarımda Araştırma Yöntemleri	Seçmeli	1	2
Atılım Ün.	Araştırma ve Rapor Yazımı	Seçmeli	6	1+2
Beykent Ün.	Medya Sanatlarında Araştırma Yöntemlerine Giriş	Zorunlu	4	2
Bilgi Ün.	Tasarımda Araştırma Teknikleri	Zorunlu	5	4
Hacettepe Ün.	Tasarım Araştırma Yöntemleri	Zorunlu	8	3
Karatay Ün.	Araştırma Teknikleri	Zorunlu	6	2+2
Marmara Ün.	Araştırma Yöntemleri	Seçmeli	3	2
Medipol Ün.	Tasarım Araştırmaları ve Kuramı	Seçmeli	3	2+2
Nişantaşı ün.	Araştırma Yöntemleri	Zorunlu	1	2
Selçuk Ün.	Araştırma Teknikleri I-II	Seçmeli	7-8	1

Ders adlarından da anlaşılabilceği gibi, söz konusu derslerin hepsi araştırma yöntem ve tekniklerini konu almaktadır. Ders adlarının yarısında “tasarım” kelimesi kullanılmış, bu şekilde ders içeriği meslek özelinde sınırlandırılmıştır.

İncelenen 10 dersin yarısı seçmeli, yarısı da zorunlu ders olarak verilmektedir. İç Mimarlık Lisans Programlarında araştırma yöntemlerini içeren derslerin zorunlu olması, bu konuda verilen önemin göstergesidir. İncelenen 59 iç mimarlık lisans programı arasından sadece 10 programda rastlanan derslerin analiz edildiği düşünüldüğünde; 49 İç Mimarlık lisans programında hiç yer almayan bir dersin 5 programda zorunlu ders olarak verilmesi dikkat çekicidir.

İncelenen derslerin yer aldığı yarıyılar oldukça çeşitlidir. Yarıyıl tercihinin program politikaları ve diğer derslerle ilişkileri yönünde farklılık gösterebileceği sonucuna varılmıştır.

Ders saatleri, 1 saatten 4 saate kadar farklılaşmaktadır. Üç derste “+2” saatlik uygulamaya yer verilmiştir. Ders saati, dersin seçmeli veya zorunlu olması ile ilgili derse alan öğrencilerin sayısında değişikliklerin oluşmasıyla ve derste yapılan uygulama çalışmalarıyla ilişkili şekilde değişmektedir.

İç Mimarlık Lisans Programlarında bilgi okuryazarlığını destekleyen ve araştırma teknik ve yöntemlerini konu alan dersler, amaçları, öğrenme çıktıları ve içerikleri incelendiğinde tasarım odaklı olup olmama durumuna göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 31). Derslerin bu kapsamdaki diğer disiplinlere ait derslerden ayrılan en büyük özelliği İç Mimarlık ve tasarım odaklı olmasıdır. Tasarım odaklı bu derslerin genel amacı; öğrencilerin tasarım sürecindeki araştırma ihtiyacını karşılayabilecek, herhangi bir tasarım problemi için nesnel çözümler üretebilecek bilinç ve beceriler kazandırmaktır. İncelemede, bilgi paketlerinde ifade edilen “dersin amacı, öğrenme çıktıları ve ders içeriğinde” tasarımla ilişkili herhangi bir ifade bulunmayan dersler olduğu tespit edilmiştir. Bu dersler paket bilgilerine göre bilimsel araştırma yöntemleri ile ilgili farkındalık sağlamak amacıyla.

Tablo 31. Mevcut derslerin tasarım süreciyle ilişkilendirilme durumu

Üniversite	Dersin Adı	Dersin Tasarım Süreciyle İlişkilendirilmesi			
		İsim	Amaç	Öğrenme Çıktısı	İçerik
Afyon Koc. Ün.	Tasarımda Araştırma Yöntemleri	✓	X	X	X
Atılım Ün.	Araştırma ve Rapor Yazımı	X	X	X	✓
Beykent Ün.	Medya Sanatlarında Araştırma Yöntemlerine Giriş	X	X	X	X
Bilgi Ün.	Tasarımda Araştırma Teknikleri	✓	✓	✓	✓
Hacettepe Ün.	Tasarım Araştırma Yöntemleri	✓	X	X	✓
Karatay Ün.	Araştırma Teknikleri	X	X	X	✓
Marmara Ün.	Araştırma Yöntemleri	X	X	X	X
Medipol Ün.	Tasarım Araştırmaları ve Kuramı	✓	✓	✓	✓
Nişantaşı ün.	Araştırma Yöntemleri	X	X	X	X
Selçuk Ün.	Araştırma Teknikleri I-II	X	X	X	X

Afyon Kocatepe Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümünde yer alan “Tasarımda Araştırma Yöntemleri” dersi, adında “tasarım” kelimesi olmasına rağmen amaç, öğrenme çıktıları ve içeriğinde tasarımla ilişkili herhangi bir ifadeye rastlanmamıştır. Beykent Üniversitesi İç Mimarlık Bölümünde yer alan “Medya Sanatlarında Araştırma Yöntemlerine Giriş” dersi, konuyu medya ve sanat araştırmaları kapsamında daraltmıştır. Dolaylı olarak ifade edilse de doğrudan tasarım odaklı amaç, öğrenme çıktısı ve içerik belirtilmemiştir.

Çalışma kapsamında oluşturulan ders önerisinin doğrudan tasarım sürecindeki araştırmalara yönelik şekillenmesi gerektiği düşünülmüştür.

İç Mimarlık Lisans Programlarında bilgi okuryazarlığını destekleyen ve araştırma teknik ve yöntemlerini konu alan dersler, amaçları, öğrenme çıktıları ve içerikleri incelendiğinde derslerin genel anlamda uygulama çalışmalarıyla desteklendiği sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 32).

Tablo 32. Mevcut derslerin uygulama çalışmalarıyla desteklenme durumu

Üniversite	Dersin Adı	Dersin Uygulamalarla Desteklenmesi			
		İsim	Amaç	Öğrenme Çıktısı	İçerik
Afyon Koc. Ün.	Tasarımda Araştırma Yöntemleri	X	✓	✓	✓
Atılım Ün.	Araştırma ve Rapor Yazımı	✓	✓	✓	✓
Beykent Ün.	Medya Sanatlarında Araştırma Yöntemlerine Giriş	X	✓	✓	✓
Bilgi Ün.	Tasarımda Araştırma Teknikleri	X	✓	X	✓
Hacettepe Ün.	Tasarım Araştırma Yöntemleri	X	✓	X	✓
Karatay Ün.	Araştırma Teknikleri	X	✓	X	✓
Marmara Ün.	Araştırma Yöntemleri	X	X	X	X
Medipol Ün.	Tasarım Araştırmaları ve Kuramı	X	X	✓	✓
Nişantaşı ün.	Araştırma Yöntemleri	X	X	X	✓
Selçuk Ün.	Araştırma Teknikleri I-II	X	X	✓	✓

İç Mimarlık Lisans Programlarında araştırma teknik ve yöntemlerini konu alan dersler genel anlamda öğrencilerin uygulamalı bir şekilde pratik yapmalarına ve ders sonunda bir ürün ortaya çıkarmalarına imkân tanımaktadır (Tablo 32). Fakat bu durum tablo 30’da belirtilen ders saatleri hesaba katılarak düşünüldüğünde, uygulama çalışmalarının kısıtlı zaman çerçevesinde ne kadar verimli olabileceği düşündürücüdür.

Marmara Üniversitesi İç Mimarlık Bölümünde yer alan “Araştırma Yöntemleri” adlı dersin amaç, öğrenme çıktıları ve içeriğinde; uygulama ile ilgili bir ifadeye rastlanmamıştır. Dersin bir dizi seminerden oluştuğu ifade edilmektedir. Medipol Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümünde yer alan “Tasarım Araştırmaları ve Kuramı” adlı dersin bilgi paketine göre; dersin uygulamalı olduğu ve ders içeriğini oluşturan teorik konuların bir kısmının öğrenciler tarafından pratik edilmesine önem verildiği anlaşılmaktadır. Atılım Üniversitesi iç mimarlık ve çevre tasarımı bölümünde yer alan “Araştırma ve Rapor Yazımı”

dersi, ders bilgi paketlerinde yer alan “isim, amaç, öğrenme çıktısı ve içerik” bilgilerinde dersin uygulamalı olduğu vurgulanmış ve bu derste uygulama “Rapor Yazımı” şeklinde ele alınmıştır.

Araştırmalar bu kapsamdaki derslerin “uygulamalı, öğrenci merkezli, çok örnekli, gerçek hayatla ilişkilendirerek, tartışarak, araştırma yaparak ve bir sonuç ürün çıktısı oluşturarak” işlenmesi gerektiği gerçeğini ortaya koymaktadır (Tomokin, 2007). Oluşturulacak ders önerisinin; bir tasarım probleminin çözümü için uygulanacak çalışmalarla öğrencilerden pratik yapmalarına imkân tanıyacak biçimde şekillenmesi gerektiği düşünülmüştür.

İç Mimarlık lisans programlarında araştırma teknik ve yöntemlerini konu alan dersler; amaçları, öğrenme çıktıları ve içerikleri incelendiğinde bilgi okuryazarlığını destekleme düzeyleri arasında farklılık olduğu ve bilgi okuryazarlığının aşamalarını oluşturan “bilme, erişim, değerlendirme, kullanma ve etik/yasal konular” başlıklarının bir kısmını desteklemediği görülmektedir. Ayrıca derslerin söz konusu başlıklardan birine odaklandığı, basamakların her biri için homojen dağılacak haftalık zaman çizelgesinin oluşturulmaya çalışılmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 33).

Tablo 33. Mevcut derslerin bilgi okuryazarlığı aşamalarını destekleme durumu

Üniversite	Dersin Adı	Bilme	Erişim	Değerlendirme	Kullanma	Etik/ Yasal Konular	Odak
Afyon Koc. Ün.	Tasarımda Araştırma Yöntemleri	✓	✓	✓	✓	X	BİLME
Atılım Ün.	Araştırma ve Rapor Yazımı	✓	X	✓	✓	✓	KULLANMA
Beykent Ün.	Med. Sanat. Araşt. Yönt. Giriş	✓	X	✓	✓	✓	BİLME
Bilgi Ün.	Tasarımda Araştırma Teknikleri	✓	X	✓	✓	X	KULLANMA
Hacettepe Ün.	Tasarım Araştırma Yöntemleri	✓	✓	✓	✓	X	DEĞERLEN DİRME
Karatay Ün.	Araştırma Teknikleri	✓	✓	✓	✓	X	DEĞERLEN DİRME
Marmara Ün.	Araştırma Yöntemleri	✓	✓	✓	✓	✓	BİLME
Medipol Ün.	Tasarım Araştırmaları ve Kuramı	✓	X	✓	✓	X	BİLME
Nişantaşı ün.	Araştırma Yöntemleri	✓	✓	✓	✓	X	KULLANMA
Selçuk Ün.	Araştırma Teknikleri I-II	✓	✓	✓	✓	✓	BİLME

Bilgi okuryazarlığı becerileri birbirlerini tamamlayan beş aşamadan oluşmaktadır. Bu aşamalardan herhangi birinde problem yaşandığında araştırmada aksaklıklar yaşanması mümkündür. İncelemeye göre sadece Marmara Üniversitesi İç Mimarlık Bölümünde yer alan “Araştırma Yöntemleri” adlı ders ve Selçuk Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümünde yer alan “Araştırma Teknikleri I-II” dersleri bilgi okuryazarlığının beş aşamasını da kapsayacak şekildedir. Fakat ders bilgi paketlerine göre bu dersler “Bilme” odaklıdır. Diğer altı derste erişim ya da etik/yasal konular yer almamış, iki derste hem erişim hem de etik/yasal konular yer almamıştır (Tablo 33).

Yukarıdaki veriler tespit çalışmalarında elde edilen bulgularla örtüşmektedir. “İç Mimarlık lisans program öğrenme çıktılarında erişim aşaması ile ilgili maddenin bulunmaması, öğrencilerin en çok farkındalık eksikliği yaşadığı başlığın etik/yasal konular olması, öğretim elemanlarının görüşüne göre erişim başlığının, etik/yasal konulardan sonraki en düşük düzeydeki öğrenci becerilerini ifade etmesi” göz önünde bulundurulursa İç Mimarlık lisans programlarında bilgi okuryazarlığını destekleyen derslerin büyük bir çoğunluğunda bu iki başlıkla ilgili eksiklerin olması birbiriyle örtüşen ve bu yöndeki sıkıntıları tekrar işaret eden önemli sonuçlardır.

Çalışma sonucunda oluşturulacak ders önerisinin bilgi okuryazarlığı aşamalarının her birini içermesi ve mümkün olduğunca tek bir başlığa odaklanmadan, haftalık konu dağılımında homojen bir şekilde bilgi okuryazarlığının bilme, erişim, değerlendirme, kullanma ve etik/yasal konulardan oluşan beş aşamaya da hitap etmesi gerektiği düşünülmüştür.

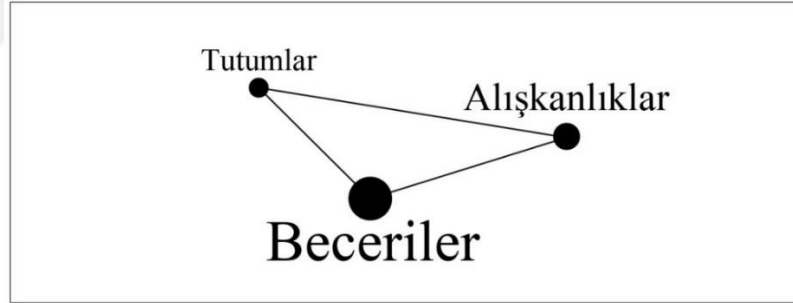
İncelenen 10 dersin hiçbirinde yaşam boyu öğrenme bilinci ve bu kapsamda bilgi çağında yaşayan bireylerin bilgi ve becerilerini her geçen gün geliştirmesi gerektiği, İç Mimarlıkta sürekli mesleki gelişimin önemi gibi konulara değinilmemiştir. Çalışma kapsamında oluşturulacak ders önerisinin önemli amaçlarından biri bu bilinç ve farkındalığı öğrencilere kazandırılmasıdır. Araştırma yöntem ve tekniklerini konu alan mevcut dersler yaşam boyu öğrenmenin temelini oluşturan bilgi okuryazarlığı becerilerini kısmen desteklese de daha çok öğrencilere bilimsel araştırma yöntemleri konusunda farkındalık kazandırmaya yönelik içeriktedir. Çalışma kapsamında oluşturulan ders önerisi bilgi okuryazarlığı odağında geliştirilen tespit çalışmalarıyla şekillenerek; yaşam boyu öğrenen, sürekli mesleki gelişim için kendi kendine öğrenmeyi öğrenmiş iç mimarlar yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda alana özgü ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak tasarım süreciyle ilişkili uygulama çalışmalarıyla desteklenmiş ve bilgi okuryazarlığının tüm aşamalarının dikkate alındığı bağımsız bir ders önerisi oluşturulmuştur.

4.2. Öğrencilere ve Öğretim Elemanlarına Uygulanan Anket Sonuçlarının Ders Önerisi Kapsamında İrdelenmesi

Bu bölümde çalışma kapsamında oluşturulan ders önerisinin içeriğini ve öğrenme çıktılarını oluşturmak amacıyla, hedef kitleyi oluşturan öğrencilerin bilgi okuryazarlık düzeyleri ile ilgili bulgular irdelenmiştir.

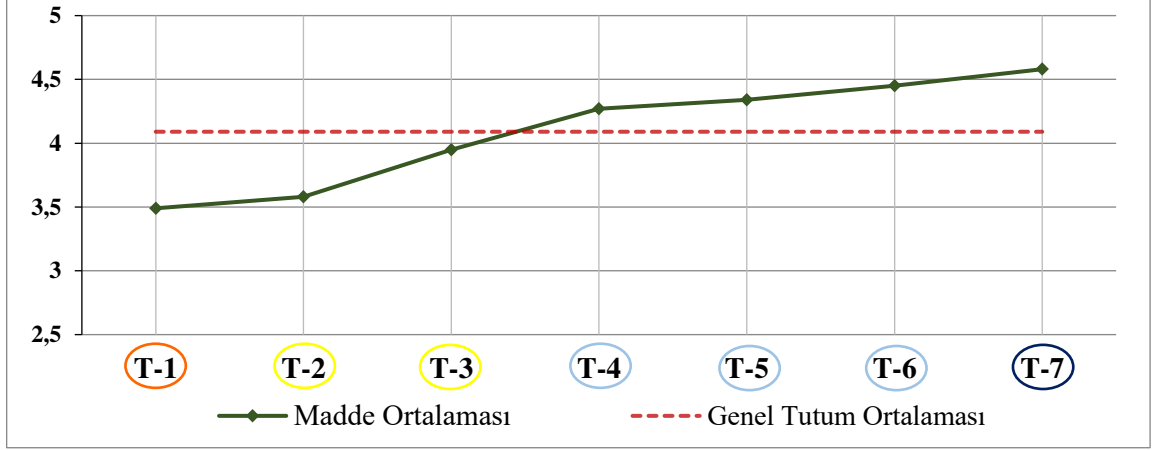
4.2.1. Öğrencilerin Araştırma Yapmaya Yönelik Tutum ve Alışkanlıklarının İrdelenmesi

Ders önerisinin içeriği öğrencilerin bilgi okuryazarlık becerileriyle birlikte, öğrencilerin araştırma yapmaya yönelik tutum ve alışkanlıkları dikkate alınarak şekillenmiştir. Ders içeriğinin oluşmasında yararlanılan verilerin öncelik sırası; beceriler, alışkanlıklar ve tutumlar şeklindedir. Bu başlıklardan elde edilen verilerin birbirleriyle tutarlı bir ilişkisi olduğu görülmüş, her başlığın ayrı ayrı irdelenmesi sonucu dersin içeriği şekillenmiştir.

Şekil 2. Ders içeriğinin şekillenmesinde etkili olan öğrenci özellikleri (Budak, 2009)

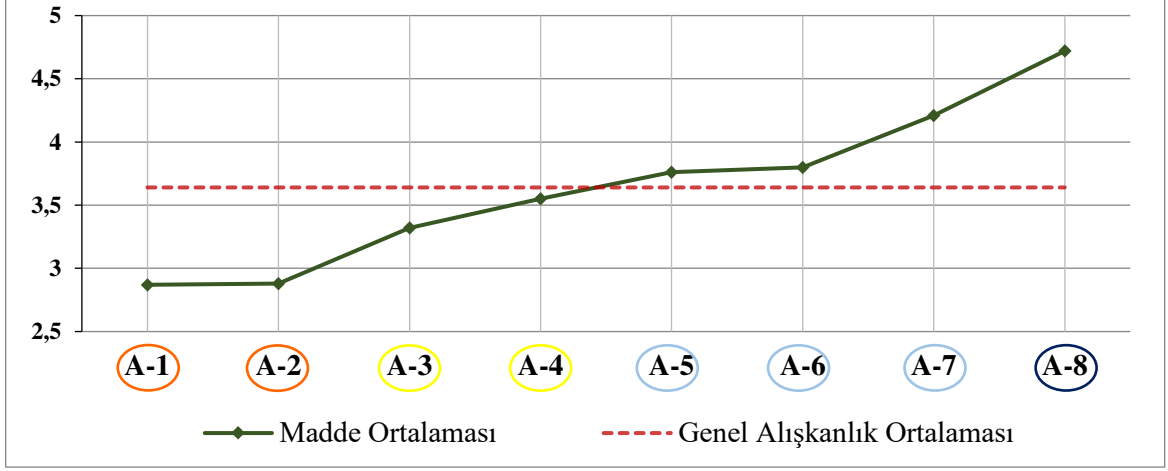
Öğrencilerin araştırma yapmaya yönelik tutum ve alışkanlıkları irdelenirken genel ortalamanın yüksek olması sebebiyle, madde ortalamalarının birbirleriyle kıyaslanmasına karar verilmiştir. Tutum ve alışkanlık genel ortalamasının altında kalan düşük ortalamalı maddelerle ilgili kazanım sağlanması yönünde; genel ortalamanın üstüne çıkan yüksek ortalamalı maddelerle ilgili ders verimini artırmak için yararlanmak yönünde hareket edilmiştir. Tutum ve alışkanlıklarla ilgili maddelerin genel ortalamasından en çok uzaklaşan, en düşük ve en yüksek ortalamalı maddeler değerlendirmede öncelikli veriler olarak kabul edilmiştir (Şekil 3 ve 4, Tablo 34 ve 35).

Şekil 3. Araştırma yapmaya yönelik tutumlarla ilgili madde ortalamalarının genel tutum ortalamasıyla ilişkisi

Tablo 34. Araştırma yapmaya yönelik tutumlarla ilgili maddelerin irdelenmesi

T-1 “Sunum esnasında bilgilere nereden ulaştığını belirtme ihtiyacı hissediyor”
T-1 maddesi öğrencilerin en düşük ortalamalı tutumu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu veri, kaynak belirtme ile ilgili etik bilinç ve sorumluluk duygusunun öğrencilere kazandırılması ile ilgili ders içeriği oluşturmaya yönlendirmiştir.
T-2 “İç mimarlıkla ilgili metinleri değerlendirmekten keyif alıyor” T-3 “Araştırma yaparken keyif alıyor”
T-2 ve T-3 Maddeleri genel ortalamasının altında kalan diğer iki maddedir. Ders kapsamında öğrencilerin ilgili konularda daha çok keyif alabilmesi için, sınıf içi tartışmalarla derse katılımı artırmak, ders uygulamalarında kendi seçimlerini yapıp araştırmalarına keyif aldıkları istikamette yön vermelerine olanak tanınmak gerektiği düşünülmüştür.
T-4 “Neyi-nasıl araştıracağına kendi kendine karar vermekten hoşlanıyor” T-5 “Başkalarıyla fikir alışverişi yapmaktan hoşlanıyor” T-6 “İç mimarlıkla ilgili yenilikleri merak ediyor”
T-4, T-5 ve T-6 maddeleri genel ortalamasının üstünde olan diğer maddelerdir. Bu veriler dikkate alınarak oluşturulacak öneriyle, ders veriminin artırılacağı düşünülmüştür.
T-7 “Yeni bilgiler edinmek heyecanlandırıyor”
T-7 maddesi en yüksek ortalamayla dikkat çeken maddedir. Yeni bilgilerin keyif alma noktasında farklılık yaratabileceği düşüncesiyle, dersin uygulama kısmında güncel ve ilginç araştırma konularının tercih edilebileceği yorumu yapılmıştır.

Şekil 3. Araştırma yapmaya yönelik alışkanlıklarla ilgili madde ortalamalarının genel tutum ortalamasıyla ilişkisi

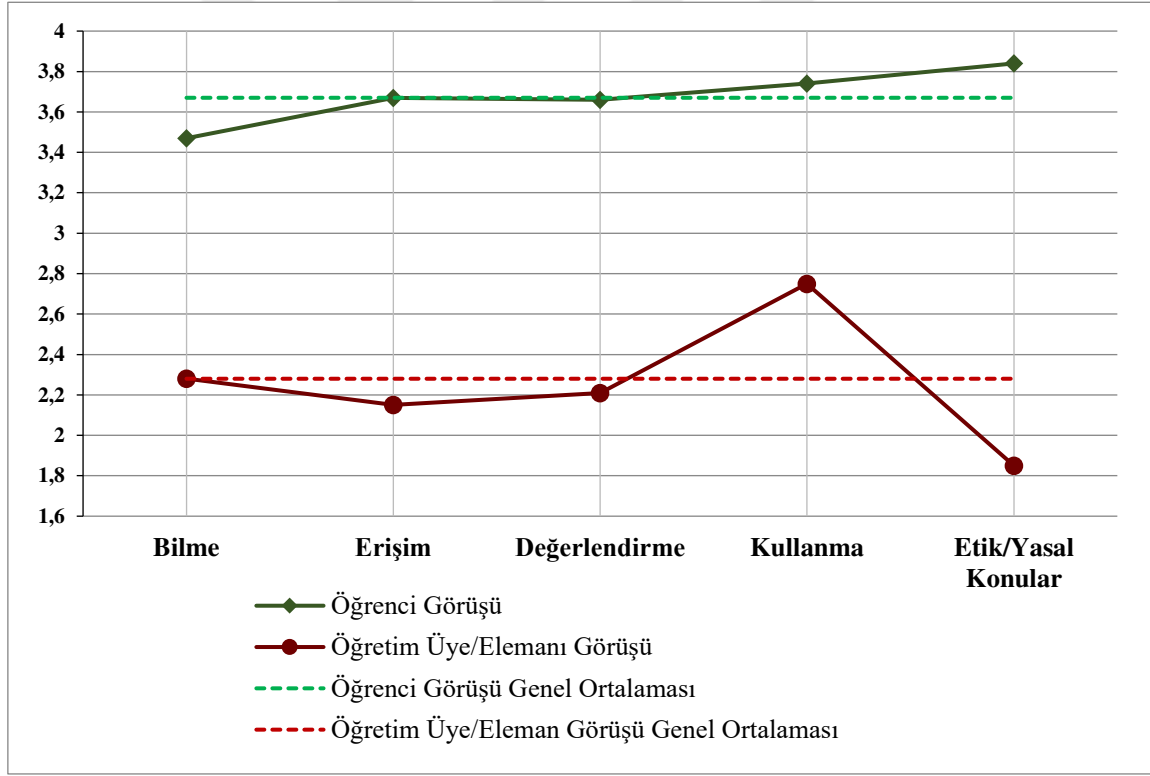
Tablo 35. Araştırma yapmaya yönelik alışkanlıklarla ilgili maddelerin irdelenmesi

A-1 “İç mimarlıkla ilgili dergi/kitapları takip etme sıklığı”
A-2 “Araştırmalarda kütüphaneden yararlanma sıklığı”
A-1 ve A-2 maddeleri diğer maddelere göre oldukça düşük bir ortalamaya sahiptir. Bu iki maddenin ortalaması birbirine çok yakın olduğu için ikisi de ders önerisinin öncelikli eğitim hedefleri arasına kabul edilmiştir. Bu veriler doğrultusunda derste öğrencilere alışkanlık kazandırmak için basılı kaynaklara erişim ile ilgili uygulamalara yer verilmiş ve öğrenciler üniversite kütüphanesine yönlendirilmiştir.
A-2 “Ulaşılan bilgilerin edinme ve kullanma şartlarına dikkat etme sıklığı”
A-3 “İç mimarlık alanıyla ilgili güncel gelişmeleri takip etme sıklığı”
A-2 ve A-3 maddeleri genel ortalamanın altında olan diğer maddelerdir. Bu durum, tutum ve beceriler başlıklarında elde edilen verilerle tutarlılık göstermektedir. Etik/yasal konularla ilgili alışkanlıkların kazandırılması ders eğitim hedefleri arasında kabul edilmiştir.
A-4 “Edinilen yeni bilgileri başkalarıyla paylaşma sıklığı”
A-5 “Edinilen bilgileri değerlendirirken farklı kaynaklardan yararlanma sıklığı”
A-6 “Sunumlarda dijital imkanlardan yararlanma sıklığı”
A-4, A-5 ve A-6 maddeleri genel ortalamanın üstünde olan diğer maddelerdir. Bu veriler dikkate alınarak oluşturulacak öneriyle, ders veriminin artırılabilceği düşünülmüştür.
A-8 “Araştırmalarda internetten yararlanma sıklığı”
A-8 maddesi en yüksek ortalamayla dikkat çeken maddedir. Ders kapsamında elektronik kaynaklardan elde edilecek verimi artırmak için ipuçları verilmiş, dijital kaynaklara erişim ve verilerin eleştirel değerlendirilmesi yolunda ders içeriği oluşturulmuştur. Ayrıca öğrencilerin basılı kaynaklardan ve kütüphaneden yararlanması için yönlendirmelere yer verilmiştir.

4.2.2. Öğrencilerin Bilgi Okuryazarlığı Aşamalarıyla İlgili Becerilerinin İrdelenmesi

Bu bölümde öğrenci ve öğretim elemanı görüşleri, bilgi okuryazarlığının beş aşaması ile görüş genel ortalamaları arasındaki ilişki yönünde değerlendirilmiş ve oluşturulacak ders önerisi kapsamında yorumlanmıştır. Öğrenci ve öğretim elemanı görüşlerinin kendi içlerinde genel ortalamaları belirlenmiş ve görüşlere göre hangi bilgi okuryazarlık aşamasının genel ortalamasının üstünde, hangi bilgi okuryazarlık aşamasının genel ortalamasının altında kaldığı tespit edilmiştir (Şekil 5).

Oluşturulacak ders önerisi kapsamında görüş genel ortalamalarının altında olan aşamaların öncelikli hedef olarak belirlenmesi, genel ortalamanın üstünde olan aşamaların ise geliştirilmesi yönünde hareket edilmiştir.

Şekil 5. Bilgi okuryazarlık aşamalarının öğrenci ve öğretim elemanı görüşü genel ortalamalarıyla ilişkisi yönünde karşılaştırılması

Öğrenci ve öğretim elemanlarının genel görüş ortalaması arasında oldukça fark bulunmaktadır. Her görüş kendi genel ortalaması kapsamında değerlendirildiğinde beş başlık arasındaki ilişki aşağıdaki gibidir.

- **Bilme:** “İhtiyaç duyulan bilgiyi ve kapsamını belirleyebilme becerisi” öğrenci görüşüne göre, öğrencilerin en düşük ortalamalı bilgi okuryazarlık aşamasıdır, öğretim elemanı görüşüne göre genel ortalama seviyesindedir. Öğrencilerin araştırmanın daha ilk basamağında sıkıntı yaşadığı, öğretim elemanların ise bu aşamayla ilgili öğrenci becerilerini o kadar olumsuz görmediği anlaşılmaktadır. Bilme aşamasının öğrenci görüş ortalamasının altında olan tek bilgi okuryazarlık aşaması olduğu düşünüldüğünde; oluşturulacak ders önerisinde öğrencilerin araştırmaya başlarken öncelikle ihtiyaç duydukları bilgi ve becerilere sahip olması yönünde içerik oluşturulması gerektiği düşünülmüştür (Şekil 5).

- **Erişim:** “Gereken bilgiye etkili ve verimli bir şekilde erişebilme becerisi” öğrenci görüşüne göre genel ortalama düzeyindedir, öğretim elemanı görüşüne göre genel ortalama seviyesinin altındadır. Erişim aşaması çalışma kapsamında oluşturulacak ders önerisi için öncelikli hedefler arasındadır. Öğrencilerin ihtiyaç duydukları bilgi ve bilgi kaynaklarına erişme pratiği edinmeleri yönünde içerik oluşturulmuştur (Şekil 5).

- **Değerlendirme:** “Bilgi ve kaynakları eleştirel gözle değerlendirme, seçilen bilgiyi kendi bilgi dağarcığı ve değer sistemine katabilme becerisi” öğrenci görüşüne göre genel ortalamasının altında fakat ortalamaya oldukça yakın düzeydedir, öğretim elemanı görüşüne göre genel ortalama seviyesinin altındadır. Değerlendirme aşaması da oluşturulacak ders önerisinin hedefleri arasındadır. Öğrencilerin edindikleri bilgileri süzgeçten geçirebilmeleri, bilgileri eleştirel değerlendirme alışkanlığı kazanmaları ve amaçları doğrultusunda bilgileri yorumlayabilmeleri yönünde içerik oluşturulmuştur (Şekil 5).

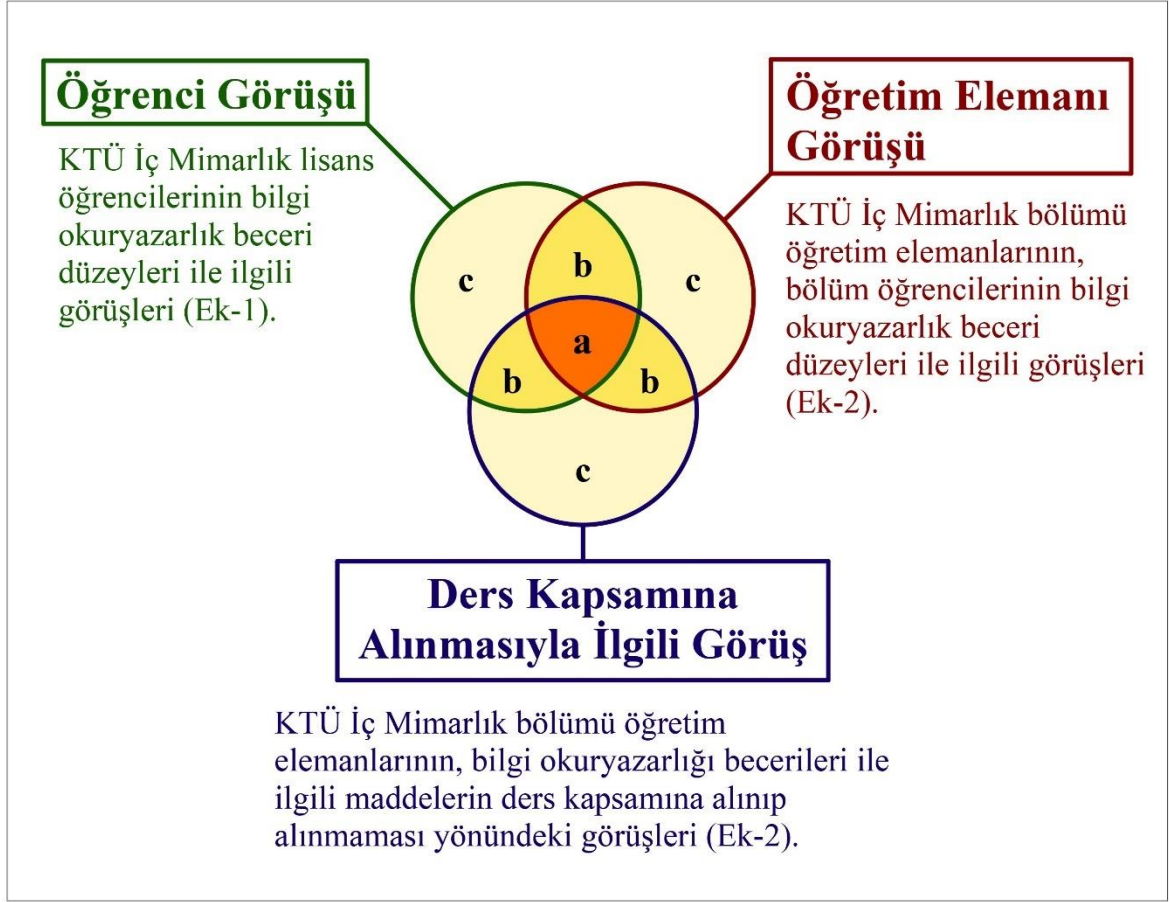
- **Kullanma:** “Belli bir amacı gerçekleştirmek için, bireysel ya da bir grubun üyesi olarak, bilgiyi etkin şekilde kullanabilme becerisi” hem öğrenci görüşüne hem de öğretim elemanı görüşüne göre genel ortalamasının üzerindedir. Bu anlamda iki görüşün hem fikir olduğu aşamadır. Öğretim elemanı görüşüne göre “kullanma” aşaması, diğer aşamalarla kıyaslandığında çok net bir şekilde öğrencilerin en yüksek ortalamalı becerisidir. Bu aşama, oluşturulacak ders önerisi kapsamında geliştirmesi yönünde değerlendirilmiştir. Ders içeriğinde araştırmaların özellikle metin formatında iletilmesi yönünde, öğrencilerin pratik yapmalarına imkân tanıyacak uygulamalara yer verilmiştir (Şekil 5).

- Etik/yasal Konular: “Bilgi kullanımını çevreleyen ekonomik, hukuki ve sosyal konuların bilincinde olma; bilgiye etik ve yasal olarak ulaşım kullanma.” öğrenci görüşlerine göre en yüksek ortalamalı beceri düzeyi iken öğretim elemanı görüşüne göre en düşük ortalamalı beceri düzeyidir. Zıt görüşlerin yer aldığı bu başlık karşılaştırmadaki en ilginç sonuçtur. Öğrencilerin özellikle etik/yasal konularla ilgili önemli derecede farkındalık eksikliği yaşadığı sonucu ortaya çıkmaktadır (Şekil 5). Bu sonuç “Araştırmayla ilgili Tutum ve Alışkanlıklar” başlığından elde edilen verilerle tutarlıdır (Tablo 34 ve 35). Çalışma kapsamında oluşturulan ders önerisi için etik/yasal konular başlığı öncelikli hedefler arasındadır. Öğrencilerin bilgiye erişimden bilgiyi kullanma aşamasına kadarki süreçte etik ve yasal konuların bilincinde olması ve ilgili konuda gerekli hassasiyeti gösterecek şekilde alışkanlık kazanması yönünde içerik oluşturulmuştur.

4.2.3. Anket Verileri Doğrultusunda Ders Öğrenme Çıktılarının Şekillenmesi

Bu bölümde öğrencilere ve öğretim elemanlarına uygulanan iki ankette de yer alan bilgi okuryazarlığı ile ilgili maddelere verilen cevapların ortalamaları karşılaştırılarak değerlendirilmiş ve önerilecek ders kapsamında veri oluşturacak şekilde yorumlanmıştır. Bu aşamada “Bulgular” bölümünde elde edilen öğrenci görüşü ve öğretim elemanı görüşü dışında, “ders kapsamına alınmasıyla ilgili” görüşten yararlanılmıştır. Bilgi okuryazarlık becerilerini ifade eden maddelerin ders kapsamına alınmasıyla ilgili görüş öğretim elemanlarına uygulanan anket çalışmasıyla elde edilmiştir (Ek-2).

İrdelemede öğretim elemanlarının görüşleri, öğrencilerin görüşleri ve ders kapsamına alınmasıyla ilgili görüşler kendi içlerindeki genel ortalamaları dikkate alınarak incelenmiştir. Genel ortalamanın altında kalan maddeler birbirleriyle kıyaslanmıştır (Şekil 6). Maddelerin her üç görüşte de ortalamanın altında kalması, iki görüşte ortalamanın altında kalması, tek görüşte ortalamanın altında kalması veya hiçbir görüşte ortalamanın altında kalmaması durumuna göre ders eğitim hedefleri şekillenmiştir (Şekil 6 ve 7, Tablo 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44 ve 45). Bu şekilde ders önerisinin öğrenme çıktıları oluşturulmuştur.

Şekil 6. Ders öğrenme çıktılarını şekillendiren maddeler

Şekil 6’da ifade edilen harflerin açıklaması aşağıda verilmiştir:

a: Üç görüşte de ortalamanın altında kalan maddeler taslak ders önerisinin öncelikli eğitim hedeflerini oluşturmuştur.

b: Görüşlerin herhangi ikisinde ortalamanın altında kalan maddeler taslak ders önerisinin diğer eğitim hedeflerini oluşturmuştur.

c: Sadece tek görüşte ortalamanın altında kalan maddeler ders öğrenme çıktıları oluşturulurken dikkate alınmış olsa da doğrudan ders eğitim hedefleri arasında yer almamaktadır.

Hiçbir görüşte ortalamanın altında yer almayan diğer maddeler ders eğitim hedefleri arasında yer almamıştır ve öğrenme çıktıları oluşturulurken dikkate alınmamıştır.

Ders önerisinin öğrenme çıktıları belirlenirken öğrencilere ve öğretim elemanlarına uygulanan anket (Ek-1, Ek-2) sonuçlarından yararlanılmıştır (Şekil 6). Bilgi okuryazarlığının “Bilme” aşamasıyla ilgili maddelerin öğrenci görüşü, öğretim elemanı görüşü ve ders kapsamına alınması ile ilgili görüşe göre; ilgili her görüş için genel ortalamanın altında kalan maddeler belirlenmiştir (Tablo 36 ve 37).

“Bilme” aşamasında her üç görüşte de genel ortalamanın altında kalan 3. ve 12. maddeler sırasıyla “İhtiyaç duyulan bilgiyi mimari terimlerle açıklayabilme” ve “Bilgiyi aramaya nasıl başlayacağını belirleyebilme” maddeleri ders önerisinin öncelikli eğitim hedefleri arasına alınmıştır. İki görüşte ortalamanın altında olan 1. 5. 6. 7. 8. 10. ve 11. maddeler ders önerisinin diğer eğitim hedefleri arasındadır (Tablo 36 ve 37). Bu yönde öğrencilerin öncelikle hangi bilgiye ihtiyaç duyduğunu belirleyebilmesi, gereksinim duyduğu bilgiyi alana özgü terimlerle ifade edebilmesi, araştırmaya nasıl başlayacağını belirleyebilmesi, iç mimarlık alanıyla ilgili basılı ve elektronik bilgi kaynaklarını tanıması, hangi tür bilgi kaynağına ihtiyaç duyduğu yönünde karar verebilmesi, birincil ve ikincil kaynakları ayırt edebilmesi, üniversite kütüphanesinden ne tür bilgileri elde edebileceğini bilmesi, gereken bilgiye ulaşabilmek için ne kadar zaman ayırması gerektiğini hesaplayabilmesi, sahip olduğu bilginin zamanla güncellenmesi gerektiğinin bilincinde olması, bir araştırmanın temel prensipleri hakkında bilgi sahibi olması için teorik konu anlatımlarına ve sınıf içi tartışmalara yer verilmiştir.

Ders kapsamında “Bilme” aşamasıyla doğrudan ilişkili olarak teorik anlatımlarla; “Yaşam boyu öğrenme, bilgi okuryazarlığı ve tasarımla ilişkisi, tasarımda bilgi ihtiyacı ve bilginin önemi, tasarım sürecinde araştırmanın önemi, tasarım problemi, iç mimarlıkla ilişkili basılı ve elektronik kaynaklar” gibi konular ele alınmıştır. Bu konuların sınıf içinde tartışılmasına ve öğrencilerden tasarım süreciyle ilişkili bilgi ihtiyacını açıkça ifade etmelerine olanak tanınmasına özen gösterilmiştir.

Özet olarak öğrencilerin, bilgi okuryazarlığının “Bilme” aşamasıyla ilgili; bilgi gereksinimi, bilgi türleri ve bilimsel veri kavramlarını iç mimarlık disipliniyle ilişkilendirebilmeleri, İç mimari bir tasarım sorunu üzerine tartışabilmeleri ve nesnel çözüm odaklı bir tasarım problemi belirleyebilmeleri amaçlanmıştır.

Aşağıda yer alan Tablo 36 ve 37’de “Bilme aşaması ile ilgili maddelerin ders öğrenme çıktıları için seçilmesi” ve “Bilme aşamasıyla ilişkili ders önerisi için seçilen maddelerle ilgili açıklama” başlıklarında yer alan detaylar verilmiştir.

Tablo 36. Bilme aşaması ile ilgili maddelerin ders öğrenme çıktıları için seçilmesi

Bilgi Okuryazarlığı Becerileri İle İlgili Maddeler		Öğrenci Görüşü	Öğretim Elemanı Görüşü	Ders Kapsamına Alınmasıyla ilgili görüş
BİLME	1. Ne tür bilgiye gereksinim duyulduğunu belirleme	b		b
	2. İhtiyaç duyduğu bilgiyi gerektiğinde bir başkasına ifade edebilme			
	3. İhtiyaç duyulan bilgiyi mimari terimlerle açıklayabilme	a	a	a
	4. Gerektiğinde araştırma konusunu genişletip daraltabilme		c	
	5. İç mimarlık alanıyla ilgili bilgi kaynaklarını bilme	b		b
	6. Hangi tür bilgi kaynağına ihtiyaç duyduğuna karar verme	b	b	
	7. Birincil ve ikincil kaynakları ayırt edebilme	b	b	
	8. Üniversite kütüphanesinden ne tür bilgileri elde edebileceğini bilme	b	b	
	9. Kütüphane dışında bulunan resim/video/metin/ses kaynaklarını elde edebilecek bilinçte olma			
	10. Gereken bilgiye erişmek için ne kadar zaman ayrılması gerektiğini hesaplayabilme	b	b	
	11. Sahip olduğu bilginin zamanla güncellenmesi gerektiği bilincinde olma	b	b	
	12. Bilgiyi aramaya nasıl başlayacağını belirleyebilme	a	a	a
“BİLME” GENEL ORTALAMALARI		3,47	2,28	2,59
BİLGİ OKURYAZARLIĞI GENEL ORTALAMALARI		3,67	2,28	2,41

Tablo 37. Bilme aşamasıyla ilişkili ders önerisi için seçilen maddelerle ilgili açıklama

İşaret	Maddeler	Açıklama
a	3. ve 12.	Üç görüşte de genel ortalamanın altında yer alan maddeler ders önerisinin öncelikli eğitim hedefleri arasına alınmıştır.
b	5. 6. 7. 8. 10. ve 11.	İki görüşte genel ortalamanın altında yer alan maddeler ders önerisinin diğer eğitim hedefleri arasındadır.
c	4.	Tek görüşte genel ortalamanın altında yer alan madde ders öğrenme çıktıları oluşturulurken dikkate alınmış olsa da doğrudan ders eğitim hedefleri arasında yer almamaktadır.
	2. 4. ve 9.	Hiçbir görüşte ortalamanın altında yer almayan maddeler ders öğrenme çıktıları oluşturulurken dikkate alınmamıştır.

Bilgi okuryazarlığının “Erişim” aşamasıyla ilgili maddelerden hem öğrencilerin hem öğretim elemanlarının, öğrencilerin bilgi okuryazarlığı beceri düzeyleri ile ilgili görüşüne hem de maddelerin ders kapsamına alınıp alınmaması konusundaki görüşe göre genel ortalamanın altında kalan 13. 19. ve 20. maddeler sırasıyla “Araştırma konusu ile ilgili uygun araştırma yöntemini seçebilme”, “Yabancı kaynaklardan yararlanabilme” ve “Bilgi ararken başarısız olduğunda yeni arama yaklaşımları geliştirebilme” maddeleri ders önerisinin öncelikli eğitim hedefleri arasına alınmıştır. İki görüşte ortalamanın altında olan 15. ve 18. maddeler ders önerisinin diğer eğitim hedefleri arasındadır (Tablo 38 ve 39). Bu yönde öğrencilerin; araştırma yöntemleri konusunda bilgi sahibi olması, araştırmalarında kütüphaneden etkin olarak yararlanabilmesi, bilgi aramada anahtar sözcükler, eşanlamlı sözcükler ve ilişkili terimleri kullanabilmesi, yabancı kaynaklara erişip yararlanabilmesi, araştırma süresince takip edeceği adımları belirleyebilmesi, bilgi ararken başarısız olduğunda yeni arama yaklaşımları geliştirebilmesi için bireysel ve grup çalışmalarından oluşan çeşitli uygulamalara yer verilmiştir.

Ders kapsamında “Erişim” aşamasıyla ilişkili olarak teorik anlatımlarla; “tasarım sürecinde araştırma stratejisinin oluşturulması, tasarımla ilişkili basılı ve elektronik bilgi kaynaklarına erişim” gibi konular ele alınmıştır. Bu konuların üniversite kütüphanesi ve internet üzerinden yapılacak olan uygulama çalışmalarıyla desteklenip öğrencilerin deneyim kazanmasına önem verilmiştir.

Özet olarak öğrencilerin, bilgi okuryazarlığının “Erişim” aşamasıyla ilgili; herhangi bir tasarım problemini çözmek üzere etkili araştırma stratejileri geliştirebilmeleri ve tasarım sürecinde ihtiyaç duyulan bilgiye etkin bir şekilde erişebilmeleri amaçlanmıştır.

Aşağıda yer alan Tablo 38 ve 39’da “Erişim aşaması ile ilgili maddelerin ders öğrenme çıktıları için seçilmesi” ve “Erişim aşamasıyla ilişkili ders önerisi için seçilen maddelerle ilgili açıklama” başlıklarında yer alan detaylar verilmiştir.

Tablo 38. Erişim aşaması ile ilgili maddelerin ders öğrenme çıktıları için seçilmesi

Bilgi Okuryazarlığı Becerileri İle İlgili Maddeler		Öğrenci Görüşü	Öğretim Elemanı Görüşü	Ders Kapsamına Alınmasıyla ilgili görüş
ERİŞİM	13. Araştırma konusu ile ilgili uygun araştırma yöntemini seçebilme	a	a	a
	14. İç mimarlık alanı ile ilgili kaynakları etkin kullanabilme	c		
	15. Araştırmalarında kütüphaneden yararlanabilme	b	b	
	16. Bilgiye farklı formatlarda erişmek için çeşitli arama sistemlerini kullanabilme			c
	17. Dijital bilgi kaynaklarından etkin bir şekilde yararlanabilme			
	18. Bilgi aramada anahtar sözcükler, eşanlamlı sözcükler ve ilişkili terimleri kullanma		b	b
	19. Yabancı kaynaklardan yararlanabilme	a	a	a
	20. Bilgi ararken başarısız olduğunda yeni arama yaklaşımları geliştirebilme	a	a	a
	21. Elde ettiği bilgiyi arşivleme			
“ERİŞİM” GENEL ORTALAMALARI		3,67	2,15	2,36
BİLGİ OKURYAZARLIĞI GENEL ORTALAMALARI		3,67	2,28	2,41

Tablo 39. Erişim aşamasıyla ilişkili ders önerisi için seçilen maddelerle ilgili açıklama

İşaret	Maddeler	Açıklama
a	13. 19. ve 20.	Üç görüşte de genel ortalamanın altında yer alan maddeler ders önerisinin öncelikli eğitim hedefleri arasına alınmıştır.
b	15. ve 18.	İki görüşte genel ortalamanın altında yer alan maddeler ders önerisinin diğer eğitim hedefleri arasındadır.
c	14. ve 16.	Tek görüşte genel ortalamanın altında yer alan maddeler ders öğrenme çıktıları oluşturulurken dikkate alınmış olsa da doğrudan ders eğitim hedefleri arasında yer almamaktadır.
	17. 21.	Hiçbir görüşte ortalamanın altında yer almayan maddeler ders öğrenme çıktıları oluşturulurken dikkate alınmamıştır.

Bilgi okuryazarlığının “Değerlendirme” aşamasıyla ilgili maddelerden her üç görüşte de genel ortalamanın altında kalan 25. madde “Bilgiyi ve bilgi kaynaklarını güvenilirlik, geçerlilik, tarafsızlık, güncellik gibi ölçütlere dayanarak değerlendirme” ders önerisinin öncelikli eğitim hedefleri arasına alınmıştır. İki görüşte ortalamanın altında olan 22. 23. 24. 26. 27. 28. ve 29. maddeler ders önerisinin diğer eğitim hedefleri arasındadır (Tablo 40 ve 41). Bu yönde öğrencilerin; edindiği yeni bilgileri amacına uygun şekilde değerlendirebilmesi, bilginin araştırma ve ya bilgi ihtiyacını karşılayıp karşılamadığını belirleyebilmesi, bilgi ve bilgi kaynaklarını eleştirel gözle değerlendirip güvenilirlik, geçerlik, tarafsızlık, güncellik gibi ölçütlere dayanarak değerlendirebilmesi, erişilen bilgiyle ilgili farklı bakış açılarını araştırıp karşılaştırma alışkanlığı edinmeleri, bilgi kaynağının temel düşüncelerini özetleyebilmesi, edindiği yeni bilgileri öncekilerle sentezleyebilmesi ve kendi sözcükleriyle yeniden ifade edebilmesi, tasarım sürecinde kullanabileceği bilimsel veri analiz teknikleri hakkında bilgi sahibi olması için teorik konu anlatımlarına, sınıf içi tartışmalara ve uygulamalara yer verilmiştir.

Ders kapsamında “Değerlendirme” aşamasıyla ilişkili olarak teorik anlatımlarla; “Bilgiyi eleştirel değerlendirmenin önemi, veri analiz teknikleri” gibi konular tasarımla ilişkilendirilerek ele alınmıştır. Bu konular ders kapsamında yapılacak olan uygulamalarla elde edilen bilgilerin değerlendirilmesi ve ulaşılan verilerin belirlenen yöntem dahilinde analiz edilmesi gibi çalışmalarla desteklenmiştir. Öğrencilerin edindikleri bilgilerle ilgili değerlendirmelerini sınıf içi tartışmalara katılarak geliştirmesi, bu noktada oluşabilecek farklı bakış açılarından yararlanarak düşüncelerini zenginleştirmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

Özet olarak öğrencilerin, bilgi okuryazarlığının “Değerlendirme” aşamasıyla ilgili; bilgiyi eleştirel değerlendirmenin önemi ile ilgili farkındalığa sahip olmaları ve gerektiğinde tasarımı için çeşitli bilimsel veri analiz yöntemleri kullanarak çözüm üretebilmeleri amaçlanmıştır.

Aşağıda yer alan Tablo 40 ve 41’de “Değerlendirme aşaması ile ilgili maddelerin ders öğrenme çıktıları için seçilmesi” ve “Değerlendirme aşamasıyla ilişkili ders önerisi için seçilen maddelerle ilgili açıklama” başlıklarında yer alan detaylar verilmiştir.

Tablo 40. Değerlendirme aşaması ile ilgili maddelerin ders öğrenme çıktıları için seçilmesi

Bilgi Okuryazarlığı Becerileri İle İlgili Maddeler		Öğrenci Görüşü	Öğretim Elemanı Görüşü	Ders Kapsamına Alınmasıyla ilgili görüş
DEĞERLENDİRME	22. Edindiği yeni bilgileri nasıl değerlendirmesi gerektiğini belirleyebilme	b		b
	23. Edinilen bilginin araştırma veya bilgi ihtiyacını karşılayıp karşılamadığını belirleyebilme		b	b
	24. Bilgileri eleştirel gözle değerlendirme		b	b
	25. Bilgiyi ve bilgi kaynaklarını güvenilirlik, geçerlilik, tarafsızlık, güncellik gibi ölçütlere dayanarak değerlendirme	a	a	a
	26. Edinilen bilgiyle ilgili farklı bakış açılarını araştırıp karşılaştırma	b	b	
	27. Elde ettiği bilgi kaynağından temel düşüncelerini özetleyebilme		b	b
	28. Edindiği yeni bilgileri öncekilerle sentezleye bilme		b	b
	29. Edindiği bilgiyi kendi sözcükleriyle yeniden ifade edebilme		b	b
	30. Konuyla alakalı, sınıf içi ve diğer ortamlarda soru sorabilme	c		
	31. Sınıf içi ve diğer ortamlardaki tartışmalara katılabilmek	c		
“DEĞERLENDİRME” GENEL ORTALAMALARI		3,66	2,20	2,43
BİLGİ OKURYAZARLIĞI GENEL ORTALAMALARI		3,67	2,28	2,41

Tablo 41. Değerlendirme aşamasıyla ilişkili ders önerisi için seçilen maddelerle ilgili açıklama

İşaret	Maddeler	Açıklama
a	25.	Üç görüşte de genel ortalamanın altında yer alan madde ders önerisinin öncelikli eğitim hedefleri arasına alınmıştır.
b	22. 23. 24. 26. 27. 28. ve 29.	İki görüşte genel ortalamanın altında yer alan maddeler ders önerisinin diğer eğitim hedefleri arasındadır.
c	30. ve 31.	Tek görüşte genel ortalamanın altında yer alan maddeler ders öğrenme çıktıları oluşturulurken dikkate alınmış olsa da doğrudan ders eğitim hedefleri arasında yer almamaktadır.
		Bu başlıkta hiçbir görüşte genel ortalamanın altında olmayan madde yer almamaktadır.

Bilgi okuryazarlığının “Kullanma” aşamasıyla ilgili her üç görüşte de genel ortalamanın altında kalan bir madde yoktur. Bu sebeple kullanma aşaması ile ilgili ders önerisinin öncelikli eğitim hedefleri arasına giren bir madde yoktur. Fakat iki görüşte ortalamanın altında olan 32. 33. 35. ve 39. maddeler ders önerisinin öncelikli hedefleri arasında olmasa da eğitim hedefleri arasındadır (Tablo 42 ve 43). Bu yönde öğrencilerin; çalışması için uygun sunum formatına karar verebilmesi, hedef kitleyi düşünerek sunum formatı oluşturabilmesi, çalışma sonuçlarını yazılı olarak sunabilmesi ve çalışmalarını ifade etmede farklı yazılımlar kullanabilmesi konusunda pratik yapmalarına imkân tanıyan uygulamalara yer verilmiştir. Görüşlere göre “Kullanma” aşamasında genel anlamda başarılı olan öğrenciler, ders kapsamında bu becerileri özellikle rapor yazımı konusunda daha çok geliştirebilmeleri hedeflenmiştir.

Ders kapsamında “Kullanma” aşamasıyla ilişkili olarak teorik anlatımlarla; “Tasarım raporunun hazırlanması, raporun içeriği, biçimsel yapısı ve niteliği, bulgu ve irdelemelerin rapora aktarılması, tasarım raporunda özgünlüğün önemi, bir araştırma rapor sunumu oluşturulurken ve sunum gerçekleştirilirken nelere dikkat edilmesi gerektiği” gibi konular ele alınmıştır. Bu konularla ilgili olarak, ders kapsamında gerçekleştirilen araştırmaların bir rapor formatına dönüştürülmesi ve sunulması konusunda uygulama çalışmalarına yer verilmiştir. Öğrencilerin bu süreçte kritik almalarına ve deneyim kazanmalarına imkân tanınmıştır.

Özet olarak öğrencilerin, bilgi okuryazarlığının “Kullanma” aşamasıyla ilgili; bulgu ve irdelemelerini özgün ve anlaşılır biçimde aktarabilmeleri, araştırmalarını yazı diline dökabilmeleri ve herhangi bir iç mimari proje için yapmış oldukları araştırmaları rapor formatında, hedef kitleye uygun ve başarılı bir şekilde sunabilmeleri amaçlanmıştır.

Aşağıda yer alan Tablo 42 ve 43’te “Kullanma aşaması ile ilgili maddelerin ders öğrenme çıktıları için seçilmesi” ve “Kullanma aşamasıyla ilişkili ders önerisi için seçilen maddelerle ilgili açıklama” başlıklarında yer alan detaylar verilmiştir.

Tablo 42. Kullanma aşaması ile ilgili maddelerin ders öğrenme çıktıları için seçilmesi

Bilgi Okuryazarlığı Becerileri İle İlgili Maddeler		Öğrenci Görüşü	Öğretim Elemanı Görüşü	Ders Kapsamına Alınmasıyla ilgili görüş
KULLANMA	32. Çalışması için uygun sunum formatına karar verebilme	b		b
	33. Hedef kitleyi düşünerek sunum formatı oluşturabilme	b		b
	34. Çalışmasını istenilen formata uygun düzenleyebilme			c
	35. Çalışmasının sonuçlarını yazılı olarak sunabilme	b	b	
	36. Çalışma sonuçlarını sözlü olarak sunabilme	c		
	37. Çalışma sonuçlarını görsel anlatımlarla destekleyebilme			c
	38. Sunumlarında teknolojik olanakları etkin olarak kullanabilme			c
	39. Çalışmalarını ifade etmede farklı yazılımlar kullanabilme	b		b
	40. Çalışmaları konusunda eleştiriye açık olma			
	41. Kendi çalışmaları hakkında özeleştiri yapabilme			
	42. Grup çalışmasında etkin bir şekilde rol alabilme			
“KULLANMA” GENEL ORTALAMALARI		3,74	2,75	2,46
BİLGİ OKURYAZARLIĞI GENEL ORTALAMALARI		3,67	2,28	2,41

Tablo 43. Kullanma aşamasıyla ilişkili ders önerisi için seçilen maddelerle ilgili açıklama

İşaret	Maddeler	Açıklama
a		Bu başlıkta hiçbir madde üç görüşte de genel ortalamanın altında yer almamıştır. Dolayısıyla kullanma başlığında, dersin öncelikli eğitim hedefleri arasına giren bir madde yoktur.
b	32. 33. 35. ve 39.	İki görüşte genel ortalamanın altında yer alan maddeler ders önerisinin diğer eğitim hedefleri arasındadır.
c	34. 36. 37. ve 38	Tek görüşte genel ortalamanın altında yer alan maddeler ders öğrenme çıktıları oluşturulurken dikkate alınmış olsa da doğrudan ders eğitim hedefleri arasında yer almamaktadır.
	40. 41. ve 42.	Hiçbir görüşte ortalamanın altında yer almayan maddeler ders öğrenme çıktıları oluşturulurken dikkate alınmamıştır.

Bilgi okuryazarlığının “Etik/Yasal Konular” başlığı ile ilgili maddelerden her üç görüşte de genel ortalamanın altında kalan 43. 47. ve 48. maddeler sırasıyla “Bilgi kullanımında etik/yasal konular hakkında farkındalığa sahip olma”, “Metin içinde gönderme yapma veya dipnot belirtme” ve “Telif hakkı olan materyallerin kullanımında gerekli hassasiyeti gösterme” maddeleri ders önerisinin öncelikli eğitim hedefleri arasına alınmıştır. İki görüşte ortalamanın altında olan 44. 45. ve 46. maddeler ders önerisinin diğer eğitim hedefleri arasındadır (Tablo 44 ve 45). Bu yönde öğrencilerin; bilgiye erişim ve bilginin kullanımı ile ilgili etik/yasal konular hakkında farkındalığa sahip olması, esinlenmek ile fikir hırsızlığı arasındaki farkı ayırt edebilmesi, erişilen bilgi ile ilgili gizlilik ve güvenlik konularının bilincinde olması ve bu bilince göre hareket etmesi, araştırmada kullanılan kaynakları belirtmesi, alıntı ve göndermeleri kurala uygun yapabilmesi, araştırma süreci ile ilişkilendirilmiş etik ve yasal konuların önemini kavrayabilmesi ve bu konuda pratik yaparak alışkanlık edinmesi için sınıf içi tartışmalara ve uygulamalara yer verilmiştir.

Ders kapsamında “Etik/Yasal Konular” aşamasıyla ilişkili olarak teorik anlatımlarla; “Tasarımda etik bilinç, esinlenme ve intihal kavramları, iç mimarlıkta mesleki etik ve yasal sorumluluklar, araştırmalarda referans belirtme bilinci ve önemi, bilimsel metin yazımında alıntı, gönderme ve dipnot” gibi konular ele alınmıştır. Tasarım ve iç mimarlık disiplini ile ilgili etik ve yasal konuların sınıf içinde tartışılmasına ve ders kapsamındaki uygulamalar ile rapor formatına aktarılan araştırmaların kurallara uygun şekilde gerçekleştirilmesi için çalışmalara yer verilmiştir.

Özet olarak öğrencilerin, bilgi okuryazarlığının “Etik/Yasal Konular” aşamasıyla ilgili; İç mimarlık disiplini ve tasarım için bilgi kullanımı konularını kapsayan etik/yasal sorumlulukların önemi ile ilgili bilinç edinmeleri ve bu konularda gerekli hassasiyete sahip olacak şekilde alışkanlık kazanmaları amaçlanmıştır.

Aşağıda yer alan Tablo 44 ve 45’te “Etik/Yasal konular aşaması ile ilgili maddelerin ders öğrenme çıktıları için seçilmesi” ve “Etik/Yasal konular aşamasıyla ilişkili ders önerisi için seçilen maddelerle ilgili açıklama” başlıklarında yer alan detaylar verilmiştir.

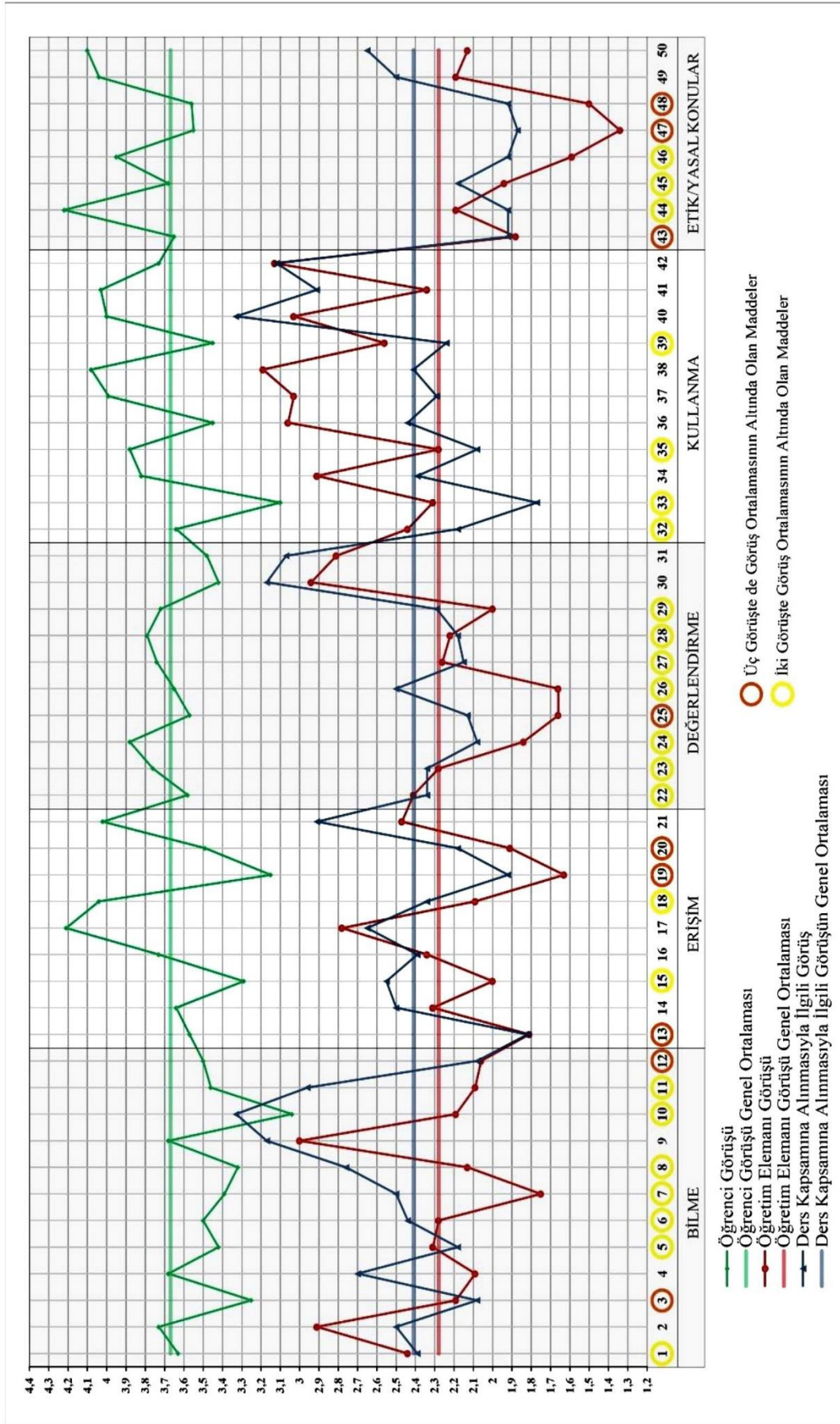
Aşağıda yer alan Şekil 7’de; bilgi okuryazarlığı ile ilgili tüm maddelerin görüşlere ve görüş ortalamalarına göre karşılaştırılması, üç görüşte ve iki görüşte ortalamanın altında kalan maddeler topluca verilerek çalışmanın bu kısmı, oluşturulan grafik ile özetlenmiştir.

Tablo 44. Etik/Yasal konular aşaması ile ilgili maddelerin ders öğrenme çıktıları için seçilmesi

Bilgi Okuryazarlığı Becerileri İle İlgili Maddeler		Öğrenci Görüşü	Öğretim Elemanı Görüşü	Ders Kapsamına Alınmasıyla ilgili görüş
ETİK/YASAL KONULAR	43. Bilgi kullanımında etik/yasal konular hakkında farkındalığa sahip olma	a	a	a
	44. Esinlenmek ile fikir hırsızlığı arasındaki farkı ayırt edebilme		b	b
	45. Eriştiği bilgi ile ilgili gizlilik ve güvenlik konularını bilme ve uyma		b	b
	46. Araştırmada kullandığı kaynakları belirtme		b	b
	47. Metin içinde gönderme yapma veya dipnot belirtme	a	a	a
	48. Telif hakkı olan materyallerin kullanımında gerekli hassasiyeti gösterme	a	a	a
	49. Düşünce ve ifade özgürlüğüne ilişkin bilgi sahibi olma		c	
	50. Bilgi edinme hakkı ve eşitliğine ilişkin bilgi sahibi olma		c	
“ETİK / YASAL KONULAR” GENEL ORTALAMALARI		3,84	1,85	2,11
BİLGİ OKURYAZARLIĞI GENEL ORTALAMALARI		3,67	2,28	2,41

Tablo 45. Etik/Yasal konular aşamasıyla ilişkili ders önerisi için seçilen maddelerle ilgili açıklama

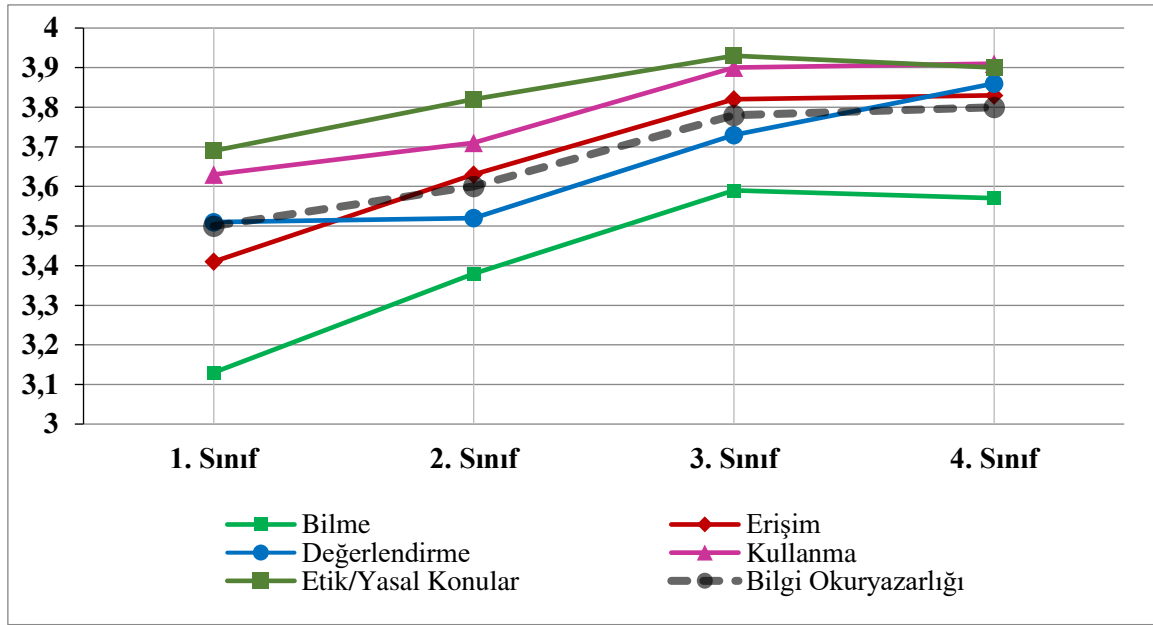
İşaret	Maddeler	Açıklama
a	43. 47. ve 48.	Üç görüşte de genel ortalamanın altında yer alan madde ders önerisinin öncelikli eğitim hedefleri arasına alınmıştır.
b	44. 45. ve 46.	İki görüşte genel ortalamanın altında yer alan maddeler ders önerisinin diğer eğitim hedefleri arasındadır.
c	49. ve 50.	Tek görüşte genel ortalamanın altında yer alan maddeler ders öğrenme çıktıları oluşturulurken dikkate alınmış olsa da doğrudan ders eğitim hedefleri arasında yer almamaktadır.
		Bu başlıkta hiçbir görüşte genel ortalamanın altında olmayan madde yer almamaktadır.

Şekil 7. Bilgi okuryazarlığı becerileriyle ilgili maddelerin görüşlere ve görüş ortalamalarına göre karşılaştırılması

4.2.4. Öğrencilerin Bilgi Okuryazarlık Beceri Düzeyleri ile Sınıf Seviyeleri Arasındaki İlişki

Öğrenci görüşüne göre bilgi okuryazarlığı zorlanma düzeyinin sınıf seviyesiyle ilişkisi incelenmiştir. Buradan elde edilecek veriyle ders önerisinin yer alacağı yarıyıl tercihi için fikir üretmek hedeflenmiştir.

Şekil 8. Bilgi okuryazarlığı zorlanma düzeyinin sınıf seviyesiyle ilişkisi

İlk sınıftan itibaren bilgi okuryazarlığı zorlanma düzeyinin giderek azaldığı görülmektedir. Bilme aşaması ve etik/yasal konularda 3. sınıf ve 4. sınıf arasında az da olsa bir düşüş gözlemlenmiştir. Mezun olmaya yaklaşan öğrencilerin endişeleri ve ilgili konularda farkındalığın artması buna sebep gösterilebilir.

Bu sonuçlarla birlikte dersin yer alabileceği yarıyıl konusunda 6. yarıyılın çok geç olacağı, dersin en geç 5. yarıyıl verilebileceği yorumu yapılmıştır. Ayrıca ders önerisiyle öğrencilerin lisans eğitimi süreçlerinde de yararlanabileceği bilgi ve becerileri kazanmaları hedeflendiğinden bu dersin 5. yarıyıldan daha önce verilmesi gerektiği düşünülmüştür. Öte yandan dersin daha verimli işlenebilmesi için en azından ikinci sınıf dersi kategorisinde ele alınması gerekmektedir. Öğrenci anketi katılımcı profil bilgilerinde sunulduğu gibi (Tablo 3); kişisel bilgisayara sahip olma durumunun 2. Sınıftan itibaren %100'e yaklaşması dersin

yer alacağı yarıyıl tercihinin etkileyen diğer faktördür. Öğrenci araştırma alışkanlıklarında internet üzerinden araştırma yapma sıklığının bariz bir şekilde yüksek çıkması bu konudaki verimi artırabilmek için öğrencilerin kişisel bilgisayardan yararlanmalarının olumlu olacağı düşüncesini geliştirmiştir (Tablo 34 ve 35). Sonuç olarak ders önerisinin 3. yarıyılta eğitim gören öğrenciler için hazırlanmasının uygun olduğu düşünülmüştür.

4.3. Ders Önerisiyle İlgili Uzman Görüşleri

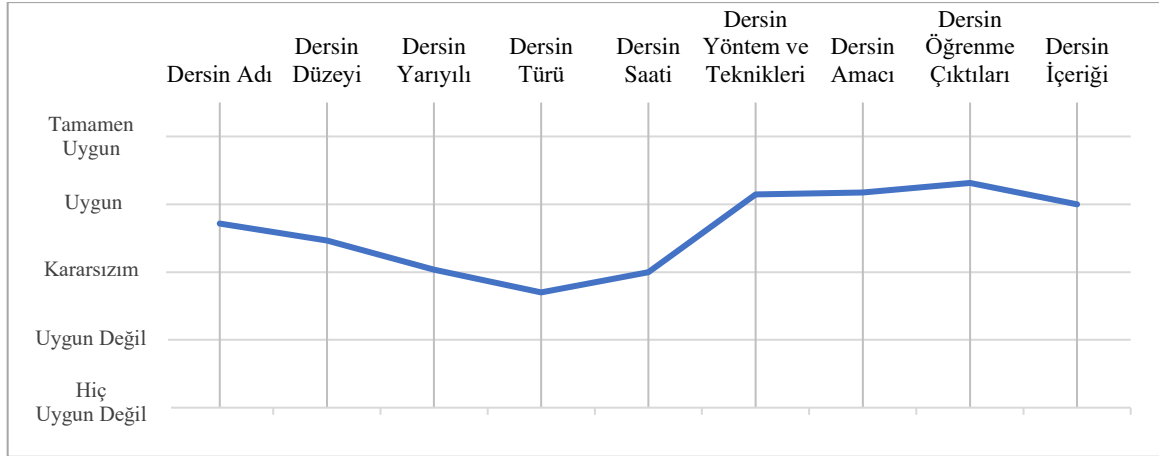
Çalışmanın bu kısmında ders önerisiyle ilgili alınan uzman görüşleri aktarılmıştır. Uzman görüşlerinin alınması için öncelikle elde edilen verilerle taslak bir ders önerisi oluşturulmuş, taslak ders önerisi bir anket ve ders önerisinin oluşumunda kullanılan verileri içeren bir rapor eşliğinde uzman grubuna sunulmuştur. Uzman görüşleri, oluşturulacak ders önerisi için dersin; adı, düzeyi, yarıyılı, türü, saati, öğretim yöntem ve teknikleri, amacı, öğrenme çıktıları, içeriği, haftalık konu anlatımı ve haftalık uygulama detayları doğrultusunda alınmıştır. Her başlık için taslak ders önerisinde bulunan ifadelerle ilgili uygunluğun ölçüldüğü kapalı uçlu kısım ve genel açıklama istenen açık uçlu kısım yer almaktadır (Ek-3 ve Ek-4). Kapalı uçlu kısımda uzmanlar “hiç uygun değil, uygun değil, kararsızım, uygun ve tamamen uygun” seçenekleri ile değerlendirme yapmıştır. Taslak ders önerisi kapsamında elde edilen uzman görüşleri aşağıdaki gibidir (Tablo 46, Şekil 9 ve 10).

Tablo 46. Taslak ders önerisiyle ilgili uzman görüşleri

Başlık	Taslak Ders Önerisi	Uzman Görüşü	
		Uygunluk	Açıklama
Dersin Adı	İç Mimarlıkta Bilgi Okuryazarlığı	Kararsızım	Dersin adı, dersin tasarım süreciyle ilişkisini vurgulayacak şekilde olmalıdır.
Dersin Düzeyi	Lisans	Kararsızım	Ders, bu şekliyle lisans düzeyi öğrencileri için ağır olabilir.
Dersin Yarıyılı	3. Yarıyıl	Kararsızım	Ders veriminin artması için daha üst yarıyılar tercih edilebilir, Öğrencilerin eğitim sürecine daha çok etki etmesi açısından erken yarıyılar tercih edilebilir.

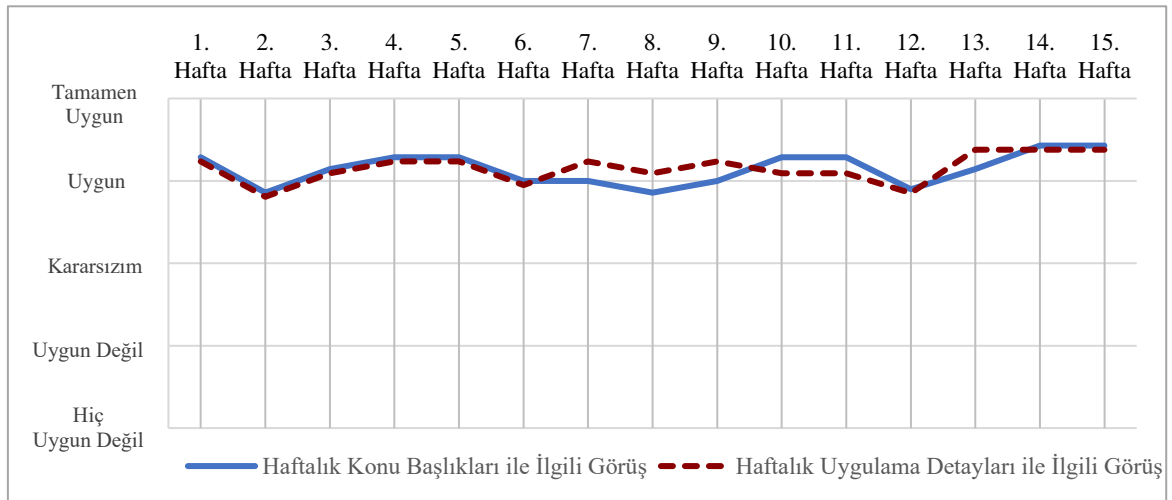
Tablo 46.'nın devamı

Başlık	Taslak Ders Önerisi	Uzman Görüşü	
		Uygunluk	Açıklama
Dersin Türü	Seçmeli	Kararsızım	Dersin içeriği kıymetli olduğundan tüm öğrencilerin yararlanacağı zorunlu bir ders olarak düşünülmelidir.
Dersin Saati	1+1 (Haftalık)	Kararsızım	Programda belirtilen uygulamaların önerilen saatte gerçekleştirilmesi çok zor olduğundan ders saati artırılmalıdır.
Dersin Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Anlatım, Tartışma, Problem Çözme	Uygun	Öğretim yöntemlerine “Araştırma” da eklenmelidir.
Dersin Amacı	(Ek-4)	Uygun	Daha net ifade edilebilir.
Dersin Öğrenme Çıktıları	(Ek-4)	Uygun	Aynı konuyu ifade eden öğrenme çıktıları bulunmamasına özen gösterilmelidir, maddelerden bazıları yer değiştirebilir.
Dersin İçeriği	(Ek-4)	Uygun	Ders verilmeye başladıktan sonra gerek görülürse içerikle ilgili güncelleme yapılabilir, Üniversite eğitiminin temel amaçlarından olan bilgiye ulaşımı, ulaşılan bilginin değerlendirilmesini ve kullanılmasını amaçlayan ders içeriği mesleki kaliteyi arttıracaktır.
Dersin Haftalık Konu Anlatımı	(Ek-4)	Uygun	Sıralamada değişikliklere gidilebilir. Etik bilinçle ilgili konular daha önceki haftalara alınabilir. Görsel veri toplama teknikleri ve görsel veri analiz teknikleri konu anlatımlarına dahil edilmelidir.
Dersin Haftalık Uygulama Detayı	(Ek-4)	Uygun	Değerlendirme başlığındaki uygulamalar lisans düzeyi öğrenciler için ağır olabilir, Görsel veri toplama ve değerlendirme tekniklerinin de uygulamaya dahil edilmesi gerekir.

Şekil 9. Taslak ders önerisiyle ilgili uzman görüşleri

Ders önerisi, uzman grubu görüşlerine göre genel anlamda uygun bulunmuştur. En çok tekrarlanan görüş; dersin seçmeli bir ders olarak değil, zorunlu bir ders olarak verilmesi gerektiği yönündedir. Zorunlu bir dersin mevcut programlara dahil edilmesi sürecinin kolay olmaması sebebiyle yeni açılacak iç mimarlık bölümleri için örnek teşkil edebileceği belirtilmiştir. Dersin zorunlu bir ders olarak önerilmesi aynı zamanda ders saatinin artırılabilmesine olanak sağlayacaktır. Özellikle dersin uygulama kısmı ile ilişkili olarak ders saatinin artırılması gerektiği sıkça dile getirilmiştir. Ayrıca hazırlanan taslak ders içeriğinin 3. yarıyıl lisans öğrencileri için ağır olduğu yorumu yapılmış ve bu bağlamda özellikle değerlendirme başlığındaki kurgunun basitleştirilebileceği önerisi yapılmıştır (Şekil 9).

Şekil 10. Taslak ders önerisi haftalık içeriği ile ilgili uzman görüşleri

Uzmanlara sunulan taslak ders önerisinde haftalık ders içeriği, konu başlıkları ve ilgili hafta için düşünülen uygulama çalışmaları ile birlikte aktarılmıştır (Ek-4). Konu başlıkları genel anlamda uygun görülmüş, 10. ve 11. Haftada yer alan “Tasarım Raporunun Hazırlanması” ve yine aynı konuyla ilişkili olarak 14. ve 15. haftalarda bulunan “Raporun Sunumu” başlıkları tamamen uygun görülmüştür. Bu noktada bir sıra değişikliğine gidilebileceği ve tasarımda etik bilinç ile ilişkili konuların, rapor hazırlanması ile ilgili olan konulardan öncesine alınabileceği yorumları yapılmıştır (Tablo 46, Şekil 10). Haftalık uygulamalarla ilgili değerlendirmeler genel anlamda konu başlıklarıyla aynı çizgidedir. Ders kapsamında uygulamalara yer verilmesinin önemli olduğu tekrarlanmış, ders saati ve ders yarıyılı ile kıyaslandığında mevcut uygulama çalışmalarının hafifletilebileceği yorumu yapılmıştır (Şekil 10).

4.4. Tasarım Sürecinde Bilgi Okuryazarlığı Dersi Önerisi

Taslak ders önerisi uzman görüşleri doğrultusunda güncellenmiştir. Çalışma kapsamında İç Mimarlık lisans eğitimi için oluşturulan, tasarım süreciyle ilişkilendirilmiş ve uygulama çalışmalarıyla desteklenmiş ders önerisinin genel bilgileri ve içeriği aşağıdaki gibidir (Tablo 47, 48, 49 ve 50).

Tablo 47. Çalışma kapsamında oluşturulan ders önerisinin genel bilgileri

DERSİN ADI	Tasarım Sürecinde Bilgi Okuryazarlığı
DERSİN DÜZEYİ	Lisans
DERSİN YARIYILI	3
DERSİN TÜRÜ	Zorunlu
SAATİ (TEORİK + UYGULAMA)	2+2 (Haftalık)
ÖĞRETİM YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	Anlatım, Araştırma, Tartışma, Problem Çözme
DERSİN AMACI	Bu ders, tasarım sürecinde bilgi okuryazarlığı konusunda farkındalık oluşturmayı ve bu yönde öğrencilerin beceriler kazanmasını amaçlamaktadır.

Tablo 48. Çalışma kapsamında oluşturulan ders önerisinin öğrenme çıktıları

DERSİN ÖĞRENME ÇIKTILARI	
Bu dersi başarıyla tamamlayan öğrenciler:	
1. Yaşam boyu öğrenme bilinciyle, iç mimarlıkta sürekli mesleki gelişimin önemini algılayabilecek,	1.1. Sahip olduğu bilgi ve becerilerinin zamanla güncellenmesi gerektiği bilincinde olacak, 1.2. Bilgi gereksinimi, bilgi türleri ve bilimsel veri kavramlarını iç mimarlık disipliniyle ilişkilendirebilecek,
2. Bir iç mimari tasarım sorunu üzerine tartışabilecek ve nesnel çözüm odaklı bir tasarım problemi belirleyebilecek,	2.1. Bir araştırmanın temel prensipleri hakkında bilgi sahibi olacak, 2.2. Tasarım için ne tür bilgiye gereksinim duyulduğunu belirleyebilecek, 2.3. İhtiyaç duyulan bilgiyi mimari terimlerle ifade edebilecek,
3. Herhangi bir tasarım problemini çözmek üzere etkili araştırma stratejileri geliştirebilecek,	3.2. Farklı araştırma teknikleri hakkında bilgi sahibi olacak, 3.3. Tasarım problemi için uygun araştırma yöntemini seçebilecek, 3.4. Bilgiyi aramaya nasıl başlayacağına karar verebilecek, 3.5. Araştırma süresince takip edeceği adımları belirleyebilecek, 3.6. Gereken bilgiye erişmek için ne kadar zaman ayrılması gerektiğini hesaplayabilecek,
4. Tasarım sürecinde ihtiyaç duyduğu bilgiye etkin bir şekilde erişebilecek,	4.1. İç mimarlık alanıyla ilgili basılı ve elektronik bilgi kaynaklarını tanıyacak ve bu kaynaklara erişebilecek, 4.2. Üniversite kütüphanesinden ne tür bilgiler elde edebileceğini bilecek ve araştırmalarında kütüphaneden yararlanabilecek, 4.3. Yabancı kaynaklardan yararlanabilecek, 4.4. Bilgi aramada anahtar sözcükler, eşanlamlı sözcükler ve ilişkili terimleri kullanabilecek,
5. Bilgiyi eleştirel değerlendirmenin önemi ile ilgili farkındalığa sahip olacak,	5.1. Bilgi kaynağının temel düşüncelerini özetleyebilecek, 5.2. Birincil ve ikincil kaynakları kullanabilecek, 5.3. Edinilen bilginin araştırma veya bilgi ihtiyacını karşılayıp karşılamadığını belirleyebilecek, 5.4. Bilgiyi ve bilgi kaynaklarını güvenilirlik, geçerlilik, tarafsızlık, güncellik gibi ölçütlere dayanarak eleştirel değerlendirecek,
6. Gerektiğinde tasarımı için, çeşitli bilimsel veri analiz yöntemleri kullanarak çözüm üretebilecek,	6.1. Edindiği bilgileri nasıl değerlendirmesi gerektiğini belirleyebilecek, 6.2. Bilimsel veri analiz yöntemleri hakkında bilgi sahibi olacak, 6.3. Araştırma konusuna uygun analiz yöntemini seçebilecek,
7. Bulgu ve irdelemelerini özgün ve anlaşılır biçimde aktarabilecek, araştırmalarını yazı diline dökebilecek,	7.1. Rapor yazımı ile ilgili temel bilgilere sahip olacak, 7.2. Edindiği yeni bilgileri öncekilerle sentezleyebilecek, 7.3. Edindiği bilgileri kendi sözcükleriyle yeniden ifade edebilecek, 7.4. Çalışmasının sonuçlarını yazılı olarak sunabilecek, 7.5. Çalışmalarını ifade etmede farklı yazılımlar kullanabilecek,
8. İç mimarlık disiplini ve tasarım için bilgi kullanımı konularını kapsayan etik/yasal sorumlulukların bilincinde olacak,	8.1. İç mimarlık disipliniyle ilişkili etik ve yasal sorumlulukların bilincinde olacak, 8.2. Esinlenmek ile fikir hırsızlığı arasındaki farkı ayırt edebilecek, 8.3. Bilgi kullanımında etik/yasal konularla ilgili farkındalığa sahip olacak, 8.4. Telif hakkı olan materyallerin kullanımında gerekli hassasiyeti gösterecek, 8.5. Alıntı ve göndermeleri kurala uygun yapabilecek, 8.6. Metin içinde ve sonunda kaynak verecek/dipnot belirtebilecek,
9. Herhangi bir iç mimari proje için yapmış olduğu araştırmalarını rapor formatında sunabilecektir.	9.1. Hedef kitleyi düşünerek sunum formatı oluşturabilecek, 9.2. Çalışma sonuçlarını görsel anlatımlarla destekleyebilecek, 9.3. Çalışma sonuçlarını sözlü olarak sunabilecektir.

Tablo 49. Çalışma kapsamında oluşturulan ders önerisinin içeriği

DERSİN İÇERİĞİ VE YÜRÜTÜLMESİ HAKKINDA
Ders, iç mimari bir tasarım problemini çözme sürecinde; araştırmanın nasıl kullanılması gerektiğinin açıklandığı teorik anlatıma ek olarak öğrencinin bu bilgileri pratik yapmasıyla pekiştirebileceği uygulamalardan oluşmaktadır.
Ders konularını kapsayan teorik içerik sekiz ana başlıkta toplanmıştır: 1. Yaşam Boyu Öğrenme, Bilgi Okuryazarlığı ve İç Mimarlıkla İlişkisi 2. Tasarım Sürecinde Araştırma 3. Araştırma Stratejisi 4. Bilgiye Erişim ve Eleştirel Değerlendirme 5. Veri Analiz Teknikleri 6. Tasarımda Etik Bilinç 7. Tasarım Raporunun Hazırlanması 8. Raporun Sunumu
Uygulama, • Teorik konunun örneklendirilmesiyle ve öğrencilerin karşılaştıkları problemlerle ilişkilendirilerek yapılan sınıf içi tartışmalardan, • Araştırma sürecindeki iş yükünü hafifletmek ve bir grubun parçası olarak çalışma pratiği edinmelerini sağlamak için grup çalışmalarından, • Öğrencilerin araştırmalarını bireysel ifadelerle özgün bir şekilde aktarma pratiği edinmelerini amaçlayan bireysel çalışmalardan oluşmaktadır. Uygulamada öğrencinin iç mimari bir proje kapsamında tasarım problemi belirlemesi ve bu problemin çözümü için; • Araştırma stratejisi geliştirmesi • İhtiyaç duyulan bilgi kaynaklarına ulaşması, ikincil ve birincil verileri elde etmesi, değerlendirmesi, • Verileri elde etmesi ve analiz etmesi, • Araştırmasını etik/yasal çerçeveye uygun bir şekilde tasarım raporu formatına aktarması ve çalışmasını sunması istenmektedir.

Tablo 50. Çalışma kapsamında oluşturulan ders önerisinin haftalık konu anlatımı ve uygulama çalışmaları

H.	KONU - TEORİK ANLATIM	UYGULAMA
1. Hafta	1. YAŞAM BOYU ÖĞRENME, BİLGİ OKURYAZARLIĞI VE TASARIMLA İLİŞKİSİ 1.1. Tasarımda Bilgi İhtiyacı ve Bilginin Önemi	SINIF İÇİ TARTIŞMA Ders Kapsamında Araştırması Yapılacak Olan İç Mekan Tasarım Konusunun Seçilmesi, Tartışılması
2. Hafta	2. TASARIM SÜRECİNDE ARAŞTIRMA 2.1. Araştırma Nedir? 2.2. Tasarım Sürecinde Araştırmanın Önemi 2.2. Tasarım Problemi	SINIF İÇİ TARTIŞMA - Tasarım Problemlerinin Belirlemesi, Tartışılması - Seçilen Problemlerin Çözümü İçin Birlikte Çalışacak Olan Öğrenci Gruplarının Oluşturulması
3. Hafta	3. ARAŞTIRMA STRATEJİSİ 3.1. Araştırma Stratejisi Nedir? 3.2. Tasarım Sürecinde Bir Araştırmanın Planlanması	GRUP ÇALIŞMASI Taslak Araştırma Stratejisinin Oluşturulması, Tartışılması
4. Hafta	4. BİLGİYE ERİŞİM VE ELEŞTİREL DEĞERLENDİRME 4.1. Bilgi Nedir? 4.2. Bilgi Türleri 4.3. Basılı Kaynaklar ve Kütüphane 4.4. Elektronik Kaynaklar ve İnternet 4.5. Bilgiyi Eleştirel Değerlendirmenin Önemi	GRUP ÇALIŞMASI - Üniversite Kütüphanesinde Araştırma Çalışması - Elde Edilen Bilgilerin Paylaşılması, Karşılaştırılması, Değerlendirilmesi ve Tartışılması
5. Hafta	4.6. Tasarım Sürecinde Bilginin Önemi 4.7. Tasarımla İlişkili Bilgi Kaynakları/Türleri	GRUP ÇALIŞMASI - İnternet Üzerinden Araştırma Çalışması - Elde Edilen Bilgilerin Paylaşılması, Karşılaştırılması, Değerlendirilmesi ve Tartışılması
6. Hafta	5. VERİ ANALİZ TEKNİKLERİ 5.1. Veri Nedir? 5.2. Veri Türleri 5.3. Tasarım Sürecinde Veri	GRUP ÇALIŞMASI Araştırma Stratejisinin Güncellenmesi, Tartışılması
7. Hafta	5.4. Veri Analiz Teknikleri Nelerdir? 5.5. Görüşme Tekniği 5.6. Anket Tekniği	GRUP ÇALIŞMASI Tasarım Problemi İçin Uygun Analiz Tekniğinin Tartışılması

Tablo 50.'nin Devamı

H.	KONU - TEORİK ANLATIM	UYGULAMA
8. Hafta	5.7. Gözlem Tekniği 5.8. Görsel Analiz Tekniği	GRUP ÇALIŞMASI Tasarım Problemi İçin Uygun Analiz Tekniğinin Belirlenmesi
9.	Ara Sınav (Ödev Teslimi: Verilerin Elde Edilmesi ve Analiz Edilmesi)	
10. Hafta	6. TASARIMDA ETİK BİLİNÇ 6.1. Etik ve Yasal Sorumluluk Nedir? 6.2. Tasarımda Esinlenme ve İntihal Kavramları 6.3. İç Mimarlıkta Mesleki Etik ve Yasal Sorumluluklar	SINIF İÇİ TARTIŞMA Tasarım ve İç Mimarlık Disiplini İle İlgili Etik ve Yasal Konuların Tartışılması
11. Hafta	6.4. Araştırmalarda Referans Belirtme Bilinci ve Önemi 6.5. Bilimsel Metin Yazımında Alıntı, Gönderme ve Dipnot	BİREYSEL ÇALIŞMA Çalışmada Kullanılan Tüm Kaynakların Belirtilen Sistem Doğrultusunda Listelenmesi
12. Hafta	7. TASARIM RAPORUNUN HAZIRLANMASI 7.1. Rapor Nedir? 7.1. Tasarım Raporu 7.1. Raporun İçeriği, Biçimsel Yapısı ve Niteliği	BİREYSEL ÇALIŞMA Rapor Hazırlamaya Başlanması, Rapor İçeriği ve Biçiminin Netleşmesi
13. Hafta	7.2. Bulgu ve İrdelemelerin Rapora Aktarılması 7.3. Tasarım Raporunda Özgünlüğün Önemi	BİREYSEL ÇALIŞMA- RAPOR KRİTİĞİ - Araştırmanın Yazı Formatına Aktarılması - Çalışmanın Kişisel Yorumlarla Özgünleşmesi
14. Hafta	8. RAPORUN SUNUMU 8.1. Sunum Hazırlanırken Nelere Dikkat Edilmelidir? 8.2. Sunum Esnasında Nelere Dikkat Edilmelidir?	BİREYSEL ÇALIŞMA- SUNUM KRİTİĞİ Rapor Sunumunun Hazırlanması
15. Hafta	<i>Çalışmaların Sunulması</i>	SINIF İÇİ TARTIŞMA - Çalışmaların Sınıf İçerisinde Değerlendirilmesi, Tartışılması - Final Teslimi İçin Son Kritiklerin Alınması
16.	Final (RAPOR TESLİMİ)	

5. SONUÇLAR

Bireylerin mesleki hayatında belirleyici rol oynayan ve eğitim zincirinin önemli bir halkasını oluşturan üniversiteler, öğrencilere yaşam boyu öğrenme becerisi kazandırma yolunda önemli sorumluluklar üstlenmektedir. Üniversiteler hangi bilgiye nasıl ulaşılacağı, bilginin ne şekilde değerlendirilip, nasıl çözüm amaçlı kullanılabileceği konusunda bilinç ve beceriler kazandırmalıdır. Bu beceriler bilgi okuryazarlığı becerilerini ifade etmektedir. Bilgi okuryazarlığı becerilerini geliştiren öğrenciler hem okul yaşamlarında hem de meslek hayatlarında karşılaştıkları problemleri çözme yolunda, yaşam boyu devam edecek bir öğrenme becerisi kazanmış olacaklardır. Bu sebeple disiplinlere ait öğretim programlarının öğrenme çıktıları, belirlenirken bilgi okuryazarlığı becerileri ile bütünleştirilerek tasarlanması, bilgi okuryazarı bireylerin yetiştirilmesinde önemli bir unsurdur. Programlarda bilgi okuryazarlığı ile ilgili informal etkinliklere yer verilmesi ya da bilgi okuryazarlığının ders içeriklerine dahil edilmesi fayda sağlayacaktır. Öğrencilerin zorlandıkları konuların tespit edilip alanın gereksinimlerini karşılayacak şekilde bağımsız bir ders oluşturulması ileri düzeyde bilgi okuryazarlığının sağlanması için en önemli adım olarak ifade edilmektedir.

Bu kapsamda İç Mimarlık lisans programları üzerinden yapılan araştırmada öncelikle program öğrenme çıktılarının bilgi okuryazarlığını destekleme düzeyleri incelenmiştir. Sonra İç Mimarlık lisans programlarında bilgi okuryazarlığıyla ilişkili dersler araştırılmış, öğrencilerin bilgi okuryazarlık beceri düzeyleri ve zorlandıkları konuların belirlenmesi için öğrenci ve öğretim elemanı görüşleri alınmıştır. Elde edilen verilerle oluşturulan ders önerisi uzman görüşlerine sunulmuş ve sonuç olarak uzman görüşleri doğrultusunda güncellenmiştir. Çalışmada elde edilen veriler göz önüne alındığında araştırma sonuçları aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- İç Mimarlık lisans programları öğrenme çıktılarının incelenmesi sonucunda programların genel anlamda bilgi okuryazarlığını destekleme konusunda eksikliklerinin olduğu ve bu kapsamda tekrar ele alınıp geliştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Program öğrenme çıktılarını karşılayacak şekilde oluşturulan dersler için bu anlamda yön verilmesi mümkün olacaktır. Yükseköğretim için bilgi okuryazarlığı yetkinlik standartlarından “Değerlendirme” aşamasının programlarca önemli ölçüde vurgulanmış olmasına karşın değerlendirmeden bir önceki önemli adım olan “Erişimin” yeterince

vurgulanmaması konunun programlarca çok sistemli olarak ele alınmadığını göstermektedir. Program öğrenme çıktılarında bilgiye erişimle ilgili maddelerin eksikliği araştırmanın bu kısmının önemli sonuçlarından biridir.

Programların incelenmesi sonucunda İç Mimarlık programlarında bilgi okuryazarlığıyla ilgili bağımsız bir derse rastlanmamış, fakat bilgi okuryazarlığını destekleyen derslere ulaşılmıştır.

- İç Mimarlık lisans programlarında bilgi okuryazarlığını destekleyen ve araştırma yöntem/tekniklerini konu alan mevcut dersler incelendiğinde, derslerin ortak ve ayrışan noktaları olduğu gözlemlenmiştir. Bu derslerin yarısı tasarım süreciyle ilişkilendirilmiş, büyük bir kısmında uygulama yoluyla öğrencilerin pratik yaparak deneyim kazanmalarına önem verilmiştir. Derslerin seçmeli veya zorunlu olması değişiklik göstermekte, ders içerikleri, bulunduğu yarıyıl ve ders saati, ders amacı doğrultusunda farklılaşmaktadır. Ders amaç, öğrenme çıktıları veya içeriklerinde yaşam boyu öğrenmeyle ilgili bir ifadenin olmadığı, bilgi okuryazarlığı adımları kapsamında incelendiğinde genel anlamda “Erişim ve Etik/Yasal Konular” başlıklarında eksiklikler olduğu gözlemlenmiştir. Bu eksikliklerin önemli sıkıntılara işaret ettiği düşünülmektedir.

- İç Mimarlık lisans öğrencilerinin bilgi okuryazarlığı beceri düzeyleri incelendiğinde, konuya ilişkin öğrenci ve öğretim elemanı görüşlerinin önemli ölçüde farklı olduğu ortaya konmuştur. Öğrencilerin genel anlamda “Bilme” ve “Erişim” aşamalarında zorlandığı ve özellikle “Etik/Yasal Konular” kapsamında farkındalık eksikliği olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrenci görüşüne göre en düşük bilgi okuryazarlığı becerilerini ifade eden konular sırasıyla: “Gereken bilgiye erişmek için ne kadar zaman ayrılması gerektiğini hesaplayabilme”, “Hedef kitleyi düşünerek sunum formatı oluşturabilme” ve “Yabancı kaynaklardan yararlanabilme” becerileridir. Öğretim elemanı görüşüne göre öğrencilerin en düşük bilgi okuryazarlığı becerilerini ifade konular sırasıyla: “Metin içinde gönderme yapma veya dipnot belirtme”, Telif hakkı olan materyallerin kullanımında gerekli hassasiyeti gösterme” ve “Araştırmada kullandığı kaynakları belirtme” bilinç ve becerileridir.

“Sunumlarında teknolojik olanakları etkin olarak kullanabilme” becerisi hem öğrenci hem de öğretim elemanı görüşüne göre öğrencilerin yüksek düzeyli becerisidir.

Öğrencilerin araştırma konusundaki tutum ve alışkanlıklarıyla ilgili sonuçlar çalışmada elde edilen diğer verilerle örtüşecek şekilde etik/yasal konularla ilgili sıkıntı yaşandığını göstermektedir. Ayrıca öğrencilerin araştırmalarında kütüphaneden yeterince yararlanmadığı, araştırma yapmaktan yeterince keyif almadıkları ve araştırmalarını oldukça yoğun bir şekilde internet üzerinden yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Yukarıdaki veriler bir bütün olarak değerlendirildiğinde çalışmanın tekrarlanan sonuçlarından biri olan “Etik/Yasal konularla ilgili farkındalık eksikliği”; hem bilgi okuryazarlığı ile ilişkili derslerin incelenmesinde hem de bilgi okuryazarlığı ile ilgili beceri düzeylerinin ölçülmesinde eksiklik olarak ortaya konmuştur. Bu konu program öğrenme çıktılarında bilgi kullanımı kapsamında ele alınmamış, ama genel anlamda mesleki etik kapsamında vurgusu yapılmıştır.

Öğrencilerin mesleki etik ve yasal konularla ilgili gerekli bilince sahip olmaları ve aynı zamanda bilgi kullanımıyla ilgili bu konularda hassasiyet göstermeleri ve alışkanlık edinmeleri oldukça önemlidir. Bilgi okuryazarlığının son halkası olan etik/yasal konularla ilgili farkındalık sahibi olmak, ahlaki değerinin yanında elde edilen bilginin kaynağı göz önünde bulundurularak sorgulanmasına ve aynı şekilde paylaşılacak bilginin de niteliğinin tekrar gözden geçirilmesine teşvik edecektir. Bilgi okuryazarlığı standartlarında ifade edilen tüm başlıkların bir bütün olarak değerlendirilmesi gerekmekte ve öğrencilerin “bilme, erişim, değerlendirme, kullanma, etik/yasal konular” başlıklarının hepsiyle ilgili bilgi, beceri ve farkındalığa sahip olması için çalışılmalıdır.

Bilgiye erişimle ilgili çıktıların hem program öğrenme çıktılarında hem de bilgi okuryazarlığı ile ilişkili derslerde eksikliğin gözlemlenmesi, öğrencilerin bilgi okuryazarlıkla ilgili beceri düzeylerinin bu konuda düşük olduğunun ifade edilmesi göz önünde bulundurulduğunda “bilgiye erişimle ilgili sıkıntılar” çalışmanın diğer tekrarlanan sonuçlarından biridir.

Günümüzde iç mimarlık öğrencileri güvenilir bilgi kaynaklarıyla daha sağlıklı köprüler oluşturmalyken, gün geçtikçe en kolay erişebilecekleri, hazır ve niteliksiz kaynaklara yönelmektedir. Öğrenciler bağımsız bir şekilde hangi bilgiyi nereden bulabileceklerini, güvenilir bilgiye nasıl erişebileceklerini, arama stratejilerini kendilerince nasıl geliştirip güncelleyebileceklerini belirleyebilmelidir. Bilgi erişimi adımıındaki aksaklık, sonraki adımlara şüphesiz olumsuz olarak yansıyacaktır. Bilgi okuryazarlığını oluşturan aşamaların birbirleriyle olan ilişkileri ve süreç için her birinin önemi düşünüldüğünde program öğrenme çıktılarının ve derslerin bu beceriyi destekleyecek yönde geliştirilmesi gerektiği, bu kapsamda verilmesi planlanan eğitimde erişim başlığının dikkate alınması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Çalışma kapsamında yapılan tespit çalışmaları ile lisans eğitimi süresinde bilgi okuryazarlığına yer verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. İç Mimarlık programlarında bu yöndeki eksiklikler ortaya konmuş, bilgi okuryazarlığının alanla ilişkisi kurularak hedef

kitleyi oluşturan öğrencilerin hangi konularda sıkıntı yaşadığı tespit edilmiştir. Bu kapsamda somut bir öneri olarak “Tasarım Sürecinde Bilgi Okuryazarlığı” dersi hazırlanmıştır.

Yaşam boyu öğrenme, sürekli mesleki gelişim ve kendi kendine – bağımsız öğrenme için gerekli olan temel bilgi okuryazarlık becerilerini edinmiş iç mimarlar yetiştirebilmek için oluşturulan ders önerisi; çok yönlü araştırmayla elde edilen tespitler ışığında tasarım süreciyle ilişkilendirilmiş, örnek uygulamalarla desteklenmiş, bilgi okuryazarlığının tüm aşamalarını destekleyecek şekilde ele alınmıştır. Ders önerisiyle ilgili uzman görüşleri alınmış, bu doğrultuda önerinin zorunlu bir ders türü olması gerektiği belirtilmiş ve dersin amacına uygun şekilde gerçekleştirilebilmesi için ders saatinin önemine dikkat çekilmiştir.

Bilgi okuryazarlığının, formal olarak veya çeşitli informal etkinliklerle İç Mimarlıkta lisans eğitim sistemi içine dahil edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

6. ÖNERİLER

İç Mimarlık alanında bilgi okuryazarlığı ile ilgili özgün içerikte bağımsız ve zorunlu bir dersin geliştirilmesi, ileri düzeyde becerilerin kazanılması yönünde en önemli adım olacaktır. Fakat bilgi okuryazarlığı programları ilk etapta üniversite veya fakülte bünyesinde ortak zorunlu bir ders biçiminde yapılandırılabilir. Bu, tüm öğrencilerin temel becerileri kazanmalarını sağlayacaktır. Ayrıca iç mimarlık eğitimi içerisinde mevcut ders içerikleri bilgi okuryazarlığını destekleyecek şekilde güncellenebilir veya bilgi okuryazarlığını destekleyen yeni seçmeli dersler açılabilir. Hedef kitlenin en çok eğitime gereksinim duydukları konuların belirlenmesi ve bu doğrultuda bilgi okuryazarlığı programlarının içeriğinin oluşturulması gerekmektedir. Bilgi okuryazarlığı becerilerinin geliştirilmesinde uygulamanın önemi unutulmamalı, bunun için gerekli imkanların oluşturulmasına özen gösterilmelidir.

Bilgi okuryazarlığı ile ilgili literatüre dayalı yapılan açıklamalar ve araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda İç Mimarlık lisans eğitiminde bilgi okuryazarlığı eğitimi kapsamında yapılması gerekenlerle ilgili aşağıdaki önerilerin ifade edilmesi mümkündür:

- Bilgi okuryazarlığı becerileri, günümüz bilgi toplumunda nitelikli insan gücü için sahip olunması gereken temel becerilerdir. Bu becerilerin her geçen gün önemi artmaktadır. İç Mimarlık öğrencilerini yaşam boyu öğrenen bilgi okuryazarı bireyler olarak mezun etmek için zaman kaybetmeden gerekli adımlar atılmalıdır.
- Atılacak adımlarla öncelikle bilgi okuryazarlığı becerilerinin öneminin iç mimarlık bölümü öğretim elemanları ve öğrencileri tarafından anlaşılmasına yönelik konferanslar, seminerler ve bilgilendirme toplantıları düzenlenmelidir. Bilgi okuryazarlığı bu yönde workshoplarla, seminerlerle ve web tabanlı çevrim içi vb. informal eğitim etkinlikleri ile lisans eğitimi içerisine dahil edilebilir.
- Bilgi okuryazarlığı konusunda farkındalık kazandırılması için yapılabilecek informal çalışmaların çıktıları değerlendirilip buradan elde edilen sonuçlarla zaman içinde eğitim programı içerisinde bir “ders” oluşumuna gidilebilir. Bu ders başlangıçta “seçmeli” olarak planlanıp daha sonra tüm öğrencilerin katılımını sağlayacak “zorunlu ders” biçimine dönüştürülebilir.

- Yapılacak olan formal veya informal eğitim çalışmalarında sürekli değerlendirme yapılmalıdır. Eğitim kapsam ve içeriği; öğrenci istek ve beklentileri, iç mimari alandaki güncel gelişmeler ve bilgi okuryazarlığına ilişkin gelişmeler doğrultusunda sürekli güncellenmelidir. Yaşam boyu öğrenmeyi ve öğrencilerin kendilerini sürekli geliştirmelerini hedefleyen bu çalışmaların aynı şekilde kendi içeriğinin de sürdürülebilir bir gelişim içinde olması kaçınılmazdır.

- Bilgi okuryazarlığı programlarının geliştirilmesi ve yürütülmesi, kütüphane olanakları ve teknoloji altyapısı ile yakından ilişkilidir. Bu sebeple bilgi okuryazarlığı programları dünya üniversitelerinde kütüphanelerin sorumluluğundadır. Literatürden elde edilen bilgilere göre üniversite kütüphanelerinin altyapı eksikliklerinin belirlenip, giderilmesi ve kütüphane bilgi kaynaklarının elden geçirilip disiplinlerin gereksinimlerini karşılayacak biçimde geliştirilmesi gerektiği sıkça vurgulanmaktadır. Bu bağlamda İç Mimarlık disiplini açısından konu değerlendirilip öğrencilerin kütüphanenin sahip olduğu elektronik kaynaklara, alanla ilgili diğer bilgi merkezlerinin kaynaklarına ve internet kaynaklarına kütüphane içerisinden rahat bir biçimde erişmesi için girişimlerde bulunulmalıdır.

- Program içeriğinin saptanmasından, programın yürütülmesi, değerlendirilmesi ve geliştirilmesine kadar olan tüm aşamalarda kütüphaneciler, eğitimciler, bilgi teknolojisi uzmanları, eğitim komisyonu üyeleri ve üst düzey yönetimin bir iş birliği içerisinde olması önerilmektedir. İç Mimarlık lisans programları için geliştirilebilecek bilgi okuryazarlığı ile ilgili eğitim çalışmalarında kullanılacak öğretim modelleri, teknikleri, yöntemleri, araç ve gereçleri, eğitim etkinliğinin ölçülerek değerlendirilmesi gibi konular eğitimcilerle birlikte belirlenmelidir. Yapılacak çalışmaların kapsamına göre gerekli teknoloji altyapısının hazırlanması ve çalışma sırasında bu teknolojinin sürekli güncellenmesi konusunda bilgi teknolojisi uzmanları ile iş birliği içerisinde olunmalıdır.

- Bölümlerin eğitim programlarında yer alan dersler gözden geçirilmelidir. Ders yürütücülerinin görüşleri alınarak bilgi okuryazarlığı programlarının içeriği, gerekli becerileri tamamlayacak ve geliştirecek biçimde ele alınmalıdır. Öğretim üyeleri ile iş birliğine gidilerek, bilgi okuryazarlığı becerileri ile ilgili bazı konuların proje dersleri kapsamında da ele alınması, derslerden elde edilen bilgilerin pekiştirilmesine yönelik ödev ve araştırmaların verilmesi yararlı olacaktır.

- İç Mimarlık lisans programlarında bilgi okuryazarlığı tasarım süreciyle ilişkilendirilip öğrencilerin pratik yaparak deneyim edinmesi amaçlanmalıdır. Bu

Çalışmanın araştırma sonuçlarına göre İç Mimarlık lisans eğitiminde en çok göz ardı edilen ve öğrencilerin en çok sıkıntı yaşadığı “bilgiye erişim ve bilgi kullanımında etik/yasal konuların farkındalığı” üzerine daha fazla durulmalıdır.

Ayrıca alışma kapsamında oluşturulan ders önerisinin, lisans programlarının farklılaşan politikaları, değışen öğrenci profili, iç mimarlık alanındaki güncel gelişmeler ve zamanla gelişen bilgi okuryazarlığı gereksinimleri doğrultusunda yeniden ele alınıp değerlendirilmesi önerilmektedir. İç Mimarlık alanında bilgiye erişim ve bilgi kullanımıyla ilgili araştırmaların artırılması gerekmektedir. Bilgi tüketiminin tasarım süreciyle ilişkilendirilerek alanda araştırma verimliliğinin geliştirilmesi, hızla gelişen bilgi dünyasına ayak uydurabilen ve yaşam boyu öğrenebilen İ Mimarların mezun edilmesi açısından oldukça değerlidir. Bu kapsamda yapılacak olan çalışmaların hızla çoğalması ve zenginleşmesi alana önemli ölçüde katkı sağlayacaktır.

7. KAYNAKLAR

- AASL/AECT, 1998. Information Literacy Standards for Student Learning, American Association of School Librarians/Association for Educational Communication and Technology, ALA, Chicago.
- ACRL, 2000. Information literacy competency standards for higher education, Chicago: Association of College, Research Libraries, American Library Association, ALA, Chicago.
- ACRL, 2016. Framework for Information Literacy for Higher Education, Association of College and Research Libraries, ALA, Chicago.
- Akbaş, O. ve Özdemir, S. M., 2002. Avrupa Birliğinde Yaşam Boyu Öğrenme, Milli Eğitim Dergisi, 155, 112-126.
- Akkoyunlu, B. ve Kurbanoglu S., 2002. Öğretmenlere Bilgi Okuryazarlığı Becerilerinin Kazandırılması Üzerine Bir Çalışma, Türk Kütüphaneciliğı, 16, 123-138.
- Akkoyunlu, B., 2008. Bilgi Okuryazarlığı ve Yaşam Boyu Öğrenme, 8th International Educational Technology Conference IETC 2008, Eskiřehir, Bildiriler Kitabı, 30-34.
- ALA, 1989. Presidential Committee on Information Literacy: final report, American Library Association, ALA, Chicago.
- Aldemir, A., 2003. Bilgiye Erişimde Yeni Yaklaşım: Bilgi Okuryazarlığı, ÜNAK'03 Bilgiye Erişimde Değışen Yollar ve II. Tıbbi Bilgi Yönetimi ve Teknolojileri Sempozyumu, Başkent Üniversitesi, Eylül, Ankara, Bildiriler Kitabı, 271-281.
- Bağcı, E., 2011. Avrupa Birliği'ne Üyelik Sürecinde Türkiye'de Yaşam Boyu Eğitim Politikaları, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Samsun, 30, 139-173.
- Baysen, F., Çakmak, N. ve Baysen, E., 2017. Bilgi Okuryazarlığı ve Öğretmen Yetiştirme, Türk Kütüphaneciliğı, Ankara, 31, 55-89.
- Bruce, C. S., 1994. Information Literacy Blueprint, Division of Information Services, Griffith University, Brisbane, Avustralya, 17, 2004.
- Budak, Y., 2009. Yaşam Boyu Öğrenme ve İlköğretim Programlarının Hedeflemesi Gereken İnsan Tipi. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Ankara, 29,3.
- Bundy, A., 2004. Australian and New Zealand Information Literacy Framework, Principles, Standards and Practice, Australia Library Publication, Avustralya.

- Candy, P. C., 2003. Lifelong Learning and Information Literacy, National Research Fellow Australian Department of Education, Science and Training, Report for U.S. National Commission on Libraries and Information Science and National Forum on Information Literacy, ABD.
- Commission of the European Communities, 2001. Communication from the Commission: Making a European Area of Lifelong Learning a Reality, Brussels, CEC, COM, 678
- Çakın, İ., 1998. Üniversitelerimizin Bilgiye Erişim Ortamları: Genel Değerlendirme, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Cumhuriyetimizin 75. Yılı Özel Sayısı, 37-67.
- Coleman, C., 2002. Interior Design Handbook of Professional Practice, The McGraw-Hill Companies, INC, ABD.
- DPT, 2006. Sosyal ve Ekonomik Sektörlerle İlgili Gelişme Hedef ve Politikaları, Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma 2001-2005 Dönemi, Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara.
- DPT, 2007. Temel Amaçlar, Gelişme Eksenleri, Dokuzuncu Kalkınma Planı 2007-2013 Dönemi, Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara.
- DPT, 2013. Planın Hedefleri ve Politikaları, Onuncu Kalkınma Planı 2013-2018 Dönemi, Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara.
- Doyle, Christian S., 1994. Information Literacy in an Information Society: A Concept for the Information Age, Syracuse University, New York, ABD.
- Erdamar, G., 2016. Yaşam boyu öğrenme, Eğitimde Yeni Yaklaşımlar, Pegem Akademi, Ankara, 5, 219-237.
- European Parliament, 2000. Santa Maria da Feira European Council, 19 and 20 June 2000 Conclusions of the Presidency. <http://www.europarl.europa.eu/summits/feil/en.html> 08 Nisan 2017.
- EURYDICE European Unit, 2000. Lifelong Learning The Contribution of Education Systems in the Member States of The European Union: Results of the EURYDICE Survey, EURYDICE European Unit for the Ministerial Conference to launch the Socrates II, Leonardo Da Vinci II And Youth Programmes, March, Lisbon, Portekiz.
- Garip, E. ve Garip, S. B., 2012. İç Mimarlık Eğitiminde Yaratıcılık ve Yarışmalar, İÇMEK II - İç Mimarlık Eğitimi 2. Ulusal Kongresi, İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları, İstanbul, Bildiriler Kitabı, 24-33.
- Garip, E., Garip, S. B. ve Eke M. A. S., 2015. İç Mimarlık Eğitiminde Tasarım ve Ölçek Bağlamında Farklı Yaklaşımlar: Bitirme Çalışmaları Üzerinden Bir İnceleme, İÇMEK III - İç Mimarlık Eğitimi 3. Ulusal Kongresi/Atölye, İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları, İstanbul, Bildiriler Kitabı, 269-279.

- Gürdal, O., 1988. Yaşam Boyu Öğrenme Etkinliği: Enformasyon Okuryazarlığı, 18. Genel Kurul ve II. Kütüphane Konferansı, Eylül, Ankara, 14, 176-186.
- Kaçar, H. T., 1998. İç Mimarlık ve Ülkemizdeki Yeri, Anadolu Sanat Dergisi, İstanbul, 8, 55-63.
- Kaptan, B. B., 1999. 20. Yüzyılda İç Mimarlığın Oluşum Süreci, Antik & Dekor, İstanbul, 52, 144-151.
- Kaptan, B. B., 2003. 20. Yüzyıl Toplumsal Değişimler Paralelinde İç Mekan Tasarımı Eğitiminin Gelişimi, Sanatta Yeterlik Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kılıç, O., 2015. İç Mimarlık Eğitiminde Bilgisayar Destekli Tasarım ve Doku Etkilerinin İfadesindeki Rolü, İÇMEK III - İç Mimarlık Eğitimi 3. Ulusal Kongresi/Atölye. İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları, İstanbul, Bildiriler Kitabı, 23-53.
- Köksal, A. ve Çınar C., 2010. Sürekli Mesleki Gelişim Programlarının İçerik Oluşturma Sürecine İlişkin Araştırma Projesi Sonuç Raporu, TMMOB Mimarlar Odası, Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi, İstanbul.
- Kurbanoğlu, S. S. ve Akkoyunlu, B., 2001. Öğrencilere bilgi okuryazarlığı becerilerinin kazandırılması üzerine bir çalışma, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Ankara, 21.
- Kurbanoğlu, S. S., 2010. Bilgi Okuryazarlığı: Kavramsal Bir Analiz, Türk kütüphaneciliği, Ankara, 24, 723-747.
- Malcolm K., 1996. Yetişkin Öğrenenler, Göz Ardı Edilen Bir Kesim, Çeviren: Serap Ayhan, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1996, 168.
- Maltepeler, S., 2014. Bilgi Okuryazarlığı, Okuryazarlık Çalıştayı 17 Ekim 2014, Ankara. <http://okuryazarlikcalistayi.blogspot.com.tr/2014/08/bildiri-bilgi-okuryazarlg.html> 15 Ocak 2016.
- Polat, C., 2005. Üniversitelerde Kütüphane Merkezli Bilgi Okuryazarlığı Programlarının Geliştirilmesi: Hacettepe Üniversitesi Örneği, Doktora Tezi, H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Polat, C., 2006. Bilgi Çağında Üniversite Eğitimi İçin Bir Açılım: Bilgi Okuryazarlığı Öğretimi, Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, Erzurum 12, 249-266.
- Polat, C. ve Odabaş, H., 2008. Bilgi Toplumunda Yaşam Boyu Öğrenmenin Anahtarı: Bilgi Okuryazarlığı, Küreselleşme, Demokratikleşme ve Türkiye Uluslararası Sempozyumu, Mart, Bildiri Kitabı, Akdeniz Üniversitesi Yayınları, Antalya. <http://eprints.rclis.org/12661/1/37.pdf> 15 Kasım 2016.

- Sancar Özyavuz, K., 2012. Mimarlık Dünyasında Yaşam Boyu Öğrenme: İnteraktif E-Atölye Modülü Önerisi, Doktora Tezi, K.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon
- Sargın, H., 2012. İç mimarlık Eğitiminde Etik Felsefe ve Meslek Etiğinin Önemi. İÇMEK II - İç Mimarlık Eğitimi 2. Ulusal Kongresi, İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları, İstanbul, Bildiriler Kitabı, 108-116.
- Seamans, N. H., 2001. Information Literacy: A Study of Freshman Students's Perceptions, with Recommendations, Doktora Tezi, Virginia Polytechnic Institute and State University, Blacksburg, Virginia, 16-17.
- Sevinç, Z., Çakır, O. ve İlal, E. M., 2015. Türkiye'deki İç Mimarlık Eğitiminde Yapı Fiziği Dersleri, İÇMEK III - İç Mimarlık Eğitimi 3. Ulusal Kongresi/Atölye, İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları, İstanbul, Bildiriler Kitabı, 1-14.
- Silav, M., 2012. Disiplinler arası Ortak Yaklaşım: Estetik Olgusu. İÇMEK II - İç Mimarlık Eğitimi 2. Ulusal Kongresi, İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları, İstanbul, Bildiriler Kitabı, 141-145.
- Stern, C., 2003. Measuring Students' Information Literacy Competency, A. Martin, H. Rader (Eds.) Information and IT literacy: Enabling Learning in The 21st Century, Londra, İngiltere, 112-119.
- Önal, İ., 2010. Tarihsel Değişim Sürecinde Yaşam Boyu Öğrenme ve Okuryazarlık: Türkiye Deneyimi, Bilgi Dünyası, Ankara, 11, 101-121.
- Özel, N., 2016. Üniversite Öğrencilerinin Bilgi Okuryazarlığı Becerilerinin Değerlendirilmesi: Ankara Üniversitesi Örneği, Bilgi Dünyası, Ankara, 17, 247-264.
- Özel, N., 2013. Araştırma Görevlilerine Bilgi ve İletişim Teknolojileri Bağlamında Bilgi Okuryazarlığı Becerilerinin Kazandırılması, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tomakin, E., 2007. Bilimsel Araştırma Yöntemleri Dersinin Etkin Öğretilmesinin İncelenmesi, Atatürk Üniversitesi, Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, Erzurum, 16, 37-65.
- Torun A., Yalçınkaya Ş., 2016. Bilgi Okuryazarlığının İç Mimarlık Eğitim Sistemindeki Yeri. International Conference On Quality In Higher Edutation, Kasım, Proceeding Book, Sakarya, 110-123
- Turani, A., 2007. Sanat Terimleri Sözlüğü, 12. Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Turgay, O., 2015. Stüdyo Kültürü Bağlamında Edinilen Tasarım Nosyonunun Sürdürülebilirliği, İÇMEK III - İç Mimarlık Eğitimi 3. Ulusal Kongresi/Atölye, İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları, İstanbul, Bildiriler Kitabı, 201-225.

- TÜSİAD, 1999. Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitimin Yeniden Yapılandırılması, Türk Sanayicileri ve İş adamları Derneği, (Rapor No: TY/184/1999), Ankara.
- Uzunarslan, Ş. ve Polatkan, I., 2011. İç Mimari Tasarım Eğitiminde Yaratıcılık Etkinlikleri, 1. Sanat ve Tasarım Eğitimi Sempozyumu, Nisan, Denizbank Yayınları, Başkent Üniversitesi, Ankara, Bildiriler Kitabı, 431-434.
- Whitehead, A. N., 1931. Objects and subjects. In Proceedings and Addresses of the American Philosophical Association, American Philosophical Association, Newark, ABD, 5, 130-146.
- Wilson, L. A., 2001. Information Literacy: Fluency Across and Beyond the University, Library User Education: Powerful Learning, Powerful Partnerships, Ed. B. I. Dewey, Lanham, Scarecrow Press, Lanham, ABD, 1-17.
- Yürekli, H., 2007. The Design Studio: A Black Hole, YEM Yayınları, İstanbul.
- Zurkowski, P. G., 1974. The Information Service Environment: Relationships and Priorities (Report ED 100391), National Commission on Libraries and Information Science, Washington DC, ABD.
- URL-1, <http://www.katalog.ktu.edu.tr/DersBilgiPaketi/matrix.aspx?pid=588&lang=1.htm> Karadeniz Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi İç mimarlık Bölümü Bilgi Paketleri. 07 Aralık 2016.
- URL-2, <http://lp.marmara.edu.tr/OrganizasyonInfo.aspx?kultur=tr-TR&Mod=1&ustbirim=1250&birim=1256&altbirim=-&program=44&organizasyonId=51&mufredatT urId=932001#Anchor2.htm> Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi İç Mimarlık Bölümü Bilgi Paketleri. 09 Aralık 2016.
- URL-3, http://www.iku.edu.tr/TR/ects_bolum.php?m=1&p=16&f=11&r=0&ect s=matris.htm İstanbul Kültür Üniversitesi Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Bilgi Paketleri. 11 Aralık 2016.
- URL-4, http://www.selcuk.edu.tr/guzel_sanatlar/ic_mimarlik_ve_cevre_tasarimi/programciktilari/tr.htm Selçuk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Bilgi Paketleri. 09 Aralık 2016.
- URL-5, http://aks.hacettepe.edu.tr/ders_listesi.php?prg_ref=PRGRAM_000 0000000 000000000000040&birimkod=465&submenuheader=2&prgkod=465.htm Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Bilgi Paketleri. 25 Nisan 2017.
- URL-6, <https://obs.aku.edu.tr/oibs/bologna/start.aspx?gkm=0167366003440438912366903 876021973896838912322103444038928377352146332913892035560389603637 835495378193445638536311113558531114322303330333183373783634237385 32104331593524037266366483329138880377213848833348389123830431.htm> Afyon Kocatepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre

Tasarımı Bölümü Tasarımda Araştırma Yöntemleri Dersi Bilgi Paketi. 25 Nisan 2017.

- URL-7, <http://ects.atilim.edu.tr/ects/course/circulumId/43/id/2028?lang=tr.htm>
Atılım Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Araştırma ve Rapor Yazımı Dersi Bilgi Paketi. 26 Nisan 2017.
- URL-8, <http://ebs.beykent.edu.tr/2015/TR/Akademik-Programlar/Lisans/941/942/1397/Ders-Plani-ve-Yapisi/211022600001202.htm> Beykent Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık Bölümü Medya Sanatlarında Araştırma Yöntemlerine Giriş Dersi Bilgi Paketi. 27 Nisan 2017.
- URL-9, https://ects.bilgi.edu.tr/Department/GeneralInfo?catalog_departmentId=29771.htm
Bilgi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık Bölümü Tasarımda Araştırma Teknikleri Dersi Bilgi Paketi. 24 Nisan 2017.
- URL-10, http://akts.hacettepe.edu.tr/ders_detay.php?ders_ref=DRSTNM_000000000000000000000000821&ders_kod=%DD%C7T498&zs_link=1&prg_kod=465&submenuheader=2.htm Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Tasarım Araştırma Yöntemleri Dersi Bilgi Paketi. 27 Nisan 2017.
- URL-11, <https://www.karatay.edu.tr/?sayfa=d1d28c292ffc01479a55a08b86f05959.htm>
Karatay Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Araştırma Teknikleri Dersi Bilgi Paketi. 29 Nisan 2017.
- URL-12, <http://ilp.marmara.edu.tr/course.aspx?zs=1&mod=1&kultur=tr-tr&program=44&did=9638&mid=13560&pmid=44&mufredatTurId=932001&organizasyonId=51.htm> Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi İç Mimarlık Bölümü Araştırma Yöntemleri Dersi Bilgi Paketi. 29 Nisan 2017.
- URL-13, <https://mebistest.medipol.edu.tr/programbilgi/program/10086.htm> Medipol Üniversitesi Güzel Sanatlar Mimarlık ve Tasarım Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Tasarım Araştırmaları ve Kuramı Dersi Bilgi Paketi. 30 Nisan 2017.
- URL-14, <https://www.nisantasi.edu.tr/bolumler-43374/i-c-mimarlik-63.htm> Nişantaşı Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi İç Mimarlık Bölümü Araştırma Yöntemleri Dersi Bilgi Paketi. 29 Nisan 2017.
- URL-15, https://www.selcuk.edu.tr/guzel_sanatlar/ic_mimarlik_ve_cevre_tasarimi/bolum_dersleri/2403707/tr.htm Selçuk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü Araştırma Teknikleri I-II Dersleri Bilgi Paketleri. 26 Nisan 2017.
- URL-16, http://hubo.hacettepe.edu.tr/bilgi_okuryazarligi.htm Hacettepe Üniversitesi Bilgi Okuryazarlığı Programı. 28 Mayıs 2017.

URL-17, <http://sanalkampus.anadolu.edu.tr/forum/viewtopic.php?t=11.htm> Anadolu Üniversitesi Bilgi Okuryazarlığı Eğitim Platformu Sanal Kampüs. 28 Mayıs 2017.

URL-18, <http://library.ozyegin.edu.tr/tr/Hizmetler/Information-Literacy.htm> Özyeğin Üniversitesi Bilgi Okuryazarlığı Programı. 27 Mayıs 2017.

8. EKLER

EK-1 Öğrencilere uygulanan anket

-ANKET-

KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü İç Mimarlık Anabilim Dalı'nda yürütülmekte olan "BİLGİ OKURYAZARLIĞININ İÇ MİMARLIK LİSANS EĞİTİMİNDE ÇOK YÖNLÜ ANALİZİ VE BİR DERS ÖNERİSİ" başlıklı yüksek lisans tezi için hazırlanmıştır.

Arş. Gör. Alper TORUN, Şubat 2017

A. KATILIMCI PROFİLİ

Adınız Soyadınız	
Uyruğunuz	() Tc Vatandaşı () Tc Vatandaşı değil
Yaşınız	
Cinsiyetiniz	() Erkek () Kadın
Gelir durumunuz	() Düşük () Orta () Yüksek
Bölüme Giriş Yılı	
Mezun Olduğunuz Lise	() Fen Lisesi () Anadolu Lisesi () A. Öğretmen Lisesi () İmam Hatip Lisesi () Düz Lise () Meslek Lisesi () Diğer, Belirtiniz.....
İç Mimarlık Lisans Eğitiminizden Bir Önceki Eğitiminiz	() Lise Mezunu () Ön Lisans mezunu () Lisans mezunu () Yarım kalan lisans-Ön Lisans Eğitimi
Yabancı Dil Düzeyiniz	() Düşük () Orta () İyi () İleri Seviye

Kişisel bilgisayarınız var mı?	() Yok () Var Varsa, kaç yıldır?yıldır.
Telefonda internet özelliğiniz var mı?	() Yok () Var Varsa, kaç yıldır?yıldır.
Kişisel bir kütüphaneniz var mı?	() Yok () Var Varsa, kapsamı nedir? () Yetersiz () Orta () Kapsamlı
Dijital bir arşiviniz var mı?	() Yok () Var Varsa, kapsamı nedir? () Yetersiz () Orta () Kapsamlı
Mail adresiniz var mı?	() Yok () Var Varsa, ne sıklıkla kontrol ediyorsunuz? () Nadiren () Her Gün () Gün içinde Defalarca
Günlük internet kullanım sıklığınız nedir?	() En fazla 2 saat () 2-4 saat arası () 4 saatten fazla
İnternet kullanım amacınızı "en sık" kullandığınız 1 ve "en seyrek" kullandığınız 8 olacak şekilde 1,2,3,4,5,6,7,8 yazarak derecelendiriniz	() Sosyal paylaşım siteleri (facebook, instagram, twitter vb.) () Müzik dinleme () Film/Dizi vb. izleme () Araştırma Yapma () Oyun Oynama () Alışveriş () Email takibi () Diğer (Lütfen belirtiniz).....

EK-1 ‘in devamı

C. İÇ MİMARLIK LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN ARAŞTIRMAYLA İLGİLİ ALIŞKANLIKLARI

Aşağıda araştırma konusunda alışkanlıklarla ilgili maddeler yer almaktadır. Lütfen sizin için doğru olan seçeneği işaretleyiniz.

Maddeler	Hiç bir zaman	Nadiren	Bazen	Genellikle	Oldukça Sık
1. İç mimarlık alanıyla ilgili güncel gelişmeleri ne sıklıkla takip ediyorsunuz?					
2. İç mimarlıkla ilgili dergi-kitapları ne sıklıkla okuyorsunuz?					
3. Araştırmalarınızda kütüphaneden ne sıklıkla yararlanıyorsunuz?					
4. Araştırmalarınızda internetten ne sıklıkla yararlanıyorsunuz?					
5. Edindiğiniz bilgileri değerlendirirken farklı kaynaklardan ne sıklıkla yararlanıyorsunuz?					
6. Edindiğiniz yeni bilgileri başkalarıyla ne sıklıkta paylaşıyorsunuz?					
7. Sunumlarınızda dijital imkanlardan ne sıklıkla yararlanıyorsunuz?					
8. Ulaştığınız bilgilerin edinme ve kullanma şartlarına ne sıklıkla dikkat ediyorsunuz?					

D. İÇ MİMARLIK LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN ARAŞTIRMAYLA İLGİLİ TUTUMLARI

Aşağıda araştırma konusunda tutumlarla ilgili maddeler yer almaktadır. Lütfen sizin için doğru olan seçeneği işaretleyiniz.

Maddeler	Katılmıyorum	Çoğunlukla Katılmıyorum	Kararsızım	Çoğunlukla Katılıyorum	Katılıyorum
1. Yeni bilgiler edinmek beni heyecandırır.					
2. İç mimarlıkla ilgili yenilikleri merak ederim.					
3. Neyi-nasıl araştıracağıma kendi kendime karar vermekten hoşlanırım.					
4. Araştırma yaparken keyif alırım.					
5. İç mimarlıkla ilgili metinleri değerlendirmekten keyif alırım.					
6. Başkalarıyla fikir alışverişi yapmaktan hoşlanırım.					
7. Sunum esnasında bilgilere nereden ulaştığımı belirtme ihtiyacı hissederim.					

EK-1 'in devamı

E. İÇ MİMARLIK LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN BİLGİ OKURYAZARLIK BECERİLERİYLE İLGİLİ DURUM TESPİTİ

Aşağıda bilgi okuryazarlığı becerileriyle ilgili maddeler yer almaktadır. Lütfen maddeleri kişisel zorlanma düzeyinize göre değerlendiriniz.

Maddeler	Çok Zorlanıyorum	Zorlanıyorum	Kararsızım	Zorlanmıyorum	Hiç Zorlanmıyorum
1. Ne tür bilgiye gereksinim duyulduğunu belirlemede					
2. İhtiyaç duyulan bilgiyi gerektiğinde bir başkasına ifade etmekte					
3. İhtiyaç duyulan bilgiyi mimari terimlerle açıklamakta					
4. Gerektiğinde araştırma konusunu genişletip daraltmakta					
5. İç mimarlık alanıyla ilgili bilgi kaynaklarını seçmekte					
6. Hangi tür bilgi kaynağına ihtiyaç duyduğuna karar vermekte					
7. Birincil ve ikincil kaynakları ayırt etmekte					
8. Üniversite kütüphanesinden ne tür bilgileri elde edebileceğimi belirlemekte					
9. Kütüphane dışında bulunan resim/video/metin/ses kaynaklarını elde etmekte					
10. Gereken bilgiye erişmem için ne kadar zaman ayrılması gerektiğini hesaplamakta					
11. Sahip olduğum bilgilerin zamanla güncellenmesi gerektiğinde					
12. Bilgiyi aramaya nasıl başlayacağımı belirlemekte					
13. Araştırma konusu ile ilgili uygun araştırma yöntemini seçmekte					
14. İç mimarlık alanı ile ilgili kaynakları kullanmakta					
15. Araştırmalarında kütüphaneden yararlanmakta					
16. Bilgiye farklı formatlarda erişmek için çeşitli arama sistemlerini kullanmakta					
17. Dijital bilgi kaynaklarından yararlanmakta					
18. Bilgi aramada anahtar sözcükler, eşanlamlı sözcükler ve ilişkili terimleri kullanmakta					
19. Yabancı kaynaklardan yararlanmakta					
20. Bilgi ararken başarısız olduğunda yeni arama yaklaşımları geliştirmekte					
21. Elde ettiğim bilgiyi arşivlemekte					
22. Edindiğim yeni bilgilerin nasıl değerlendirilmesi gerektiğini belirlemekte					
23. Edinilen bilginin araştırma veya bilgi ihtiyacını karşılayıp karşılamadığını anlamakta					

EK-1 'in devamı

Maddeler	Çok Zorlanıyorum	Zorlanıyorum	Kararsızım	Zorlanmıyorum	Hiç Zorlanmıyorum
24. Bilgileri eleştirel gözle değerlendirmekte					
25. Bilgiyi ve bilgi kaynaklarını güvenirlik, geçerlilik, tarafsızlık, güncellik gibi ölçütlere dayanarak değerlendirmekte					
26. Edinilen bilgiyle ilgili farklı bakış açılarını araştırıp karşılaştırmakta					
27. Bilgi kaynağının temel düşüncelerini özetlemekte					
28. Edindiğim yeni bilgileri öncekilerle sentezlemekte					
29. Edindiğim bilgiyi kendi sözcüklerimle yeniden ifade etmekte					
30. Konuyla alakalı, sınıf içi ve diğer ortamlarda soru sormakta					
31. Sınıf içi ve diğer ortamlardaki tartışmalara katılmakta					
32. Çalışmam için uygun sunum formatına karar vermekte					
33. Hedef kitleyi düşünerek sunum formatı oluşturmakta					
34. Çalışmamı istenilen formata uygun düzenlemekte					
35. Çalışmamın sonuçlarını yazılı olarak sunmakta					
36. Çalışma sonuçlarımı sözlü olarak sunmakta					
37. Çalışma sonuçlarımı görsel anlatımlarla desteklemekte					
38. Sunumlarımda teknolojik olanakları kullanmakta					
39. Çalışmalarımı ifade etmede farklı yazılımlar kullanmakta					
40. Çalışmalarım konusunda eleştirileri dikkate almakta					
41. Kendi çalışmalarım hakkında özeleştiri yapmakta					
42. Grup çalışmasında rol almakta					
43. Bilgi kullanımında etik/yasal konularla ilgili					
44. Esinlenmek ile fikir hırsızlığı arasındaki farkı ayırt etmekte					
45. Eriştiğim bilgi ile ilgili gizlilik ve güvenlik konularında					
46. Araştırmada kullandığım kaynakları belirtmede					
47. Metin içinde gönderme yapma ve ya dipnot belirtmede					
48. Telif hakkı olan materyallerin kullanımında gerekli hassasiyeti göstermede					
49. Düşünce ve ifade özgürlüğüne ilişkin konularda					
50. Bilgi edinme hakkı ve eşitliğine ilişkin konularda					

EK-2 Öğretim elemanlarına uygulanan anket

ANKET FORMU

Değerli Katılımcı,

Çalışmanın amacı, iç mimarlık lisans öğrencilerinin bilgi okuryazarlığı becerilerinin saptanması ve bu bilgiler doğrultusunda konuyla ilgili bağımsız bir dersin gerekliliğinin sorgulanmasıdır. Bu anketten elde edilecek veriler; KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü İç Mimarlık Anabilim Dalı'nda yürütülmekte olan “BİLGİ OKURYAZARLIĞININ İÇ MİMARLIK LİSANS EĞİTİMİNDE ÇOK YÖNLÜ ANALİZİ VE BİR DERS ÖNERİSİ” başlıklı yüksek lisans tezinde kullanılacaktır.

Zaman ayırdığınız için teşekkür ederim.

Saygılarımla,

Arş. Gör. Alper Torun

Karadeniz Teknik Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
İç Mimarlık Anabilim Dalı

alpertorun@hotmail.com

A. KATILIMCI PROFİLİ

Yaşınız	
Cinsiyetiniz	() Erkek () Kadın
Mezun olduğunuz bölüm	
Mezuniyet yılınız (Lisans)	
Eğitim durumunuz (Son mezun olduğunuz...)	() Lisans () Yüksek Lisans () Doktora
Ünvanınız	
Kaç yıldır akademisyen olarak çalışıyorsunuz?	

EK-2 ‘in devamı

B. İÇ MİMARLIK LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN BİLGİ OKURYAZARLIĞININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu bölümde bir iç mimarlık lisans öğrencisinin bilgi erişimi ve kullanımı çerçevesinde sahip olması gereken özellikler ile ilgili maddelere yer verilmiştir. Maddeleri KTÜ İç Mimarlık **lisans öğrencileri açısından** (bulunduğu sınıf düzeyinde beklentileri karşılaması yönünde genel olarak) değerlendirmeniz istenmektedir. I. Kısımında “**öğrencilerin başarısını**”, II kısmında ise “**bu konuda eğitim verilmesi durumunda aşağıdaki maddelerin ders kapsamına alınması**” konusundaki görüşleriniz alınmaktadır.

Maddeler	I. KISIM					II. KISIM		
	Cok Başarısız	Başarısız	Kararsızım	Başarılı	Cok Başarılı	Ders Kapsamına Alınmalı	Kararsızım	Ders Kapsamına Alınmamalı
1. Ne tür bilgiye gereksinim duyulduğunu belirleme								
2. İhtiyaç duyduğu bilgiyi gerektiğinde bir başkasına ifade edebilme								
3. İhtiyaç duyulan bilgiyi mimari terimlerle açıklayabilme								
4. Gerektiğinde araştırma konusunu genişletip daraltabilme								
5. İç mimarlık alanıyla ilgili bilgi kaynaklarını bilme								
6. Hangi tür bilgi kaynağına ihtiyaç duyduğuna karar verme								
7. Birincil ve ikincil kaynakları ayırt edebilme								
8. Üniversite kütüphanesinden ne tür bilgileri elde edebileceğini bilme								
9. Kütüphane dışında bulunan resim/video/metin/ses kaynaklarını elde edebilecek bilinçte olma								
10. Gereken bilgiye erişmek için ne kadar zaman ayrılması gerektiğini hesaplayabilme								
11. Sahip olduğu bilginin zamanla güncellenmesi gerektiği bilincinde olma								
12. Bilgiyi aramaya nasıl başlayacağını belirleyebilme								
13. Araştırma konusu ile ilgili uygun araştırma yöntemini seçebilme								
14. İç mimarlık alanı ile ilgili kaynakları etkin kullanabilme								
15. Araştırmalarında kütüphaneden yararlanabilme								
16. Bilgiye farklı formatlarda erişmek için çeşitli arama sistemlerini kullanabilme								
17. Dijital bilgi kaynaklarından etkin bir şekilde yararlanabilme								
18. Bilgi aramada anahtar sözcükler, eşanlamlı sözcükler ve ilişkili terimleri kullanma								

EK-3 Uzman Grubuna uygulanan anket

UZMAN GÖRÜŞÜ ANKETİ

Aşağıda taslak ders önerisi ile ilgili görüşlerinizin alınacağı başlıklar yer almaktadır. Her başlıkla ilgili kapalı uçlu olarak değerlendirebileceğiniz kısım ve aşağısında açıklama yapabileceğiniz açık uçlu kısım bulunmaktadır.

DERS BİLGİLERİ

BİLGİLER	HİÇ UYGUN DEĞİL	UYGUN DEĞİL	KARARSIZIM	UYGUN	TAMAMİYLE UYGUN
DERSİN ADI					
DERSİN DÜZEYİ					
DERSİN YARIYILI					
DERSİN TÜRÜ					
DERSİN SAATİ					
ÖĞRETİM YÖNTEM VE TEKNİKLERİ					

Genel Açıklama:

EK-3 'ün devamı

DERSİN AMACI	HİÇ UYGUN DEĞİL	UYGUN DEĞİL	KARARSIZIM	UYGUN	TAMAMİYLE UYGUN
Genel Açıklama:					

DERSİN ÖĞRENME ÇIKTILARI	HİÇ UYGUN DEĞİL	UYGUN DEĞİL	KARARSIZIM	UYGUN	TAMAMİYLE UYGUN
Genel Açıklama:					

EK-3 'ün devamı

DERSİN İÇERİĞİ VE YÜRÜTÜLMESİ HAKKINDA	HİÇ UYGUN DEĞİL	UYGUN DEĞİL	KARARSIZIM	UYGUN	TAMAMIYLA UYGUN

Genel Açıklama:

EK-3 'ün devamı

DERSİN HAFTALIK KONU BAŞLIK DETAYLARI (TEORİK ANLATIM)

HAFTALAR	HİÇ UYGUN DEĞİL	UYGUN DEĞİL	KARARSIZIM	UYGUN	TAMAMİYLE UYGUN
1. HAFTA					
2. HAFTA					
3. HAFTA					
4. HAFTA					
5. HAFTA					
6. HAFTA					
7. HAFTA					
8. HAFTA					
9. HAFTA (Ara Sınav)					
10. HAFTA					
11. HAFTA					
12. HAFTA					
13. HAFTA					
14. HAFTA					
15. HAFTA					
16. HAFTA (Final)					

Genel Açıklama:

EK-3 'ün devamı

DERSİN HAFTALIK UYGULAMA VE ÖDEV DETAYLARI

HAFTALAR	HİÇ UYGUN DEĞİL	UYGUN DEĞİL	KARARSIZIM	UYGUN	TAMAMİYLE UYGUN
1. HAFTA					
2. HAFTA					
3. HAFTA					
4. HAFTA					
5. HAFTA					
6. HAFTA					
7. HAFTA					
8. HAFTA					
9. HAFTA (Ara Sınav)					
10. HAFTA					
11. HAFTA					
12. HAFTA					
13. HAFTA					
14. HAFTA					
15. HAFTA					
16. HAFTA (Final)					

Genel Açıklama:

Katkılarınız için teşekkür ederiz...

EK-4 Uzman grubuna sunulan taslak ders önerisi

TASLAK DERS ÖNERİSİ

DERSİN ADI	İç Mimarlıkta Bilgi Okuryazarlığı
DERSİN DÜZEYİ	Lisans
DERSİN YARIYILI	3
DERSİN TÜRÜ	Seçmeli
SAATİ (TEORİK + UYGULAMA)	1+1 (Haftalık)
ÖĞRETİM YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	Anlatım, Tartışma, Problem Çözme

DERSİN AMACI
Bu ders öğrencinin, iç mimari tasarım sürecinde karşılaşılabileceği bir problemin nesnel çözümü için araştırmadan nasıl yararlanabileceği konusunda pratik yaparak farkındalık kazanmasını amaçlamaktadır.

EK-4 ün devamı

DERSİN ÖĞRENME ÇIKTILARI	
Bu dersi başarıyla tamamlayan öğrenciler:	
1. Yaşam boyu öğrenme bilinciyle, iç mimarlıkta sürekli mesleki gelişimin önemini algılayabilecek,	1.1. Sahip olduğu bilgi ve becerilerinin zamanla güncellenmesi gerektiği bilincinde olacak, 1.2. Bilgi gereksinimi, bilgi türleri ve bilimsel veri kavramlarını iç mimarlık disipliniyle ilişkilendirebilecek,
2. İç mimari bir tasarım sorunu üzerine tartışabilecek ve nesnel çözüm odaklı bir tasarım problemi belirleyebilecek,	2.1. Bir araştırmanın temel prensipleri hakkında bilgi sahibi olacak, 2.2. Tasarım için ne tür bilgiye gereksinim duyulduğunu belirleyebilecek, 2.3. İhtiyaç duyulan bilgiyi mimari terimlerle ifade edebilecek, 2.4. Tasarım problemini çözmek üzere araştırmanın nasıl kullanılabileceğini anlayabilecek,
3. Herhangi bir tasarım problemini çözmek üzere etkili araştırma stratejileri geliştirebilecek,	3.1. Farklı araştırma teknikleri hakkında bilgi sahibi olacak, 3.2. Tasarım problemi için uygun araştırma yöntemini seçebilecek, 3.3. Bilgiyi aramaya nasıl başlayacağına karar verebilecek, 3.4. Araştırma süresince takip edeceği adımları belirleyebilecek, 3.5. Gereken bilgiye erişmek için ne kadar zaman ayrılması gerektiğini hesaplayabilecek,
4. Tasarım sürecinde ihtiyaç duyduğu bilgiye etkin bir şekilde erişebilecek,	4.1. İç mimarlık alanıyla ilgili basılı ve dijital bilgi kaynaklarını tanıyacak ve bu kaynaklara erişebilecek, 4.2. Hangi tür bilgi kaynağına ihtiyaç duyulduğuna karar verebilecek, 4.3. Üniversite kütüphanesinden ne tür bilgiler elde edebileceğini bilecek ve araştırmalarında kütüphaneden yararlanabilecek, 4.4. Yabancı kaynaklardan yararlanabilecek, 4.5. Bilgi aramada anahtar sözcükler, eşanlamli sözcükler ve ilişkili terimleri kullanabilecek, 4.6. Bilgi ararken başarısız olduğunda yeni arama yaklaşımları geliştirebilecek,
5. Bilgiyi eleştirel değerlendirmenin önemi ile ilgili farkındalığa sahip olacak,	5.1. Bilgi kaynağının temel düşüncelerini özetleyebilecek, 5.2. Birincil ve ikincil kaynakları ayırt edebilecek, 5.3. Edinilen bilginin araştırma veya bilgi ihtiyacını karşılayıp karşılamadığını belirleyebilecek, 5.4. Bilgiyi ve bilgi kaynaklarını güvenilirlik, geçerlilik, tarafsızlık, güncellik gibi ölçütlere dayanarak eleştirel değerlendirecek, 5.5. Edindiği bilgiyle ilgili farklı bakış açılarını karşılaştıracak,
6. Gerektiğinde tasarımı için, çeşitli bilimsel veri analiz yöntemleri kullanarak çözüm üretebilecek,	6.1. Edindiği bilgileri nasıl değerlendirmesi gerektiğini belirleyebilecek, 6.2. Bilimsel veri analiz yöntemleri hakkında bilgi sahibi olacak, 6.3. Araştırma konusuna uygun analiz yöntemini seçebilecek,
7. Bulgu ve irdelemelerini özgün ve anlaşılır biçimde aktarabilecek, araştırmalarını yazı diline dökebilecek,	7.1. Rapor yazımı ile ilgili temel bilgilere sahip olacak, 7.2. Edindiği yeni bilgileri öncekilerle sentezleyebilecek, 7.3. Edindiği bilgileri kendi sözcükleriyle yeniden ifade edebilecek, 7.4. Çalışmasının sonuçlarını yazılı olarak sunabilecek, 7.5. Çalışmalarını ifade etmede farklı yazılımlar kullanabilecek,
8. İç mimarlık disiplini ve tasarım için bilgi kullanımı konularını kapsayan etik/yasal sorumlulukların bilincinde olacak,	8.1. İç mimarlık disipliniyle ilişkili etik ve yasal sorumlulukların bilincinde olacak, 8.2. Esinlenmek ile fikir hırsızlığı arasındaki farkı ayırt edebilecek, 8.3. Bilgi kullanımında etik/yasal konularla ilgili farkındalığa sahip olacak, 8.4. Telif hakkı olan materyallerin kullanımında gerekli hassasiyeti gösterecek, 8.5. Alıntı ve atıfları kendi cümleleriyle ifade edebilecek, 8.6. Metin içinde gönderme yapıp dipnot belirtebilecek,
9. Herhangi bir iç mimari proje için yapmış olduğu araştırmalarını rapor formatında sunabilecek.	9.1. Çalışması için uygun sunum formatına karar verebilecek, 9.2. Hedef kitleyi düşünerek sunum formatı oluşturabilecek, 9.3. Çalışma sonuçlarını görsel anlatımlarla destekleyebilecek, 9.4. Çalışma sonuçlarını sözlü olarak sunabilecektir.

EK-4 ün devamı

DERSİN İÇERİĞİ VE YÜRÜTÜLMESİ HAKKINDA

Ders, iç mimari bir tasarım problemini çözme sürecinde; araştırmanın nasıl kullanılması gerektiğinin açıklandığı teorik anlatıma ek olarak öğrencinin bu bilgileri pratik yapmasıyla pekiştirebileceği uygulamalardan oluşmaktadır.

Ders konularını kapsayan teorik içerik sekiz ana başlıkta toplanmıştır:

1. Yaşam Boyu Öğrenme, Bilgi Okuryazarlığı ve İç Mimarlıkla İlişkisi
2. Tasarımda İhtiyaç Duyulan Bilgiyi Belirleme
3. Araştırma Stratejisi
4. Veri Erişim Yolları
5. Verinin Değerlendirilmesi
6. Tasarım Raporunun Hazırlanması
7. Tasarımda Etik Bilinç
8. Raporun Sunumu

Uygulama,

- Teorik konunun örneklendirilmesiyle ve öğrencilerin karşılaştıkları problemlerle ilişkilendirilerek yapılan sınıf içi tartışmalar,
- Araştırma sürecindeki iş yükünü hafifletmek ve bir grubun parçası olarak çalışma pratiği edinmelerini sağlamak için grup çalışmaları,
- Ve öğrencilerin araştırmalarını bireysel ifadelerle özgün bir şekilde aktarma pratiği edinmelerini amaçlayan bireysel çalışmalardan oluşmaktadır.

Uygulamada öğrencinin iç mimari bir proje kapsamında tasarım problemi belirlemesi ve bu problemin çözümü için;

- Araştırma stratejisi geliştirmesi
- İhtiyaç duyulan bilgi kaynaklarına ulaşması, ikincil ve birincil verileri elde etmesi,
- Verileri değerlendirmesi,
- Araştırmasını etik/yasal çerçeveye uygun bir şekilde tasarım raporu formatına aktarması
- Ve çalışmasını sunması istenmektedir.

EK-4 ün devamı

DERSİN HAFTALIK DETAYLI İÇERİĞİ

HAFTA	KONU - TEORİK ANLATIM	UYGULAMA - ÖDEV
1. Hafta	1. YAŞAM BOYU ÖĞRENME, BİLGİ OKURYAZARLIĞI VE İÇ MİMARLIKLA İLİŞKİSİ 1.1. İç Mimarlıkta Bilgi İhtiyacı ve Bilginin Önemi	SINIF İÇİ TARTIŞMA Ders Kapsamında Araştırması Yapılacak Olan İç Mekan Tasarım Konusunun Seçilmesi, Tartışılması
2. Hafta	2. TASARIMDA İHTİYAÇ DUYULAN BİLGİYİ BELİRLEME 2.1. Tasarım Araştırması Nedir? 2.2. Tasarım Problemi Nedir, Nasıl Belirlenir?	SINIF İÇİ TARTIŞMA - Her Öğrencinin Bir Tasarım Problemi Belirlemesi, Tartışılması - Seçilen Problemlerin Çözümü İçin Birlikte Çalışacak Olan Öğrenci Gruplarının Oluşturulması
3. Hafta	3. ARAŞTIRMA STRATEJİSİ 3.1. Araştırma Stratejisi Nedir? 3.2. Tasarım Sürecinde Araştırmadan Nasıl Yararlanılır?	GRUP ÇALIŞMASI Araştırma Stratejilerinin Belirlenmesi, Tartışılması
4. Hafta	4. VERİ ERİŞİM YOLLARI 4.1. Veri Nedir, Türleri Nelerdir? 4.2. İkincil Veri Nedir, Nasıl Elde Edilir? 4.2.1. İç Mimarlık Disipliniyle İlişkili Basılı Kaynaklar Nelerdir? Araştırmada Kütüphaneden Nasıl Yararlanılır?	GRUP ÇALIŞMASI - Basılı Kaynaklara Ulaşılması, - Kaynakların Paylaşılması, Tartışılması
5. Hafta	4.2.2. İç Mimarlık Disipliniyle İlişkili Dijital Kaynaklar Nelerdir? Araştırmada İnternette Nasıl Yararlanılır? 4.2.3. İç Mimarlık Disiplininde İlişkili Yabancı Kaynaklardan Nasıl Yararlanılır?	GRUP ÇALIŞMASI - Dijital Kaynaklara ve Yabancı Kaynaklara Ulaşılması, - Kaynakların Paylaşılması, Tartışılması

EK-4 ün devamı

6.Hafta	4.3. Birincil Veri Nedir, Nasıl Elde Edilir? 4.3.1. Gözlem 4.3.2. Görüşme 4.3.3. Anket	GRUP ÇALIŞMASI - Birincil Verilere Ulaşılması, - Verilerin Paylaşılması, Tartışılması - Elde Edilen Verilerin Arşivlenmesi
7. Hafta	5. VERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 5.1. Bilgiyi Eleştirel Değerlendirmenin Önemi	GRUP ÇALIŞMASI - İkincil Verilerin Karşılaştırılması, - Ortak ve Aykırı Noktalarının Tartışılması
8.Hafta	5.2. Veri Analiz Yöntemleri Nelerdir? 5.2.1. Nitel Verilerin Betimsel Analizi ve İçerik Analizi 5.2.2. Nicel Verilerin Sınıflama, Sıralama, Aralık Belirtme ve Oranlama Analizi 5.2.3. Görsel Verilerin Nicel ve ya Nitel Verilere Dönüştürülüp İrdelenmesi	GRUP ÇALIŞMASI - Tasarım Problemi İçin Uygun Analiz Yönteminin Seçilmesi - Birincil Verilerin Seçilen Yöntem Kapsamında İrdelenmesi
9.H	ARA SINAV (ARA RAPOR TESLİMİ)	
10.Hafta	6. TASARIM RAPORUNUN HAZIRLANMASI 6.1. Raporunun İçeriği, Biçimsel Yapısı ve Niteliği Nasıl Olmalıdır?	BİREYSEL ÇALIŞMA- RAPOR KRİTİĞİ Rapor Hazırlamaya Başlanması, Rapor İçeriği ve Biçiminin Netleşmesi
11.Hafta	6.2. Bulgu ve İrdemeler Nasıl Aktarılmalıdır? 6.3. Tasarım Raporunda Özgünlüğün Önemi	BİREYSEL ÇALIŞMA- RAPOR KRİTİĞİ Çalışmanın Kişisel Yorumlarla Özgünleşmesi, Raporun Geliştirilmesi

EK-4 ün devamı

12.Hafta	7. TASARIMDA ETİK BİLİNÇ 7.1. İç Mimarlıkta Mesleki Etik ve Yasal Sorumluluklar Nelerdir? 7.2. Tasarımda Esinlenme ve Aşırım Kavramları Neyi İfade Eder? 7.3. Araştırmalarda Referans Belirtme Bilinci ve Önemi	SINIF İÇİ TARTIŞMA - İç Mimarlık Disiplini İle İlgili Etik ve Yasal Konuların Tartışılması BİREYSEL ÇALIŞMA- RAPOR KRİTİĞİ - Raporun Geliştirilmesi, - Çalışmada Yararlanılan Kaynakların Gözden Geçirilmesi,
13.Hafta	7.4. Alıntı ve Atıfların Bireysel Cümlelerle Tekrar İfade Edilmesinin Önemi 7.5. Raporda Metin içi Alıntı, Atıf Düzenleme ve Dipnot Belirtme Nasıl Yapılır?	BİREYSEL ÇALIŞMA- RAPOR KRİTİĞİ - Çalışmada Kullanılan Tüm Kaynakların Belirtilen Sistem Doğrultusunda Rapora İşlenmesi, - Raporun Sonuçlanması
14.Hafta	8. RAPORUN SUNUMU 8.1. Rapor Sunumu Hazırlanırken Nelere Dikkat Edilmelidir? 8.2. Rapor Sunumu Esnasında Nelere Dikkat Edilmelidir?	BİREYSEL ÇALIŞMA- SUNUM KRİTİĞİ Rapor Sunumunun Hazırlanması
15.Hafta	<i>Çalışmaların Sunulması</i>	SINIF İÇİ TARTIŞMA - Çalışmaların Sınıf İçerisinde Değerlendirilmesi, Tartışılması - Final Teslimi İçin Son Kritiklerin Alınması
16.H	FİNAL (RAPOR TESLİMİ)	

ÖZGEÇMİŞ

Alper TORUN 17.06.1988 tarihinde Artvin'in Yusufeli ilçesinde doğdu. Beş yıl yaşadığı Almanya'nın Fürth Şehrinde 2000 yılına kadar Schwabacher Grundschule de öğrenim gördü. 2003 yılında Yusufeli Halitpaşa İlk Öğretim Okulundan ve 2007 yılında Rize Fen Lisesinden mezun oldu. 2008 yılında girdiği Karadeniz Teknik Üniversitesi İç Mimarlık Bölümünü 2013 yılında bitirdi. 2014 yılında, KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İç Mimarlık Anabilim Dalında yüksek lisans eğitimine başladı. Aynı yıl, Erzurum Atatürk Üniversitesi İç Mimarlık Bölümüne Araştırma Görevlisi olarak atandı.

Şu an ÖYP araştırma görevlisi olarak Karadeniz Teknik Üniversitesi İç Mimarlık bölümünde görevini sürdürmektedir. İyi derecede Almanca ve İngilizce bilmektedir.